

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

ЗБІРНИК ДОСЛІДЖЕНЬ
З АКТУАЛЬНИХ ПИТАНЬ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ЯКОСТІ ОСВІТИ У ХНЕУ ІМ. С. КУЗНЕЦЯ
(НА ОСНОВІ ОПИТУВАНЬ СТУДЕНТІВ
УНІВЕРСИТЕТУ ЗА 2017/2018 НАВЧАЛЬНИЙ РІК)

Наукове видання

За загальною редакцією
д-ра екон. наук, професора В. С. Пономаренка

Харків
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
2018

Авторський колектив:

Розроблення системи досліджень із питань забезпечення якості освіти в університеті: д-р екон. наук, проф. В. С. Пономаренко; канд. пед. наук, доц. Г. А. Полякова. **Розроблення програми досліджень:** д-р екон. наук, проф. В. С. Пономаренко (дослідження 2); канд. пед. наук, доц. Г. А. Полякова (дослідження 1, 3 – 6). **Розроблення інструментарію:** канд. пед. наук, доц. Г. А. Полякова; пров. фах. Ю. С. Григор'єва; канд. екон. наук, викл. С. М. Голубєв. **Контент-аналіз** (розроблення інструментарію, узагальнення результатів): канд. пед. наук, доц. Г. А. Полякова. **Організація та проведення опитувань:** пров. фах. Ю. С. Григор'єва (дослідження 1 – 6); канд. екон. наук, викл. С. М. Голубєв (дослідження 1 – 4); пров. фах. О. О. Бурлуцька (дослідження 1 – 3). **Технічне оброблення даних:** пров. фах. Ю. С. Григор'єва (дослідження 1, 5); канд. екон. наук, викл. С. М. Голубєв (дослідження 1 – 6); практик психолог Т. О. Кутвицька (дослідження 2); пров. фах. О. О. Бурлуцька (дослідження 2). **Підготовка аналітичних звітів:** д-р екон. наук, проф. В. С. Пономаренко (дослідження 2); канд. пед. наук, доц. Г. А. Полякова (дослідження 1, 3 – 6); пров. фах. Ю. С. Григор'єва (дослідження 1, 5, 6); канд. екон. наук, викл. С. М. Голубєв (дослідження 2 – 4, 6). **Оформлення досліджень:** пров. фах. Ю. С. Григор'єва.

Рецензенти: д-р пед. наук, проф. кафедри педагогіки, методики і менеджменту освіти Української інженерно-педагогічної академії *Г. В. Єльнікова*; зав. кафедри педагогіки, управління та адміністрування ННІМП ДВНЗ "Університет менеджменту освіти" НАПН України, д-р пед. наук, проф. *З. В. Рябова*; начальник відділу управління якістю Національного фармацевтичного університету, канд. соц. наук *О. І. Назарко*.

Рекомендовано до видання рішенням вченої ради Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця.

Протокол № 5 від 26.12.2018 р.

3-41 **Збірник досліджень з актуальних питань забезпечення якості освіти у ХНЕУ ім. С. Кузнеця (на основі опитувань студентів університету за 2017/2018 навчальний рік) :** наукове видання / В. С. Пономаренко, Г. А. Полякова, Ю. С. Григор'єва та ін. ; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. В. С. Пономаренка. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2018. – 128 с.

Подано матеріали проведених у ХНЕУ ім. С. Кузнеця досліджень із питань забезпечення якості освіти, які складають систему досліджень в університеті (на основі опитувань студентів): від пріоритетів вибору ЗВО, адаптації першокурсників, актуальних питань освітнього процесу до задоволеності якістю освіти і напрямів удосконалення освітніх послуг. Матеріали збірника охоплюють основні питання якості освіти на всіх етапах навчання студентів. Результати досліджень використовуються у створенні маркетингової стратегії університету, в самоаналізі та розробленні планів з удосконалення якості освітніх програм та організації освітнього процесу на факультетах і кафедрах університету.

Видання буде корисним для працівників із забезпечення якості освіти, керівників підрозділів закладів вищої освіти, викладачів, аспірантів, студентів.

УДК 303.4:37.014.6:378.4(477.54)ХНЕУ(08)

© Пономаренко В. С., Полякова Г. А.,
Григор'єва Ю. С., Голубєв С. М.,
Кутвицька Т. О., Бурлуцька О. О., 2018

© Харківський національний економічний
університет імені Семена Кузнеця, 2018

Зміст

Вступ.....	5
1. Дослідження "Пріоритети абітурієнтів у виборі закладу вищої освіти"	7
1.1. Опис дослідження	7
1.2. Соціально-демографічні характеристики респондентів.....	7
1.3. Пріоритети у виборі ХНЕУ ім. С. Кузнеця	9
1.4. Джерела інформації про ХНЕУ ім. С. Кузнеця.....	10
1.5. Мотиви отримання вищої освіти.....	11
1.6. Пріоритети у виборі закладу вищої освіти	12
1.7. Формування компетентностей.....	14
1.8. Очікування від студентського життя.....	16
1.8.1. Навчання іноземною мовою	16
1.8.2. Бажання проявити себе в університеті	17
1.8.3. Очікування від студентських років.....	18
1.9. Висновки за результатами дослідження	19
2. Дослідження "Вимірювання рівня інтелекту та креативності першокурсників"	21
2.1. Опис дослідження	21
2.2. Методика дослідження та аналізу даних	21
2.3. Загальні показники рівня інтелекту (IQ) студентів.....	25
2.3.1. Оцінки рівня інтелекту (IQ) по університету.....	25
2.3.2. Загальні показники за окремими субтестами	28
2.4. Оцінки рівня інтелекту (IQ) за факультетами	35
2.5. Загальні показники креативності студентів.....	41
2.5.1. Показники креативності по університету.....	41
2.5.2. Показники креативності за факультетами	42
2.6. Оцінки рівня емоційного інтелекту студентів	44
2.6.1. Оцінки рівня емоційного інтелекту по університету.....	44
2.6.2. Оцінки рівня емоційного інтелекту за факультетами	46
2.7. Висновки за результатами дослідження.....	46
3. Дослідження "Адаптація першокурсників в університеті"	49
3.1. Опис дослідження	49

3.2. Участь студентів у дослідженні	49
3.3. Результати дослідження по університету	50
3.4. Результати дослідження за факультетами.....	61
3.5. Висновки за результатами дослідження.....	72
4. Дослідження "Актуальні питання організації навчального процесу в ХНЕУ ім. С. Кузнеця"	75
4.1. Опис дослідження	75
4.2. Участь студентів у дослідженні	75
4.3. Академічна підтримка	76
4.4. Організація самостійної роботи.....	77
4.5. Об'єктивність оцінювання	80
4.6. Відвідування занять	83
4.7. Програми подвійних дипломів	85
4.8. Соціальна активність	86
4.9. Академічна культура	89
4.10. Висновки за результатами дослідження.....	92
5. Дослідження "Задоволеність студентів якістю освіти в університеті"	95
5.1. Опис дослідження	95
5.2. Участь студентів у дослідженні	96
5.3. Задоволеність студентів якістю освіти по університету	97
5.4. Задоволеність студентів якістю освіти за факультетами.....	100
5.5. Задоволеність студентів якістю освіти за спеціальностями.....	101
5.6. Відгуки та побажання студентів з поліпшення якості освіти в університеті (контент-аналіз)	104
5.7. Висновки за результатами дослідження.....	105
6. Дослідження "Напрями удосконалення якості освітніх послуг"	107
6.1. Опис дослідження	107
6.2. Участь студентів у дослідженні	107
6.3. Результати дослідження по університету	108
6.4. Результати дослідження за факультетами.....	119
6.5. Відгуки та пропозиції студентів щодо покращення якості освіти в університеті (контент-аналіз)	124
6.6. Висновки за результатами дослідження.....	125

Вступ

Забезпечення якості є одним із найпріоритетніших питань розвитку сучасної вищої освіти. За стандартами і рекомендаціями щодо забезпечення якості в Європейському освітньому просторі (ESG, 2015) система внутрішнього забезпечення якості містить такі стандарти, як: 1) політика щодо забезпечення якості; 2) розроблення і затвердження програм; 3) студентоцентроване навчання, викладання та оцінювання; 4) зарахування, досягнення, визнання та атестація студентів; 5) викладацький персонал; 6) навчальні ресурси та підтримка студентів; 7) інформаційний менеджмент; 8) публічна інформація; 9) поточний моніторинг і періодичний перегляд програм; 9) циклічне зовнішнє забезпечення якості.

Кожен із даних стандартів формується на основі визначення певних процедур, критеріїв якості, розподілу функцій серед основних виконавців, розроблення регулюючих нормативно-інструктивних документів.

Побудова і реалізація внутрішньої системи забезпечення якості у закладі вищої освіти (ЗВО) неможлива без якісної інформаційної основи.

Внутрішнє забезпечення якості у ЗВО потребує всебічної достовірної інформації від суб'єктів освітнього процесу. З оглядом на це, важливим завданням закладів вищої освіти є не тільки використання локальних емпіричних досліджень для вирішення окремих актуальних питань, а й розроблення системи соціально-психологічних досліджень як інструмента інформаційного та аналітичного супроводу внутрішнього забезпечення якості.

Центром уваги в системі внутрішнього забезпечення якості є студент, якість отриманих ним освітніх результатів. Тому важливим є вивчення "життєвого циклу" студента від вибору закладу вищої освіти до успішності життєдіяльності після завершення здобуття вищої освіти.

Для задоволення освітніх потреб студентів заклад вищої освіти має: розуміти реалістичність очікувань до та після вступу до ЗВО; виявляти чинники, що впливають на успішність навчання; визначати чинники взаємодії студентів між собою, із науково-педагогічними працівниками, персоналом, адміністрацією, що впливають на якість освітніх результатів; здійснювати дослідження розвитку особистісно-професійних якостей та здібностей, актуальних навичок; визначати задоволеність якістю освіти.

Це можливо за рахунок побудови системи соціально-психологічних досліджень на основі опитування студентів закладу вищої освіти.

Цілями таких досліджень у ЗВО є:

підтримка процесів стратегічного розвитку ЗВО;

інформаційне забезпечення формування освітньої політики, планування, прийняття рішень;

виявлення факторів, що сприяють / заважають підвищенню якості освітньої діяльності та якості вищої освіти;

визначення факторів та взаємовідносини, від яких залежать характеристики якості освіти.

вивчення співвідношення очікувань студентів і результатів вищої освіти у ЗВО.

Прикладом проведення таких досліджень є практика Харківського національного економічного університету ім. С. Кузнеця. Так, для вивчення стану внутрішнього та зовнішнього освітнього середовищ відділом забезпечення якості освіти та інноваційного розвитку постійно проводяться емпіричні дослідження, які охоплюють життєвий цикл студента під час здобуття вищої освіти. До таких досліджень належать: 1) пріоритети абітурієнтів у виборі ЗВО; 2) вимірювання рівня інтелекту та креативності першокурсників; 3) адаптація першокурсників у закладі вищої освіти; 4) вивчення актуальних питань організації навчального процесу (опитування студентів II та III курсів); 5) задоволеність якістю освіти (опитування студентів IV курсу); 6) визначення напрямів удосконалення якості освітніх послуг на основі опитування студентів магістратури; 7) тематичні дослідження з актуальних питань розвитку освітнього середовища ЗВО.

Отримані дані дозволяють скорегувати стратегічні та поточні плани розвитку закладу вищої освіти, вносити зміни в організацію освітнього процесу, оновлювати освітні та навчальні програми, розробляти початкові вибіркові дисципліни та впроваджувати педагогічні технології, спрямовані на особистісно-професійний розвиток студентів.

У даній збірці представлені результати досліджень актуальних питань внутрішнього забезпечення якості на основі опитування студентів протягом 2017 – 2018 навчального року.

1. Дослідження "Пріоритети абітурієнтів у виборі закладу вищої освіти"

1.1. Опис дослідження

Щорічне моніторингове дослідження "Пріоритети абітурієнтів у виборі закладу вищої освіти" проведено серед абітурієнтів ХНЕУ ім. С. Кузнеця в період з 11.07.2017 р. до 10.08.2017 р.

Мета дослідження: визначення пріоритетів абітурієнтів ХНЕУ ім. С. Кузнеця при виборі закладу вищої освіти.

Завдання дослідження:

визначення соціально-демографічних характеристик абітурієнтів ХНЕУ ім. С. Кузнеця – 2017;

визначення джерел інформації про ХНЕУ ім. С. Кузнеця;

визначення мотивів отримання вищої освіти;

визначення пріоритетів у виборі ЗВО;

визначення переліку компетентностей, формування яких, важливе при навчанні у ЗВО;

визначення очікувань абітурієнтів від студентського життя.

Респонденти: абітурієнти ХНЕУ ім. С. Кузнеця – 2017 р.

Метод збору емпіричної інформації: онлайн-анкетування в присутності інтерв'ю'єра.

Методика дослідження: опитування проводилось в період роботи приймальної комісії за бажанням абітурієнтів, анонімно.

Анкета містить 10 основних запитань та 8 запитань "паспортички".

Аналіз результатів проводився в цілому за масивом анкет.

1.2. Соціально-демографічні характеристики респондентів

У дослідженні брали участь 303 респонденти, з них: 163 абітурієнти бакалаврату (137 абітурієнтів першого курсу, 26 абітурієнтів другого, третього курсів), 140 абітурієнтів магістратури.

Більшість респондентів – дівчата (74,3 %), хлопців – 25,7 % (рис. 1.1).

Переважає більшість респондентів має вік 17 та 21, 22 роки, тобто ті, хто тільки закінчили школу або бакалаврат (рис. 1.2).

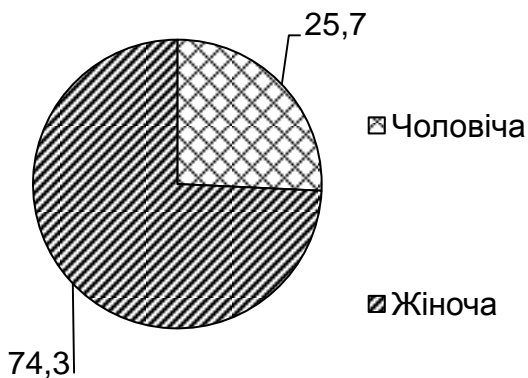


Рис. 1.1. Стать респондентів, %

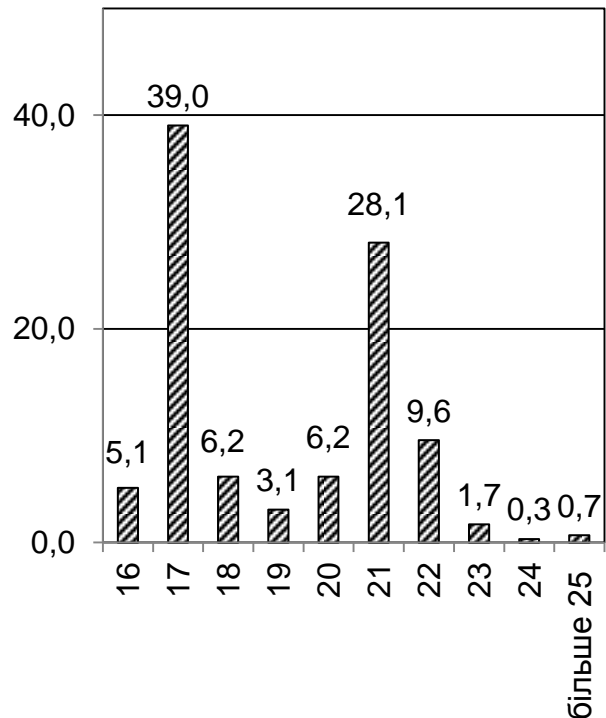


Рис. 1.2. Вік респондентів, %

Більше третини опитуваних – харків'яни (40,6 %) або ті, що приїхали з інших областей України (35,3 %), з Харківської області виявилось майже чверть (23,8 %) опитаних (рис. 1.3).

До вступу в університет, за даними самих респондентів, вони були достатньо успішними у навчанні: половина (50,5 %) навчались "Переважно добре", "Переважно відмінно" – 42,6 %. Лише 6,9 % – "Переважно задовільно" (рис. 1.4).

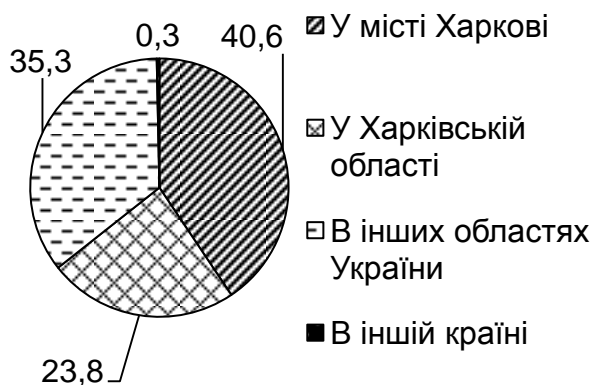


Рис. 1.3. Проживання до вступу в ЗВО, %

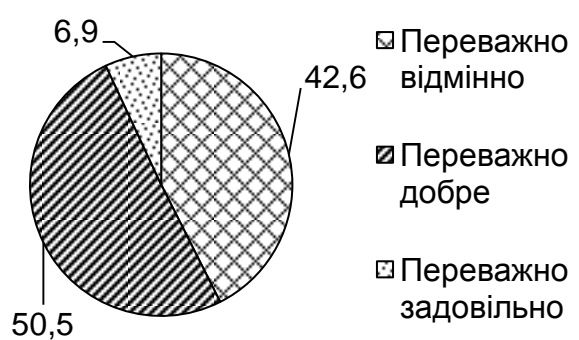


Рис. 1.4. Рівень навчання до вступу в ЗВО, %

Абітурієнти з достатньо забезпечених сімей: матеріальний достаток вище середнього рівня ("Живемо достатньо забезпечено, але зробити

деякі покупки (квартиру, машину, тощо)поки що не можемо") визначили – 45,9 %; середнього рівня ("В основному коштів вистачає, але придбати товари тривалого користування (велика побутова техніка, меблі, аудіо / відео-техніка) для нас важко" – 37,0 % (рис. 1.5).

Серед опитуваних трохи більше половини (54,5 %) тих, хто бажали б навчатись за бюджетні кошти, 45,5 % – за контрактом (рис. 1.6).

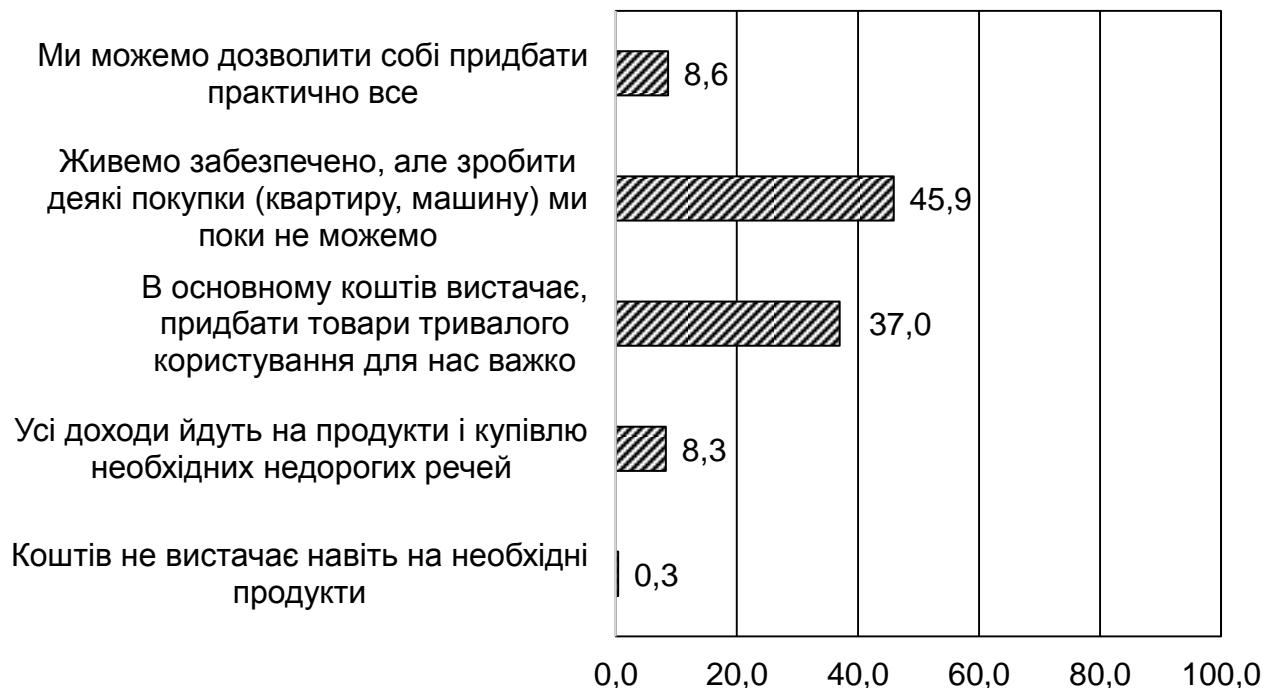


Рис. 1.5. Матеріальний достаток сім'ї, %

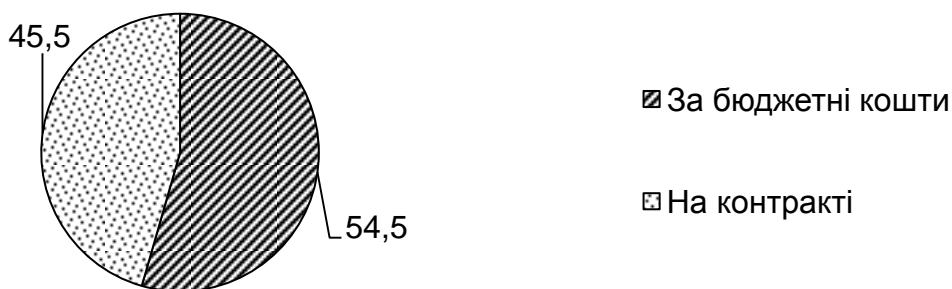


Рис. 1.6. За який рахунок навчання, %

Таким є соціально-демографічний портрет абітурієнтів ХНЕУ ім. С. Кузнеця 2017 року.

1.3. Пріоритети у виборі ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Під час подання документів обрали ХНЕУ ім. С. Кузнеця у 1-му пріоритеті – 77,9 % опитуваних абітурієнтів (рис. 1.7).

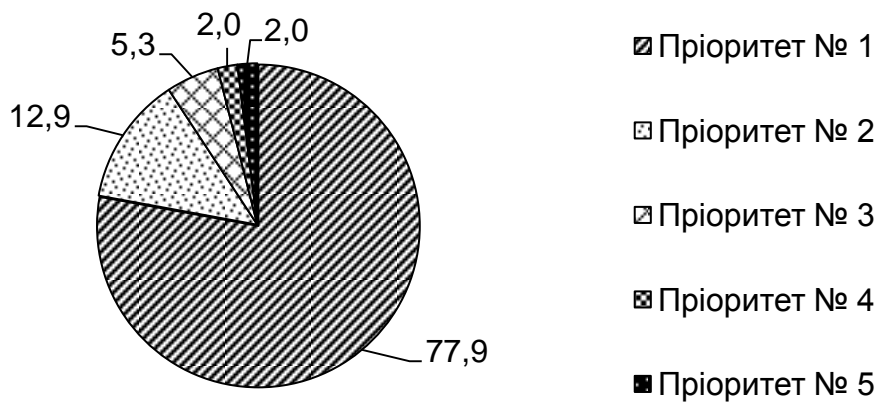


Рис. 1.7. Пріоритет ХНЕУ ім. С. Кузнеця, %



Рис. 1.8. Вибір факультетів респондентами ХНЕУ ім. С. Кузнеця, %

Як видно з рис. 1.8, вибір факультетів серед респондентів був майже рівномірним.

1.4. Джерела інформації про ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Серед джерел отримання інформації про ХНЕУ ім. С. Кузнеця у абітурієнтів на першому місці відповідь "Від знайомих, родичів, друзів" (58,4 %). На другому місці, з великим відривом, "Сайт університету" (30,4 %), на третьому – "Засоби масової інформації" (19,5 %), (рис. 1.9).

Були варіанти відкритих відповідей (0,9 %): "Від викладачів технікуму", "З рейтингу ЗВО Харкова".



Рис. 1.9. Джерела інформації про ХНЕУ ім. С. Кузнеця, %

Відповіді респондентів показують, інформація від родичів та друзів про університет виявляється найбільш значимою, тому важливо підтримувати імідж, авторитет університету серед студентів і викладачів університету, а також розвивати інші джерела інформації.

1.5. Мотиви отримання вищої освіти

Сьогодні ставлення до вищої освіти в суспільстві дуже неоднозначне, з одного боку, існує багато нових та цікавих напрямів навчання і спеціальностей, з іншого – зменшення бюджетних місць, плата за навчання та можливість складнощів у працевлаштуванні за спеціальністю, особливо, із достойною матеріальною винагородою.

У суспільстві присутнє звичне ставлення до вищої освіти, як просто "необхідне у житті", але ринкові відношення в економіці все більше впливають на свідомість вибору вчорашніх школярів та їхні плани на майбутнє.

Респондентам було запропоновано дев'ять мотивів отримання вищої освіти, вони мали обрати не більше трьох найважливіших для себе.

Для майже половини опитаних вища освіта – це шлях "Досягти життєвого успіху" (51,8 %), "Отримати професійну підготовку" (50,8 %) та "Отримати хорошу роботу" (49,2 %).

Для значної частини респондентів (42,2 %) – це формальний мотив – "Отримати диплом".

Бажання "Саморозвиватися" обрали – 37,6 %.

Соціальні мотиви – культурний та статусний аспект вищої освіти менш значимі, їх обрали 13,9 % та 10,9 % респондентів, відповідно.

Не визначили для себе це питання, не знають, для чого їм потрібна вища освіта – 1,7 % (рис. 1.10).

Серед відкритих відповідей (0,9 %) зустрічались: "Для галочки", "Зобов'язання перед батьками", "Тому, що всі отримують".

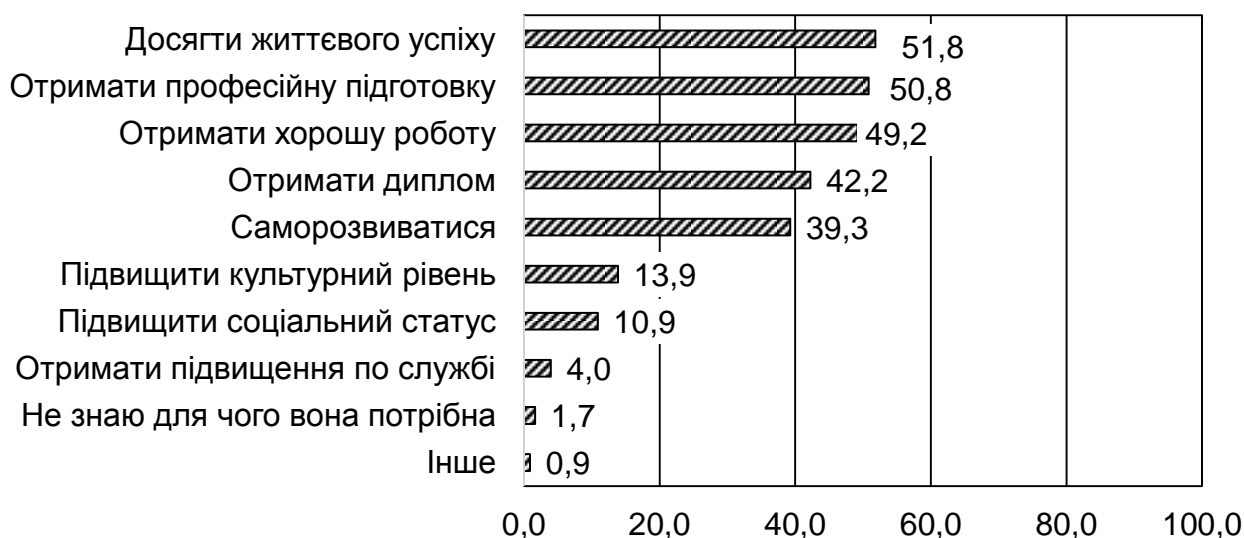


Рис. 1.10. Мотиви отримання вищої освіти, %

Отже, з отриманням вищої освіти у близько половини опитаних пов'язується життєвий успіх, професійна підготовка, хороша робота, факт отримання диплому, а також саморозвиток.

1.6. Пріоритети у виборі закладу вищої освіти

У наш час існує велика кількість ЗВО, які пропонують різноманітні освітні програми, нові технології, широкі можливості для подальшого навчання і працевлаштування.

Для того, щоб виявити, на що налаштовані сьогоденні абітурієнти, їм було запропоновано оцінити важливість для себе 20 показників діяльності університету (оцінка за 5-бальною шкалою: "Дуже важливо", "Скоріше важливо", "Скоріше не важливо", "Не важливо", "Важко відповісти").

Підрахунок позитивних відповідей (сума "Дуже важливо" та "Скоріше важливо") виявив, що всі показники важливі більше ніж на 48,5 % та 15 з 20 показників важливі більше ніж на 80 %.

Серед "Дуже важливих", на перших місцях виявились (рис. 1.11):

1. "Якість викладання дисциплін" (81,8 %).
2. "Можливість працевлаштування після закінчення університету і наявність зв'язків з роботодавцями" (79,5 %).
3. "Об'єктивне оцінювання результатів навчання студентів" (76,2 %).



Рис. 1.11. Пріоритети абітурієнтів у виборі ЗВО, %

4. "Поважне ставлення до студентів" (73,6 %).
5. "Наявність бюджетних місць" (72,9 %).
6. "Наявність висококваліфікованих викладачів із науковими ступенями, званнями, практикою, досвідом" (72,9 %).
7. "Дуже важливим" для половини опитуваних виявляється також місце університету в зовнішньому середовищі та оцінювання результатів навчання випускників університету: співробітництво університету з іншими ЗВО, організаціями, в т. ч. зарубіжними (9 місце – 59,1 %), добрі відгуки роботодавців про якість підготовки (11 місце – 53,8 %), високі професійні досягнення випускників університету (12 місце – 49,8 %).

Особливості сучасного навчання: можливість вільного вибору навчальних дисциплін (14 місце – 48,2 %), можливість отримання подвійного диплому ХНЕУ ім. С. Кузнеця та Європейського диплому (15 місце – 46,2 %).

Менше половини респондентів (42,2 %, 17 місце) виділили активне студентське життя, як "Дуже важливий" показник вибору ЗВО.

Показники "Престиж, імідж, популярність університету", "Добрі відгуки випускників про навчання", "Функціонування аспірантури і докторантури за економічними спеціальностями" для переважної більшості опитуваних "Скоріше важливі", ніж "Дуже важливі".

Так, для більшості абітурієнтів всі запропоновані показники діяльності університету виявились важливими, тому потрібно підтримувати роботу всіх напрямків діяльності університету на достойному рівні та удосконалювати її, також висвітлювати досягнення викладачів, якість викладання, зв'язки з випускниками та роботодавцями, проходження практики студентів у компаніях тощо на сайті університету, факультетів, кафедр.

1.7. Формування компетентностей

Компетентнісний підхід – це основа навчально-виховного процесу сучасної освіти. Формування інтегральних, загальних та професійних компетентностей є результатом вищої освіти. Важливо розуміти, які компетентності майбутні студенти хотіли б отримати в університеті.

Респондентам було запропоновано перелік з 15 компетентностей, вони мали визначати не більше 5 важливіших для себе, які бажали б отримати в університеті.

Більше половини опитуваних обрали "Навички спілкування та взаємодії" (51,8 %) та "Вміння запропонувати свої здібності роботодавцю" (50,2 %). Незначно менше половини обрали "Володіння іноземними мовами" (48,2 %) та "Здатність адаптуватися до ситуації, гнучкість до змін" (47,2 %).

Приблизно однакова кількість абітурієнтів виділили популярні сьогодні "Здатність до лідерства" (40,6 %) та "Здатність до критичного мислення" (38,6 %). Однак "Здатність до самоменеджменту" обрали лише 21,8 %, "Вміння навчатися самостійно" – 20,8 %.

Менше третини (28,7 %) назвали "Творчість, креативність, загальнокультурний розвиток, ерудицію, моральні якості".

Виявилось, що невелика кількість абітурієнтів орієнтовані на набуття навичок науково–дослідної роботи (9,2 %) та здорового способу життя (9,2 %), але вони є.

Вибір абітурієнтів представлено на рис. 1.12.



Рис. 1.12. Формування компетентностей у ЗВО, %

Отже, для більшості абітурієнтів важливо мати навички спілкування і взаємодії, вміння себе представити роботодавцю, володіння іноземними мовами та вміння адаптуватися до змін. Потреби студентів можна враховувати під час складання вибіркової складової, проведенні різних навчальних та загально університетських заходів.

1.8. Очікування від студентського життя

У блоці запитань про очікування від студентського життя були надані запитання: 1) "Чи бажаєте Ви навчатись іноземною мовою (англійською)"; 2) "Як Ви бажаєте проявити себе в університеті"; 3) "Що Ви очікуєте від студентських років". Серед запропонованих варіантів відповідей, респонденти могли обрати не більше трьох та написати свій варіант.

1.8.1. Навчання іноземною мовою

Володіння іноземною мовою, особливо англійською, сьогодні стає все більш актуальним та відкриває багато можливостей: обирати престижні заклади освіти для навчання та відомі фірми для працевлаштування в будь якій країні світу; читати потрібну літературу мовою оригіналу; мандрувати та спілкуватись із людьми з різних країн тощо.

Відповіді респондентів на запитання про бажання навчатися англійською мовою в університеті показують, що сучасні абітурієнти, скоріше за все, визнають перспективи володіння іноземними мовами. Можливо, значна кількість вже володіє ними (рис. 1.13).

Позитивно відповіли на запитання про бажання навчатись англійською – 58,4 % опитуваних, лише 15,2 % – відповіли "Ні". Трохи більше чверті – ще не визначились.

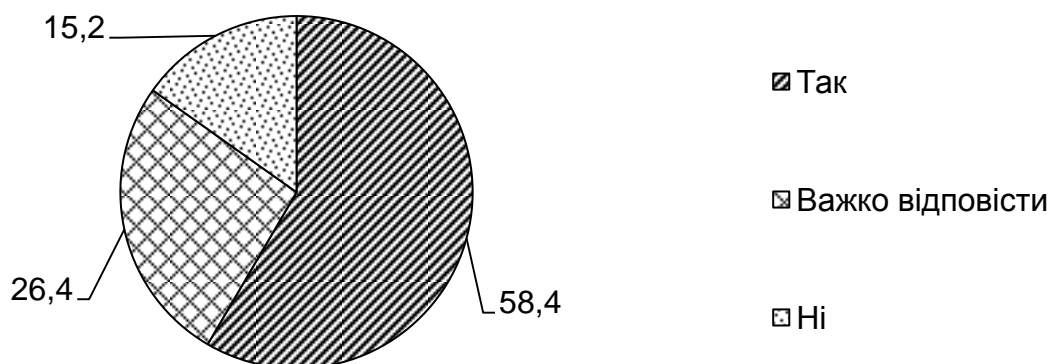


Рис. 1.13. Бажання навчатись іноземною мовою, %

Така готовність абітурієнтів відкриває можливості для університету запрошувати викладачів із зарубіжних університетів, відкривати більше спільних програм, налагоджувати контакти із зарубіжними роботодавцями.

1.8.2. Бажання проявити себе в університеті

Студентські роки – це дуже важливий період життя людини. Молодість, енергія, жага пізнати світ та показати себе, як правило, спонукають студентів шукати себе, займатися різними видами діяльності та проявляти свої здібності і якості. Для виявлення інтересів студентів були запропоновані запитання щодо побажань студентів проявити себе в університеті.

Відповіді респондентів на це запитання представлені на рис. 1.14.

На першому місті із значним відривом від інших варіантів відповідей у абітурієнтів – навчання (85,8 %).

На другому місті, у більше ніж третини (37,0 %) – творчість і громадська діяльність.

Вибрали спорт – 22,4 %. Зацікавлені науковою діяльністю – 20,5 %.

Є абітурієнти, що хотіли б займатись волонтерством – 7,3 %.

Тих, хто ні в чому себе проявляти не бажають – 4,6 %.

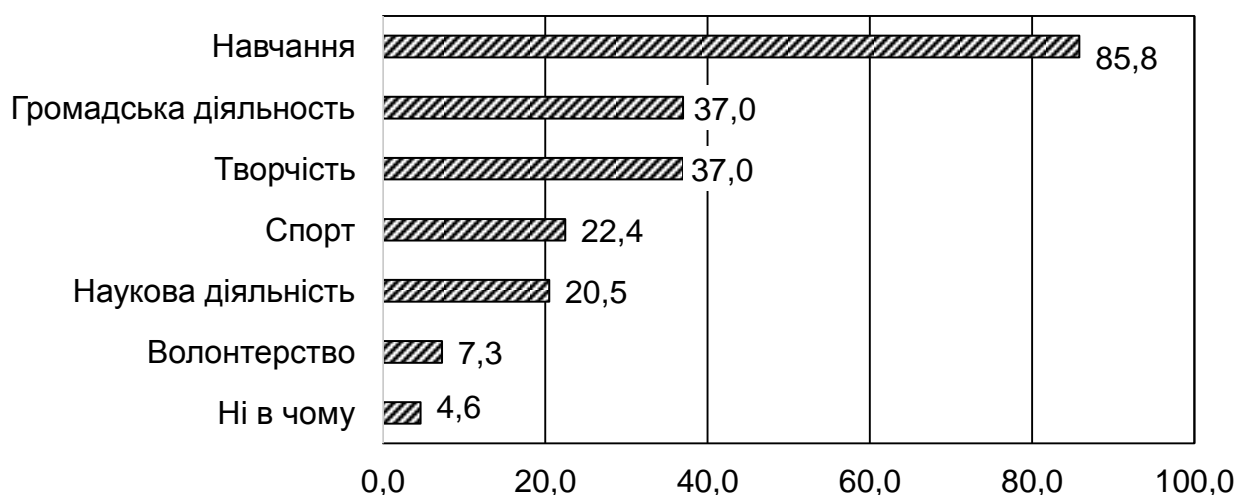


Рис. 1.14. Бажання проявити себе в університеті, %

Відповіді респондентів показали, що вони дійсно бажають проявити себе в різних сферах; жоден із запропонованих варіантів не залишився без вибору, що є гарним приводом залучати їх до різних напрямків життя університету.

1.8.3. Очікування від студентських років

Студентське життя – це важливий крок до дорослого життя, коли можна набувати професійних знань, будувати плани щодо кар'єри, особистого життя, сформувати коло друзів. Усе це може стати базою для майбутнього.

Очікування абітурієнтів ХНЕУ ім. С. Кузнеця від студентського життя представлені на рис. 1.15.

Серед очікувань переважає – бажання набути знань та досвіду, що допоможуть у житті (77,6 %). На другому місті – знайти роботу у своїй сфері діяльності (51,2 %);

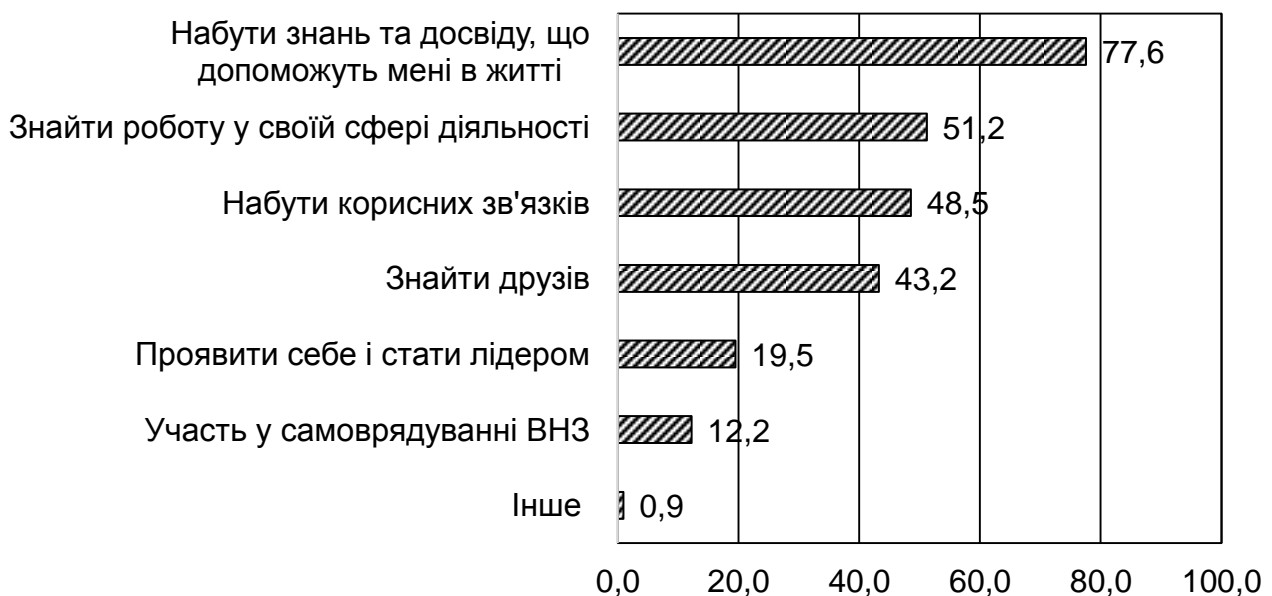


Рис. 1.15. Очікування від студентських років, %

Трохи менше половини назвали можливість набути корисних зв'язків (48,5 %) та знайти друзів (43,2 %).

Виявляється, що для сьогоднішніх абітурієнтів пошук друзів менш важливий, ніж пошук корисних зв'язків.

Бажання проявити себе лідером не очікувано вказали лише 19,5 %.

У переліку компетентностей, які бажають отримати в університеті, 40,6 % респондентів назвали саме здатність до лідерства.

Участь у самоврядуванні університету обрали 12,2 % абітурієнтів.

Отже, переважають бажання знайти себе у житті, професійна орієнтація та подальша кар'єра. Також це проявилось і у відкритих відповідях: "Розширення кола знань", "Стати професіоналом", "Серйозна комп'ютерна підготовка".

1.9. Висновки за результатами дослідження

1. У дослідженні брали участь 303 абітурієнти ХНЕУ ім. С. Кузнеця, серед яких, переважна частина – дівчата віком 17, 22 роки.

Більше третини опитуваних – харків'яни (40,6 %) або ті, що приїхали з інших областей України (35,3 %). До вступу в університет, респонденти навчались "Переважно добре" (50,5 %) або "Переважно відмінно" (42,6 %). За словами респондентів, вони з достатньо забезпечених сімей: матеріальний достаток вище середнього рівня (45,9 %) або середнього рівня (37,0 %).

2. Більшість опитуваних виділяли ХНЕУ ім. С. Кузнеця в 1-му пріоритеті (77,9 %). Вибір факультетів університету виявився майже рівномірним.

3. Серед джерел отримання інформації про ХНЕУ ім. С. Кузнеця виділяється особистісний: "Від знайомих, родичів, друзів" (58,4 %). Інші важливі джерела: "Сайт університету" (30,4 %), "Засоби масової інформації" (19,5 %). Менше 10,0 % відмітили соціальні мережі, Літні / Зимові школи ХНЕУ ім. С. Кузнеця, рекламу.

4. Основними мотивами отримання вищої освіти названі: "Досягнення життєвого успіху" (51,8 %), "Отримання професійної підготовки" (50,8 %) та "Отримання хорошої роботи" (49,2 %).

Формальний мотив – "Отримати диплом" – виділили 42,2 %, "Бажання саморозвиватися" – 37,6 %.

Підвищення соціального статусу та культурного рівня виявились менш значимими (13,9 %, 10,9 %, відповідно).

5. До п'ятірки "Дуже важливих" пріоритетів вибору ЗВО увійшли:

- 1) "Високий рівень та якість викладання навчальних дисциплін" (81,8 %);
- 2) "Можливості працевлаштування після закінчення університету і наявність зв'язків з роботодавцями" (79,5 %);
- 3) "Об'єктивне оцінюванням результатів навчання студентів" (76,2 %);
- 4) "Поважне ставленням до студентів" (73,6 %);
- 5) "Наявність бюджетних місць" (72,9 %).

Значимими також виявились – "Наявність висококваліфікованих викладачів з науковими ступеннями, званнями, практикою, досвідом" (72,9 %); "Плата за навчання" (65,0 %), "Співробітництво університету з іншими ЗВО та організаціями, в т. ч. зарубіжними" (59,1 %), "Добрі відгуки роботодавців про якість підготовки" (53,8 %), "Високі професійні досягнення випускників університету" (49,8 %).

Останнє місце в переліку пріоритетів – "Функціонування аспірантури і докторантури" (16,5 %).

6. До найважливіших компетентностей, що вибрали респонденти увійшли: "Навички спілкування та взаємодії" (51,8 %), "Вміння запропонувати свої здібності роботодавцю" (50,2 %), "Володіння іноземними мовами" (48,2 %), "Здатність адаптуватися до ситуації, гнучкість до змін" (47,2 %).

Приблизно однакова кількість виділили "Здатність до лідерства" (40,6 %) та "Здатність до критичного мислення" (38,6 %). Однак "Здатність до самоменеджменту" обрали лише 21,8 %, "Вміння навчатися самостійно" – 20,8 %.

Менше третини (28,7 %) назвали "Творчість, креативність, загальнокультурний розвиток, ерудицію, моральні якості".

Невелика кількість орієнтована на набуття навичок науково-дослідної роботи (9,2 %) та здорового способу життя (9,2 %).

7. Виявили бажання навчатись іноземною мовою – 58,4 % опитуваних, лише 15,2 % не хотіли б навчатись іноземною мовою. Трохи більше чверті – не визначились в цьому питанні.

Серед видів діяльності, в яких хочуть проявити себе абітурієнти, на першому місті, із значним відривом від інших варіантів, "Навчання" – 85,8 %.

На другому місті, у більше ніж третини – "Творчість" (37,0 %) і "Громадська діяльність" (37,0 %). Спорт обрали – 22,4 %, наукову діяльність – 20,5 %, волонтерство – 7,3 % опитуваних

Серед очікувань від студентського життя, на першому місці, бажання "Набути знань та досвіду, що допоможуть у житті" (77,6 %). На другому місті – "Знайти роботу у своїй сфері діяльності" (51,2 %).

Пошук друзів виявився на четвертому місці (43,2 %), що менше, ніж пошук корисних зв'язків (48,5 %).

Бажання проявити себе лідером вказали – 19,5 %, участь у самоврядуванні ЗВО – 12,2 %.

2. Дослідження "Вимірювання рівня інтелекту та креативності першокурсників"

2.1. Опис дослідження

Дослідження "Вимірювання рівня інтелекту та креативності першокурсників" проведено в ХНЕУ ім. С. Кузнеця на початку навчального року.

Мета дослідження – визначення рівня інтелекту та креативності студентів першого курсу університету.

Завдання дослідження:

визначення загального рівня інтелекту у студентів першого курсу по університету в цілому та по факультетам;

визначення рівня творчих здібностей у студентів першого курсу по університету в цілому та по факультетам;

визначення рівня емоційного інтелекту у студентів першого курсу по університету в цілому та по факультетам.

Метод збору емпіричної інформації: суцільне тестування студентів першого курсу університету.

Участь студентів. У дослідження брали участь 864 студента першого курсу шести факультетів ХНЕУ ім. С. Кузнеця, що склало 82,0 % першокурсників університету (тестування іноземних студентів не проводилось, оскільки розраховано на носіїв мови).

2.2. Методика дослідження та аналізу даних

Методика дослідження. Дослідження проводилося за допомогою тесту структури інтелекту Р. Амтхауера, методики креативності Е. Торренса та оцінки складових емоційного інтелекту Н. Хола.

Тест структури інтелекту Р. Амтхауера призначений для вимірювання рівня інтелектуального розвитку студентів, яких було протестовано. Його було представлено студентам в надрукованому варіанті для індивідуальної роботи.

Окремі субтести зведені в набір тестів, що дозволяє оцінити рівні розвитку інтелекту (вербальний, математичний та просторовий інтелект). Субтести містять 16 – 20 завдань. Час виконання кожного субтесту обмежено та коливається від 6 до 10 хвилин. Загальний час тестування складає 90 хвилин.

Тест складається з дев'яти субтестів, кожен з яких спрямований на вимірювання різних функцій інтелекту.

Перший субтест "Доповнення пропозицій" тестує загальну обізнаність інформаційність у різних сферах знань (не тільки наукових, але й життєвих), дозволяє досліджувати індивідуальне мислення та мовне чуття студентів, яких було протестовано.

Другий субтест "Виняток слова" тестує здатності до абстрагування і оперування вербальними поняттями.

Третій субтест "Аналогії" тестує комбінаторні здібності, тобто здатності випробуваного виносити власні судження і умовивід, дані здатності практично не змінюються з віком.

Четвертий субтест "Узагальнення" тестує здатності випробуваного до винесення суджень і узагальнення.

П'ятий субтест "Арифметичні задачі" тестує рівень розвитку практичного, математичного мислення, дозволяє виявити математичні здібності і наявність арифметичного мислення.

Шостий субтест "Числові ряди" тестує індуктивне мислення, здатності оперувати числами, визначає наявність математичних здібностей.

Сьомий субтест "Просторова уява" досліджує просторову уяву, комбінаторні здібності, визначає здібності бачити, сприймати і маніпулювати об'єктами в розумі, сприймати і створювати зорово-просторові композиції.

Восьмий субтест "Просторове узагальнення" досліджує просторову уяву та комбінаторні здібності, діагностує візуальний синтез, оцінює точність і час вирішення.

Дев'ятий субтест "Пам'ять, мнестичні здібності" досліджує здатності до зосередження уваги і до збереження в пам'яті засвоєної інформації.

Тест розподілений на комплекси, які об'єднують у собі такі субтести:

1. Комплекс вербальних субтестів, що передбачає загальну здатність оперувати словами як сигналами і символами: субтести "Доповнення пропозицій", "Виняток слова", "Аналогії", "Узагальнення" – даний комплекс характеризує **вербальне мислення**.

2. Комплекс математичних субтестів, що припускає здібності в галузі практичної математики та програмування субтести "Арифметичні задачі" і "Числові ряди" – даний комплекс характеризує **математичне мислення**.

3. Комплекс просторових субтестів, що передбачає розвинені конструктивні здібності теоретичного і практичного плану, він містить у собі

такі субтести: "Просторову уяву" і "Просторове узагальнення", даний комплекс характеризує **просторове мислення**.

Інтерпретація даних по тесту структури інтелекту (IQ) за Р. Амтхауером:

130 балів та вище – високий рівень (IQ);

110 – 129 балів – вище норми (IQ);

90 – 109 балів – норма (IQ);

70 – 89 балів – нижче норми (IQ);

Менше 69 балів – низький рівень (IQ).

Розподіл студентів за рівнями розвитку окремих складових інтелекту та результатів субтестів відбувається на основі процентної шкали, яка відповідає шкалі IQ:

низька	< 36,5 %;
нижче норми	36,5 – 46,9 %;
норма	46,9 – 57,3 %;
вище норми	57,3 – 67,7 %;
висока	> 67,7 %.

Під час дослідження необхідно розгрупувати студентів згідно з їх балансом розвитку окремих складових інтелекту. Пропонується виділити сім типів мислення залежно від балансу переважаючих оцінок:

1) **вербальний** – навички оперування словами, вербальними конструкціями, розуміння змісту, багатство мови, спрямованість на опанування гуманітарних та суспільних наук (найбільш корисний для тих, хто працює з людьми – менеджери, маркетологи)

2) **математичний** – навички ведення розрахунків, розуміння формул, програмування, спрямованість до вивчення математичних та технічних наук (найбільш корисний для тих, хто займається обробленням та аналізом даних – аналітики, економісти, фінансисти);

3) **просторовий** – навички конструкторської роботи, наглядного мислення та практичної діяльності, спрямованість на природничі та технічні науки (найбільш корисний для тих, хто працює з дво- та тривимірними об'єктами – проектувальники, дизайнери);

4) **вербально-математичний** – синтезований тип, що характеризує здібності до логічної та послідовної аргументації, грамотне використання слів для вираження власних думок та емоцій (найбільш корисний для тих, кому необхідно чітко та послідовно мислити та будувати логічні конструкції – програмісти);

5) **вербально-просторовий** – синтезований тип, що характеризує здібності до образного мислення, творчості та прагнення реалізувати ідеї власними руками (найбільш корисний для людей із творчими та графічними професіями – дизайнер, спеціаліст з реклами);

6) **математично-просторовий** – синтезований тип, що характеризує здібності до абстрактного мислення, пошуку закономірностей тощо (найбільш корисний для тих, хто займається аналізом даних, побудовою теоретичних конструкцій – аналітик, програміст);

7) **універсальний** – тип що не має чіткої переваги окремого типу мислення.

Під час дослідження балансу складових інтелекту було прийнято, що оцінки складових, які відрізняються на 5 % та менше, слід вважати рівними для визначення змішаних типів мислення.

Креативність – це здатність знаходити несподівані, нестандартні, оригінальні способи вирішення різноманітних завдань.

Креативність підвищує адаптаційні можливості в повсякденних ситуаціях, особливо в тих випадках, коли звичні способи дії виявляються неефективними. Необхідно для вчинення проривів і відкриттів, досягнення якісно іншого рівня порівняно з існуючими стандартами у навчальній і професійній діяльності.

У дослідженні використана методика оцінки рівня креативності Є. Торренса, яка діагностує творчі здібності. Тест Є. Торренса – найчастіше використовується в психологічній практиці стандартизований інструмент для вимірювання творчого (креативного) мислення. Цей тест дозволяє оцінити такі окремі креативні здібності, як: гнучкість і оригінальність.

Гнучкість мислення – розкривається в умінні бути вільним від прийнятих шаблонних прийомів та способів вирішення завдань будь-якого змісту і рівня, швидко змінювати свої дії в разі зміни обстановки, оперативно переключатися з одного способу вирішення поведінки на інший, урізноманітнити спроби вирішення проблеми або завдання і тим самим швидше знаходити нові шляхи їх вирішення. Гнучкість визначається числом різних категорій відповідей, для визначення яких можуть використовуватися як самі рисунки, так і їх назви (що іноді не збігається). Максимальна оцінка – 10 балів. Шкала оцінювання відповідає процентній шкалі IQ.

Оригінальність мислення – прояв високого рівня творчих здібностей, який вказує на нестандартність мислення і відхилення від загальноприйнятого. Максимальна оцінка – 20 балів. Шкала оцінювання відповідає процентній шкалі IQ.

У дослідженні застосовувалася методика оцінки складових емоційного інтелекту Н. Хола. Методика передбачає виокремлення 5 складових емоційного інтелекту:

1. Емоційна обізнаність – це усвідомлення і розуміння своїх емоцій, а для цього постійне поповнення власного словника емоцій. Люди з високою емоційною обізнаністю більшою мірою, ніж інші, обізнані про свій внутрішній стан.

2. Управління своїми емоціями – це емоційна відхідливість, емоційна гнучкість тощо, іншими словами, довільне управління власними емоціями.

3. Самомотивація – управління своєю поведінкою за рахунок керування емоціями.

4. Емпатія – це розуміння емоцій інших людей, вміння співпереживати поточному емоційному стану іншої людини, а також готовність надати підтримку. Це вміння зрозуміти стан людини за мімікою, жестами, відтінками мови, позою.

5. Розпізнавання емоцій інших людей – уміння впливати на емоційний стан інших людей.

Шкала оцінювання інтегративного показника рівня емоційного інтелекту:

70 балів та вище – високий рівень;

40 – 69 – середній рівень;

39 та менше – низький рівень.

Шкала оцінювання окремих складових емоційного інтелекту:

14 балів та вище – високий рівень;

8 – 13 – середній рівень;

7 та менше – низький рівень.

Під час отримання оцінок нижче нуля, можна говорити про повністю негативний стан відповідної складової.

2.3. Загальні показники рівня інтелекту (IQ) студентів

2.3.1. Оцінки рівня інтелекту (IQ) по університету

Загальна кількість опитуваних склала 864 особи: з них 69,8 % дівчат та 30,2 % юнаків.

Серед опитаних: 13,5 % студентів склали студенти факультету економіки і права, 16,9 % – факультету економічної інформатики, 17,6 % – факультету консалтингу та міжнародного бізнесу, 23,0 % – факультету

менеджменту і маркетингу, 21,3 % – факультету міжнародних економічних відносин, 7,6 % – фінансового факультету.

Результати дослідження демонструють наступне: середній рівень інтелекту у студентів – 114,7 бала, з можливих 192 балів за даним тестом.

Під час розподілу студентів на категорії за рівнем IQ більшість студентів отримали оцінки "Вище норми" (42,0 %), трохи менше – "Норма" (33,0 %), "Високий рівень" отримали 17,0 %. У цілому можна сказати, що рівень IQ студентів досить високий (рис. 2.1).

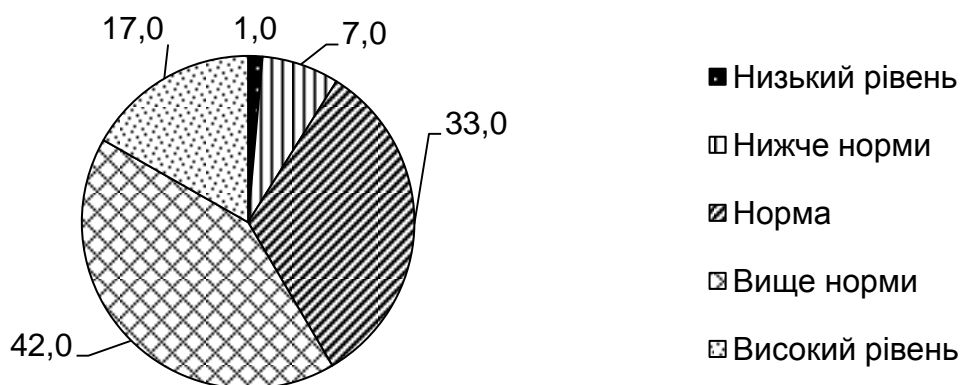


Рис. 2.1. Розподіл студентів за рівнем IQ, %

Серед складових інтелекту у студентів університету (рис. 2.2.) переважає вербальне мислення (середня оцінка – 62,0 % від максимуму, що відповідає оцінці "Вище норми"), на другому місці – математичне (57,4 %, що є нижньою межею оцінки "Вище норми"), просторове мислення отримало найменшу оцінку (43,7 %, що відповідає оцінці "Нижче норми").

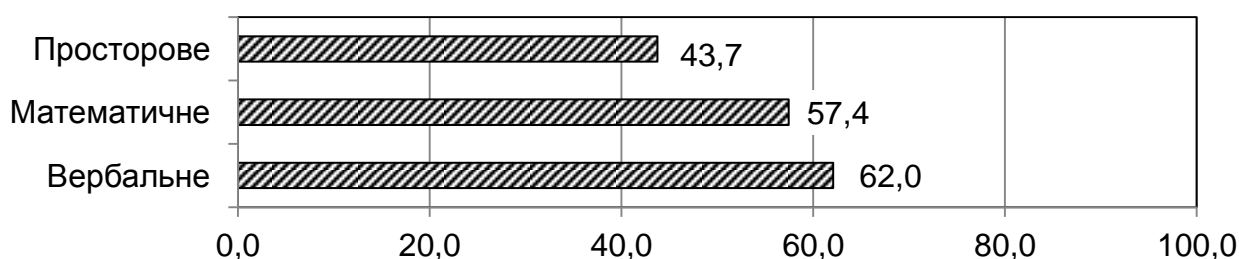


Рис. 2. 2. Рівень розвитку окремих складових інтелекту, у % від максимальної оцінки

Розподіл студентів за рівнем розвитку окремих складових подано на рис. 2.3. Розподіл студентів за вербальним інтелектом – нормальний, з максимумом на оцінці "Вище норми" (41,3 %). У цілому 68,6 % отримали оцінки "Вище норми" та "Високе", що свідчить про високий рівень (оцінок "Нижче норми" та "Низька" лише 7,1 % разом).

Рівень математичного мислення у студентів трохи нижчий ніж вербального (оцінки "Нижче норми" та "Низька" 28,6 %), однак виділяється велика частка студентів із дуже високими оцінками (29,6 % отримали "Високу" оцінку).

Оцінки за просторовим мисленням низькі ("Високу" та "Вище норми" оцінки отримали лише 16,1 %), більше половини студентів (59,3 %) отримали оцінки "Нижче норми" та "Низькі".

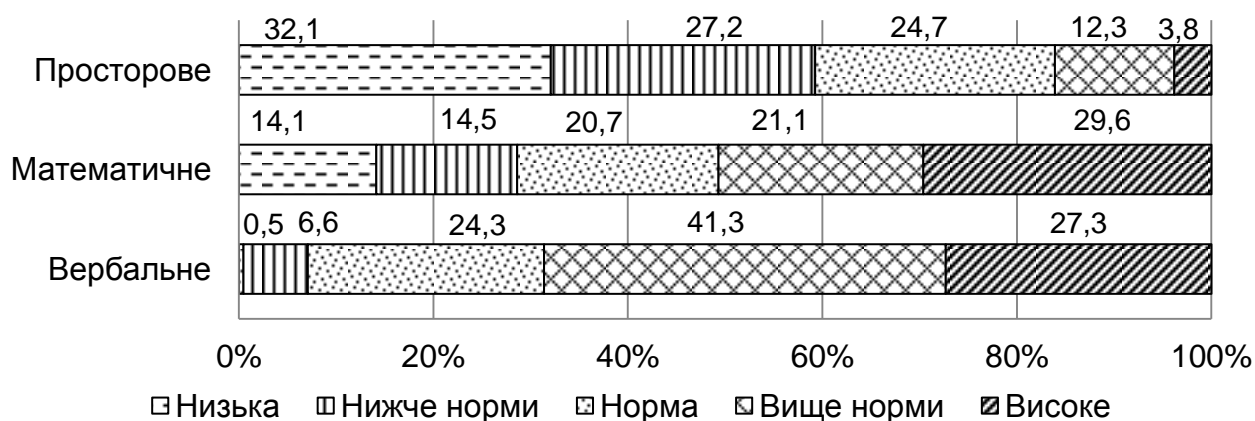


Рис. 2.3. Студенти за рівнем розвитку окремих складових інтелекту, %

Розподіл студентів за типами мислення подано на рис. 2.4.

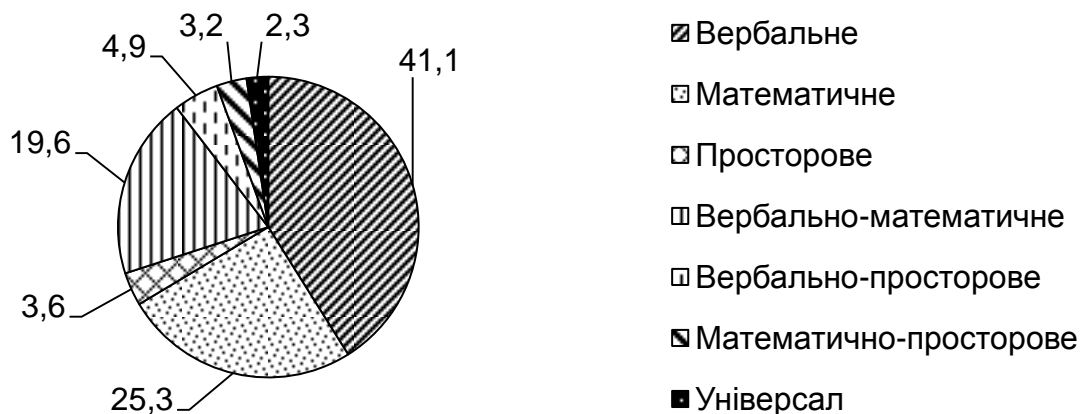


Рис. 2.4. Розподіл студентів за типами мислення, %

Найбільша частина студентів має виключно вербальне мислення (41,1 %), на другому місці – математичне (25,3 %), на третьому місці – вербально-математичне (19,6 %). Просторове, вербально-просторове та математично-просторове отримали не великі оцінки (від 3,2 % до 4,9 %). Тобто просторове мислення майже не розповсюджено серед студентів. Особливу увагу потребує категорія "Універсали" – це ті студенти, що мають однаковий рівень розвитку всіх складових (2,3 %).

У методиці тесту IQ Армтхауера виокремлюється розподіл студентів згідно зі спрямуванням (теоретичне та практичне). Результати подано на рис. 2.5.

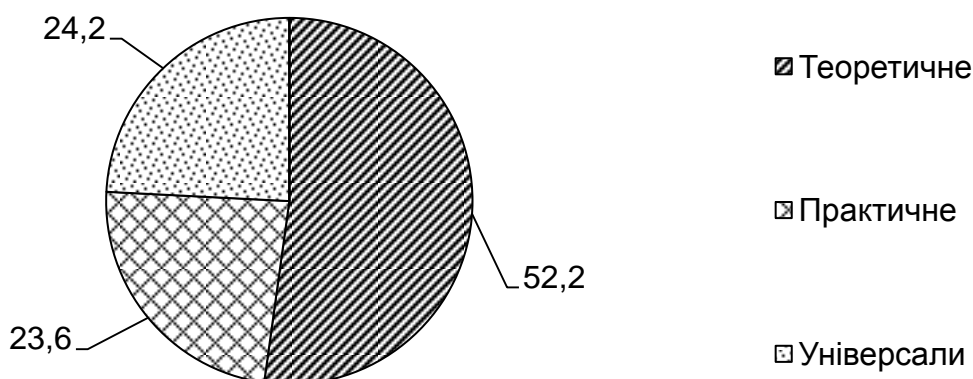


Рис. 2.5. Розподіл студентів за спрямуванням мислення, %

Більше половини студентів мають теоретичне мислення (52,2 %), практичне мислення переважає у 23,6 %, інші 24,2 % не мають чітко вираженої переваги.

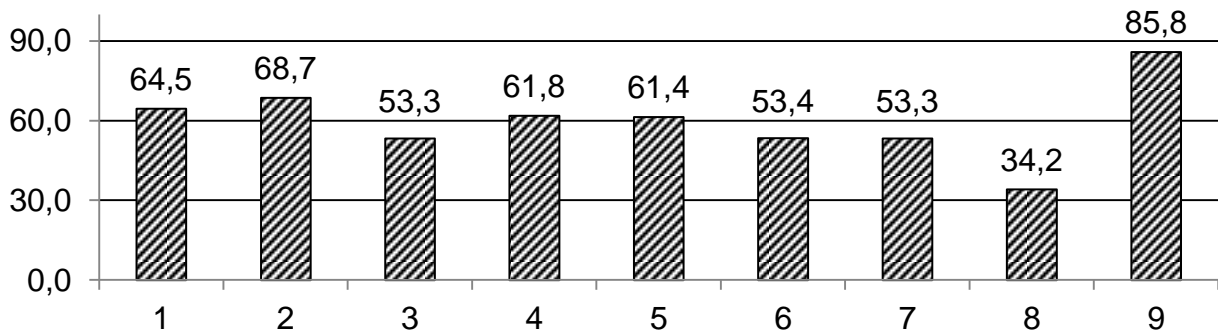
2.3.2. Загальні показники за окремими субтестами

Середні показники по університету за кожним із субтестів подані на рис. 2.6. Найкращі результати за мнестичними здібностями (85,6 %). Серед складових інтелекту – найкращі результати за субтестом "Виняток слова" (68,7 %). Узагалі всі вербальні субтести отримали високі оцінки (більше 60 %), крім субтеста "Аналогії". Математичні субтести отримали в цілому нижчі оцінки (61,4 % та 53,4 %). Найменшу оцінку отримали субтест "Просторове узагальнення" (34,2 %).

Розподіл студентів за оцінками за кожним із субтестів подано на рис. 2.7 – 2.16.

Результати дослідження за субтестом "Доповнення пропозицій" демонструють наступне: 49,7 % студентів університету показали високі результати, 24,2 % студентів – вище норми, 17,5 % – норма, 6,7 % – нижче норми, 2,0 % – низькі (рис. 2.7).

Отримані результати свідчать про те, що у більшості студентів на високому рівні розвинене індуктивно-мовне мислення, широкий лексичний запас, відносно високий рівень обізнаності в життєвих і наукових сферах.



- | | |
|---------------------------------------|--|
| 1 – Субтест 1 "Доповнення пропозицій" | 6 – Субтест 6 "Числові ряди" |
| 2 – Субтест 2 "Виняток слова" | 7 – Субтест 7 "Просторова уява" |
| 3 – Субтест 3 "Аналогії" | 8 – Субтест 8 "Просторове узагальнення" |
| 4 – Субтест 4 "Узагальнення" | 9 – Субтест 9 "Пам'ять, мнестичні здібності" |
| 5 – Субтест 5 "Арифметичні задачі" | |

Рис. 2.6. Середні показники по університету за кожним із субтестів, %

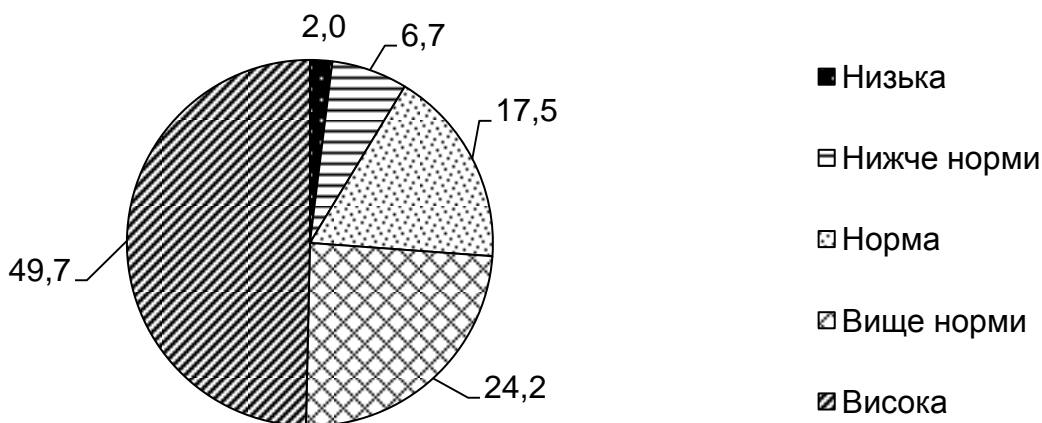


Рис. 2.7. Результати субтесту "Доповнення пропозицій", %

Результати дослідження за субтестом "Виняток слова" демонструють наступне: більшість студентів університету 63,1 % показали високі результати, 22,2 % студентів – "Вище норми", 10,2 % – "Норма", 4,1 % – "Нижче норми" і 0,5 % студентів – "Низькі" (рис. 2.8)

Отримані результати свідчать про те, що студенти на високому рівні володіють здатністю до абстрагування (знаходженню відмінностей і подібностей предметів), класифікацією понять і мовним мисленням, яке дозволяє людині повністю абстрагуватися від явищ навколишньої дійсності, використовуючи замість образів явищ знакові символи цих явищ – слова.

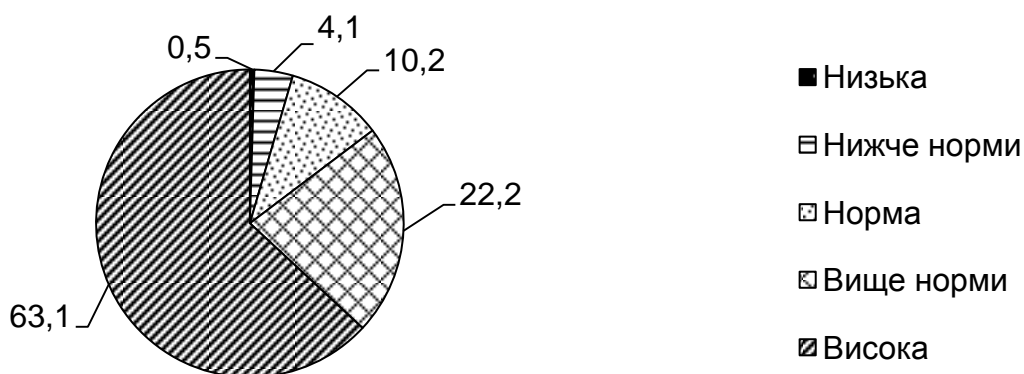


Рис. 2.8. Результати субтесту "Виняток слова", %

Результати дослідження за субтестом "Аналогії": 30,4 % – студентів університету показали високі результати, 21,3 % – "Вище норми", 16,2 – "Норма", 14,2 % – "Нижче норми", та 17,8 % – "Низькі" (рис. 2.9).

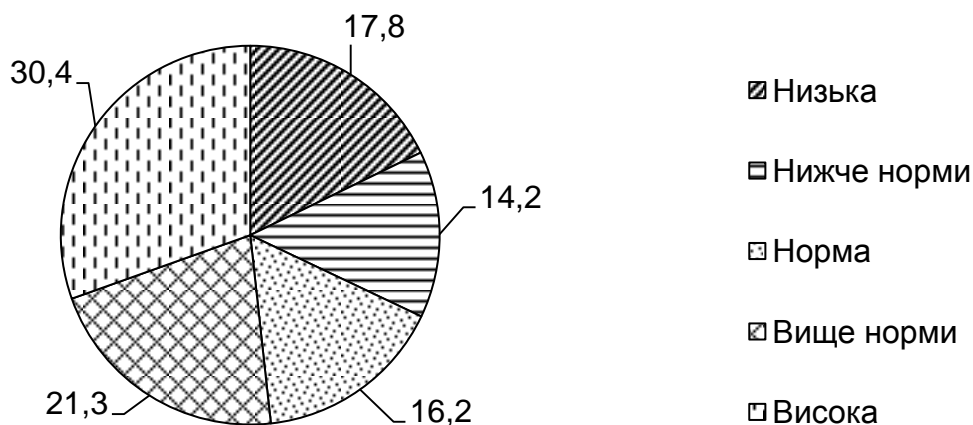


Рис. 2.9. Результати субтесту "Аналогії", %

Отримані результати свідчать про те, що студенти володіють комбінаторними здібностями, що дозволяє створювати нові образи об'єктів, трансформувати образ у кінцевий результат комбінаторної задачі, гнучкість мислення і здатність до перемикання уваги в процесі аналізу на середньому рівні. Серед вербальний субтестів цей отримав найменший результат. Особливо слід відмітити аномально велику чисельність студентів (17,8 %), що дуже погано виконали завдання, тому мають досить низькі комбінаторні здібності.

Результати дослідження за субтестом "Узагальнення": більшість студентів університету 43,2 % показали високі результати, 13,9 % студентів – "Вище норми", 24,7 % – "Норма", 13,1 % – "Нижче норми" і 5,2 % студентів – низькі (рис. 2.10).

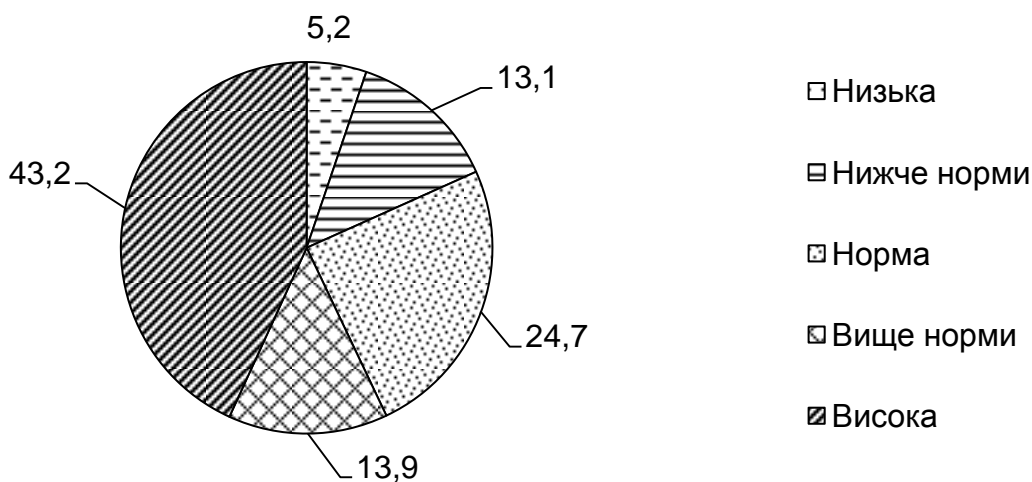


Рис. 2.10. **Результати субтесту "Узагальнення", %**

Отримані результати свідчать про те, що у більшості студентів досить високо розвинена точність логічного розподілу відомостей і здатність до узагальнення, тобто здатність до об'єднання, угруповання об'єктів на основі певної ознаки. Особливо слід відмітити, що максимальна кількість студентів із "Високими" та "Нормою" оцінками. Це свідчить, що є студенти зазвичай мають високий або нормативний рівень. Враховуючи формат завдання, студенти розподіляються на тих, хто досить точно розуміє порядок узагальнення та виокремлення максимально точних спільних рис, та тих, хто може лише приблизно визначити їх.

Результати дослідження за субтестом "Арифметичні задачі": більшість студентів 45,8 % показали високі результати, 17,1 % студентів – "Вище норми", 12,8 % – "Норма", 10,0 % – "Нижче норми" та 14,2 % студентів – "Низькі" (рис. 2.11).

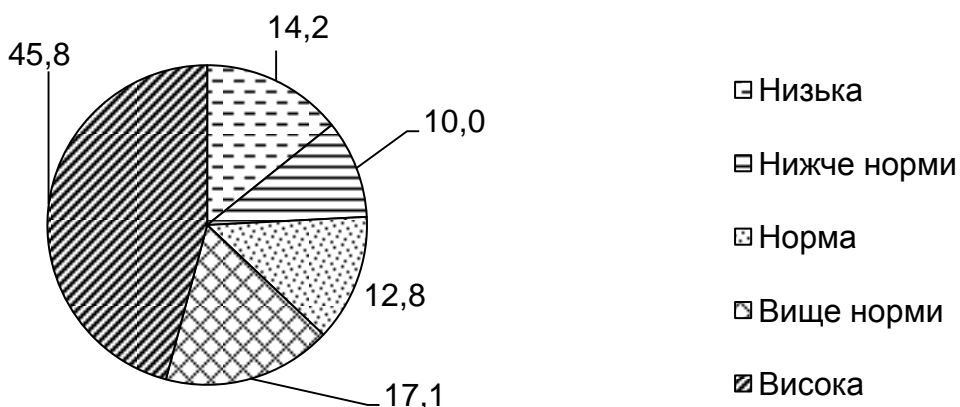


Рис. 2.11. **Результати субтесту "Арифметичні задачі", %**

Отримані результати свідчать про те, що у більшості студентів на високому рівні розвинені арифметичні здібності, тобто здатності досить швидко

проводити розрахунки подумки, використовувати алгоритмічні процедури розрахунків, аналітичні здібності і практичне математичне мислення. Слід зауважити на трохи більше значення низьких результатів. Тобто чітко виокремлюються студенти, які досить легко справляються з математичними завданнями та тих, у кого вони викликають значні складнощі.

Результати дослідження за субтестом "Числові ряди": 31,4 % студентів показали високі результати, 15,7 % студентів – "Вище норми" і 17,6 % – "Норма", 17,1 % – "Нижче норми" та 18,2 % – "Низькі" (рис. 2.12).

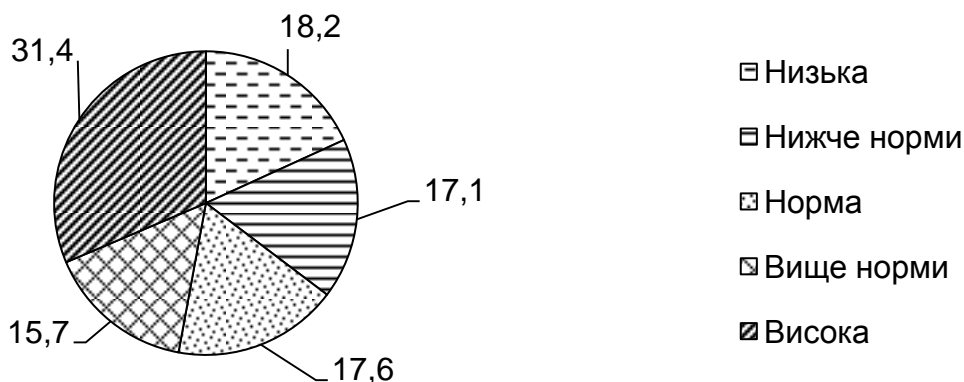


Рис. 2.12. Результати субтесту "Числові ряди", %

Отримані результати свідчать про те, що студенти володіють індуктивним, теоретичним і математичним мисленням, здібностями оперувати числами і обчислювальними здібностями, у них на середньому рівні розвинені здатності до виявлення нових зв'язків, оволодіння загальними прийомами, які приводять їх до вирішення нових завдань і до оволодіння новими знаннями. Як і в попередньому субтесті чітко виділяються ті хто легко справляється із цими завданнями та ті, у кого вони викликають складнощі.

Результати дослідження за субтестом "Просторова уява": 24,8 % студентів показали високі результати, 23,0 % – "Вище норми", 24,5 % – "Норма", 15,7 % – "Нижче норми" та 11,9 % – "Низькі" (рис. 2.13).

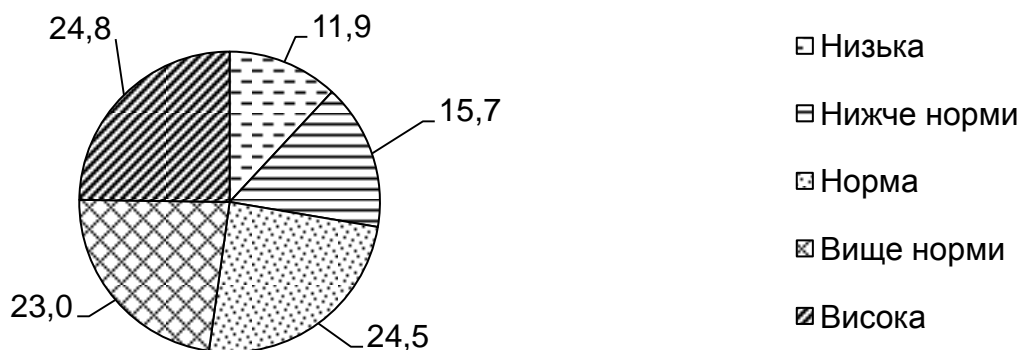


Рис. 2.13. Результати субтесту "Просторова уява", %

Отримані результати свідчать про те, що студенти володіють просторовою уявою, наочно-дієвим мисленням і конструктивними здібностями на середньому рівні, водночас розподіл студентів за групами оцінки майже рівний.

Результати дослідження за субтестом "Просторове узагальнення" традиційно низькі: лише 5,1 % отримали високі оцінки, 9,0 % – "Вище норми", 16,2 % – "Норма", 19,0 % – "Нижче норми" та 50,7 % – "Низькі" (рис. 2.14).

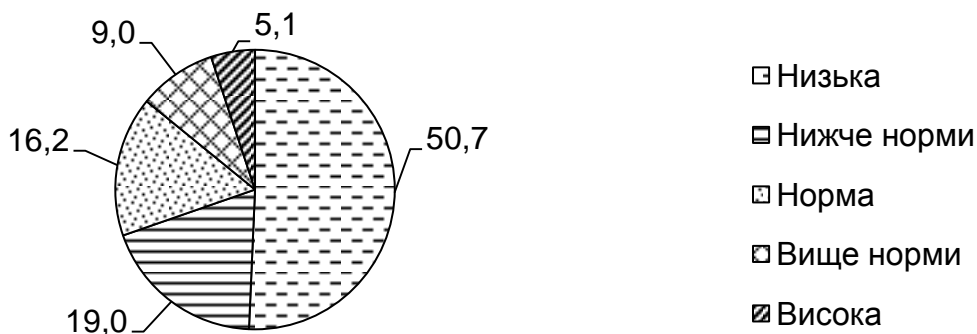


Рис. 2.14. Результати субтесту "Просторове узагальнення", %

Отримані результати свідчать про те, що наочно-дієве мислення, здатності до об'ємно-геометричному аналізу, оперування просторовими образами і узагальнення у студентів розвинені на низькому рівні.

Результати дослідження за субтесту "Пам'ять, мнестичні здібності": більшість студентів (88,4 %) показали високі результати, 5,6 % студентів – "Вище норми", 2,3 % – "Норма", 1,3 % – "Нижче норми" та 2,4 % студентів – "Низькі" (рис. 2.15).

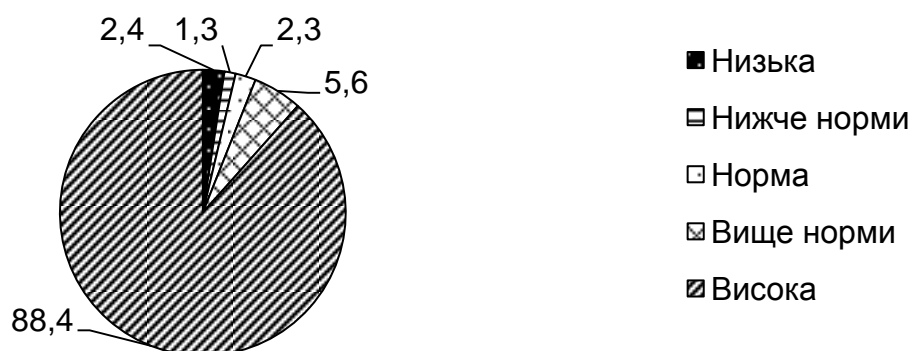
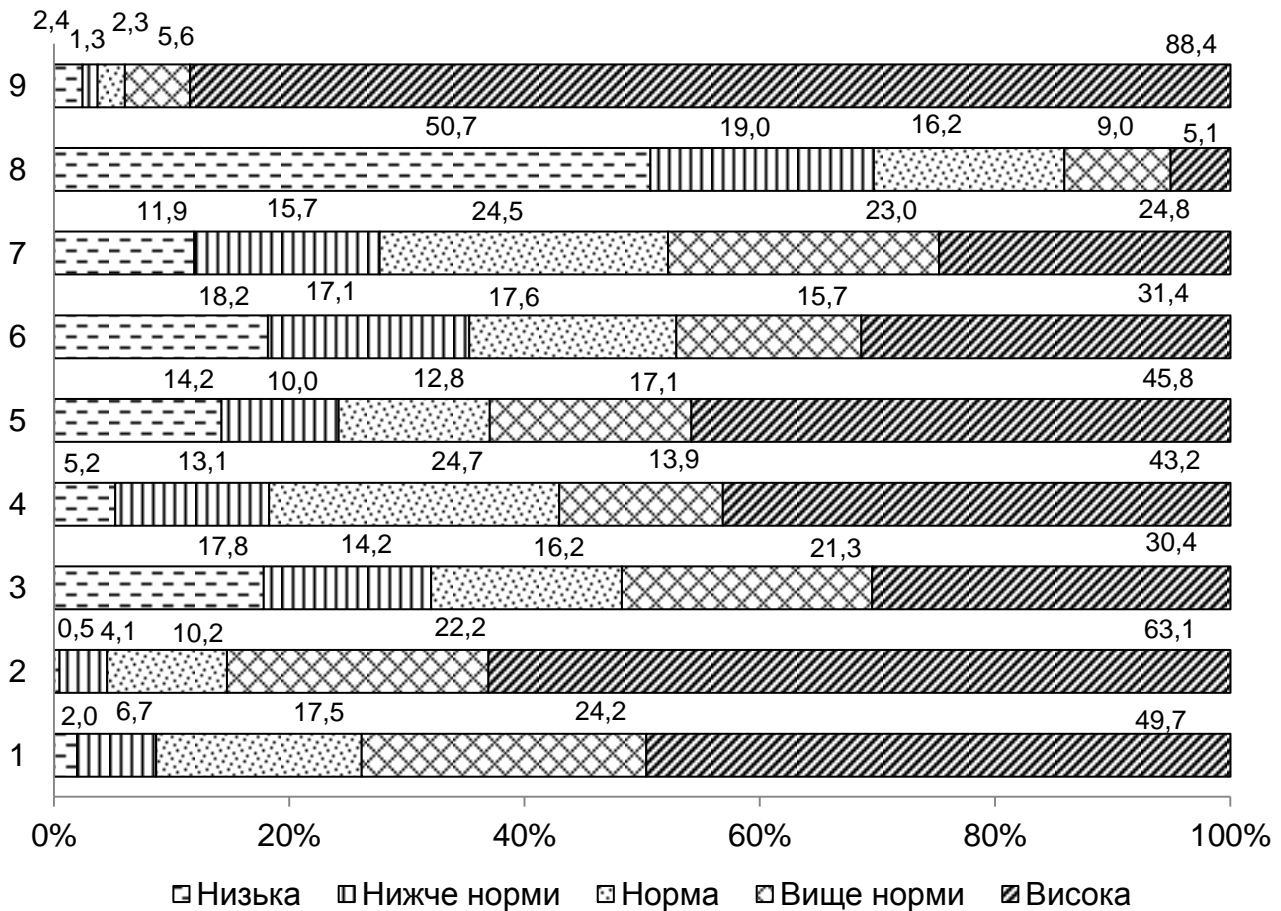


Рис. 2.15. Результати субтесту "Пам'ять, мнестичні здібності", %

Отримані результати свідчать про те, що у студентів розвинене вміння працювати з формальними і смисловими ознаками слів, які зберігаються в короткочасній пам'яті, саме з обсягом короткочасної пам'яті пов'язаний "рухливий інтелект", який дозволяє швидко вирішувати нові завдання, саме від цього виду пам'яті залежить кмітливість.

На рис. 2.16 подано порівняння розподілу студентів за оцінками субтестів.



Позначення субтестів: Субтест 1 "Доповнення пропозицій"; Субтест 2 "Виняток слова"; Субтест 3 "Аналогії"; Субтест 4 "Узагальнення"; Субтест 5 "Арифметичні задачі"; Субтест 6 "Числові ряди"; Субтест 7 "Просторова уява"; Субтест 8 "Просторове узагальнення"; Субтест 9 "Пам'ять, мнестичні здібності".

Рис. 2.16. Розподіл студентів за рівнем оцінок у кожному із субтестів, %

За результатами дослідження проведено аналіз рівня інтелекту (IQ) першокурсників по університету та виявлено, що рівень IQ студентів досить високий (42,0 % показали "Вище норми").

Серед складових інтелекту у студентів переважає вербальне мислення (середня оцінка – 62,0 % від максимуму, що "Вище норми").

Більше половини студентів мають теоретичне мислення (52,2 %), практичне мислення переважає у 23,6 %, інші 24,2 % не мають чітко вираженою переваги.

Проведено детальний аналіз за кожним із дев'яти субтестів та зрівняння показників. Виявлено, що найкращі результати у студентів за мнестичними здібностями ("Висока оцінка" – 88,4 %), також за субтестом "Виняток слова" високі результати ("Висока оцінка" – 63,1 %).

Саме низькі результати за субтестом "Просторове узагальнення" ("Високу оцінку" отримали 5,1 % студентів). Також низькі результати за субтестом "Просторова уява" ("Висока оцінка" – 24,8 %) та за субтестом "Числові ряди" ("Висока оцінка" – 31,4 %).

2.4. Оцінки рівня інтелекту (IQ) за факультетами

Рівень IQ студентів по факультетам та спеціальностям наведено в табл. 2.

Таблиця 2.1

Результати оцінки рівня IQ за факультетами та спеціальностями

Факультет, спеціальність	Кількість студентів (абсолютне значення)	Середній рівень IQ (бал)
1	2	3
УНІВЕРСИТЕТ	864	114,7
Факультет економіки і права	117	107,4
Економіка і організація агробізнесу*	4	107,0
Економіка і правове забезпечення бізнесу	9	106,9
Економіка підприємства	27	110,7
Медіакомунікації	22	108,6
Реклама і зв'язки з громадськістю	36	104,6
Управління персоналом та економіка праці	19	106,8
Факультет економічної інформатики	146	117,2
Бізнес-статистика і аналітика*	3	119,3
Економіка та бізнес-моделювання*	1	102,0
Економічна кібернетика	17	123,8
Інженерія програмного забезпечення	19	123,1
Комп'ютерний еколого-економічний моніторинг*	1	114,0
Комп'ютерні науки	63	115,4
Комп'ютерні технології та системи видавничо-поліграфічних виробництв	12	105,0
Технології електронних мультимедійних видань	30	118,6
Факультет консалтингу і міжнародного бізнесу	152	113,0
Міжнародний бізнес	67	111,9

1	2	3
Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії	53	111,9
Облік і аудит	32	117,2
Факультет Менеджменту та маркетингу	199	117,4
Адміністративний менеджмент*	3	108,0
Бізнес-адміністрування	52	117,9
Логістика	29	124,5
Маркетинг	28	111,3
Менеджмент інноваційної діяльності	11	123,8
Менеджмент організацій і адміністрування	53	114,3
Підприємництво, торгівля та біржова діяльність	23	120,2
Факультет Міжнародних економічних відносин	184	115,0
Економічна теорія та економічна політика*	1	76,0
Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності	43	119,3
Міжнародна економіка	78	120,1
Туризм	62	106,2
Фінансовий факультет	66	117,2
Банківська справа	27	118,8
Оподаткування	9	118,2
Управління та адміністрування у сфері фінансів	24	111,3
Фінансові послуги	6	132,3

*За умови чисельності студентів спеціальності менше 5 осіб середнє значення IQ – недостовірне.

Максимальне значення – 117,40 бала набрано студентами факультету менеджменту і маркетингу, мінімальне значення – 107,4 бала студентом факультету економіки і права (рис. 2.17).

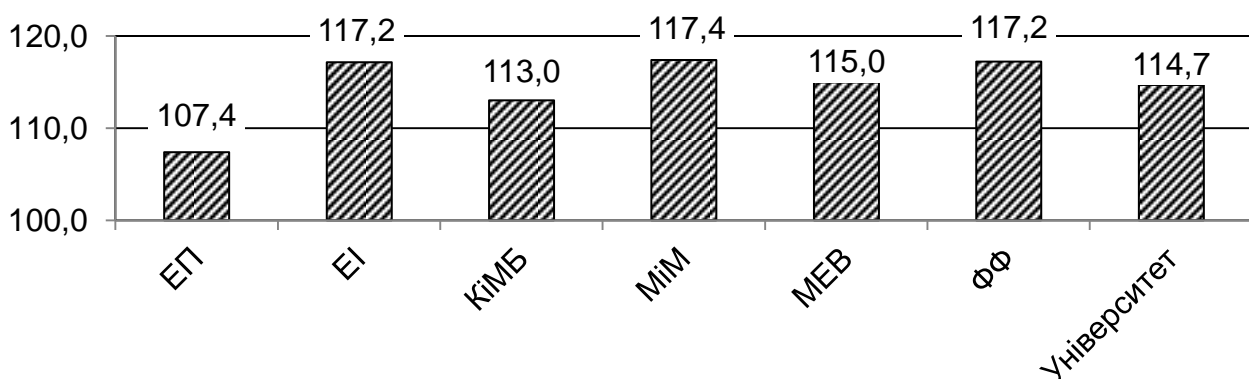


Рис. 2.17. Середнє значення IQ студентів за факультетами, %

У середньому найвищий рівень IQ мають студенти факультетів економічної інформатики, менеджменту і маркетингу, фінансового факультету, найменший – економіки і права.

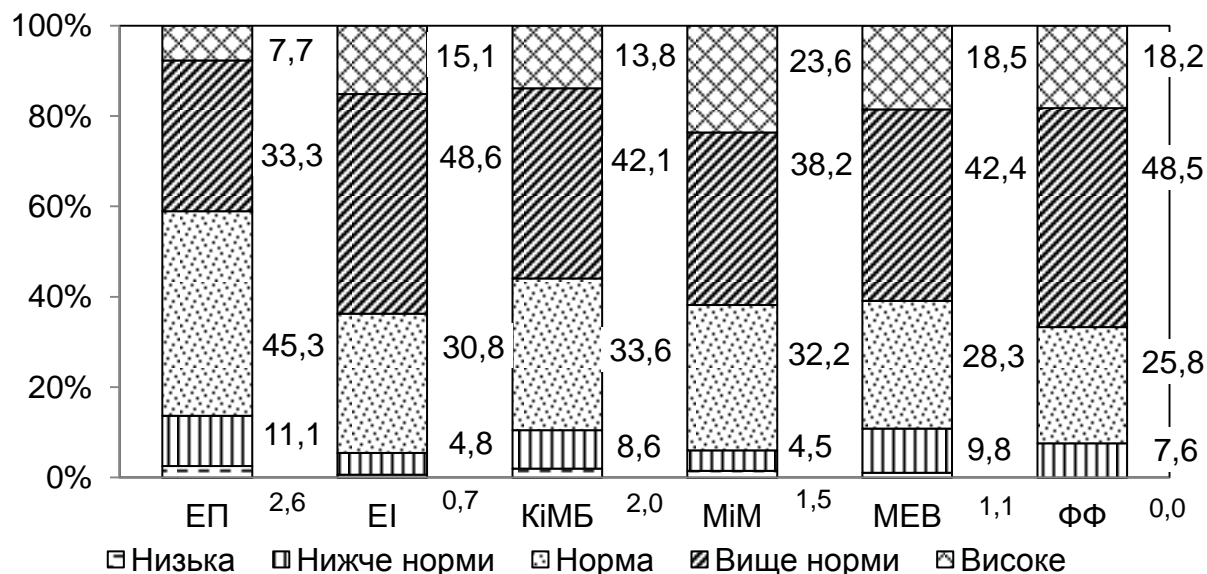


Рис. 2.18. Розподіл студентів за рівнем IQ, по факультетам, %

Більше за все студентів із високим рівнем IQ (рис. 2.17) на факультеті МіМ (23,6 %), менше за все – ЕП (7,7 %). Оцінок "Низька" та "Нижче норми" менша за все на факультеті ЕІ (0,7 % та 4,8 % відповідно). Більше за все студентів із "Високими" та "Вище норми" оцінками на факультетах ЕІ та ФФ (сумарна оцінка 63,7 % та 66,7 % відповідно).

На рис. 2.19. подано узагальнені результати за окремими структурними складовими інтелекту за факультетами.

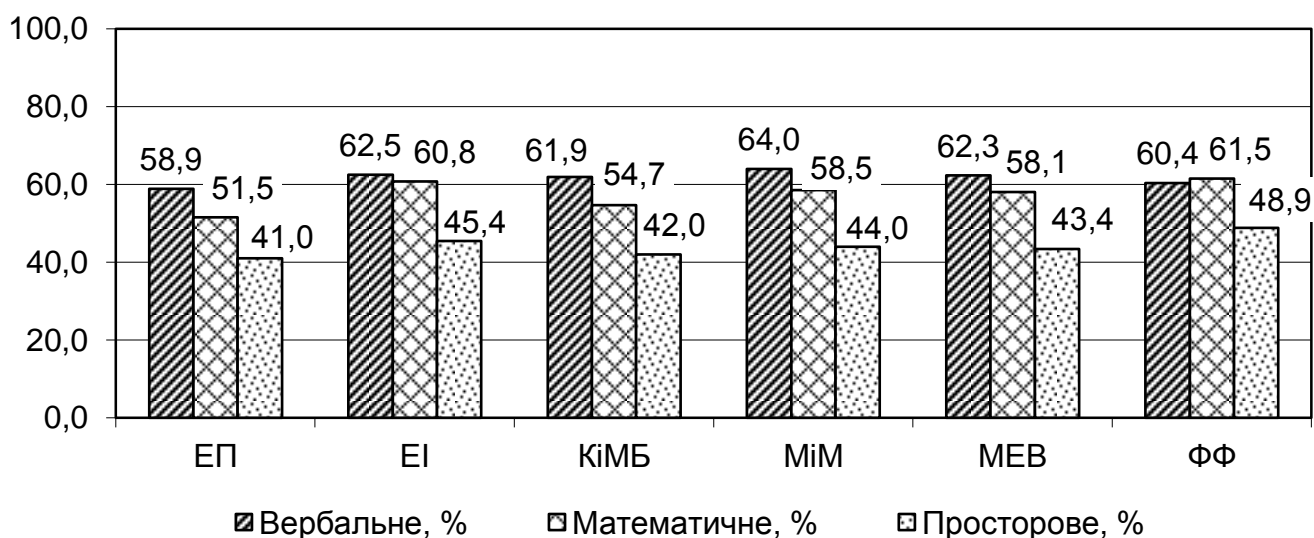


Рис. 2.19. Середня оцінка розвитку складових інтелекту за факультетами, %

Найвища оцінка за вербальним інтелектом на факультеті MiM, математичного – на EI та ФФ, просторовий інтелект найбільш розвинутий на факультеті ФФ. Найменші оцінки за всіма складовими на факультеті ЕП (як і мінімальна оцінка рівня інтелекту).

Розподіл студентів за рівнями оцінок розвитку складових інтелекту за факультетами подано на рис. 2.20 – 2.22.

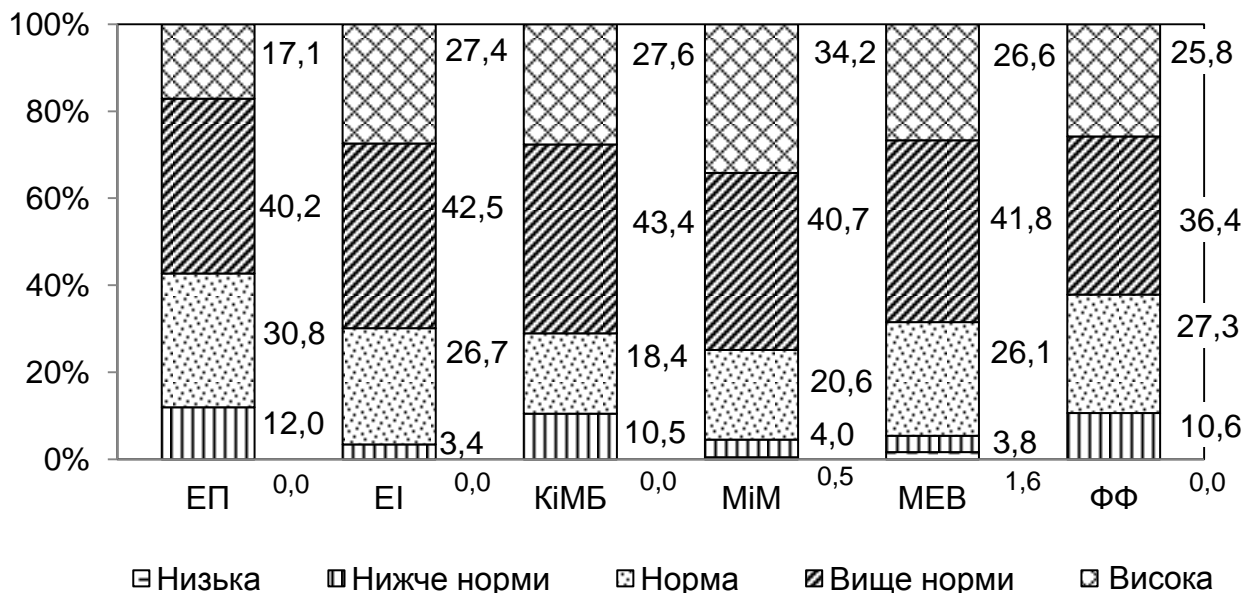


Рис. 2.20. Розподіл студентів за рівнями оцінок розвитку вербальної складової інтелекту за факультетами, %

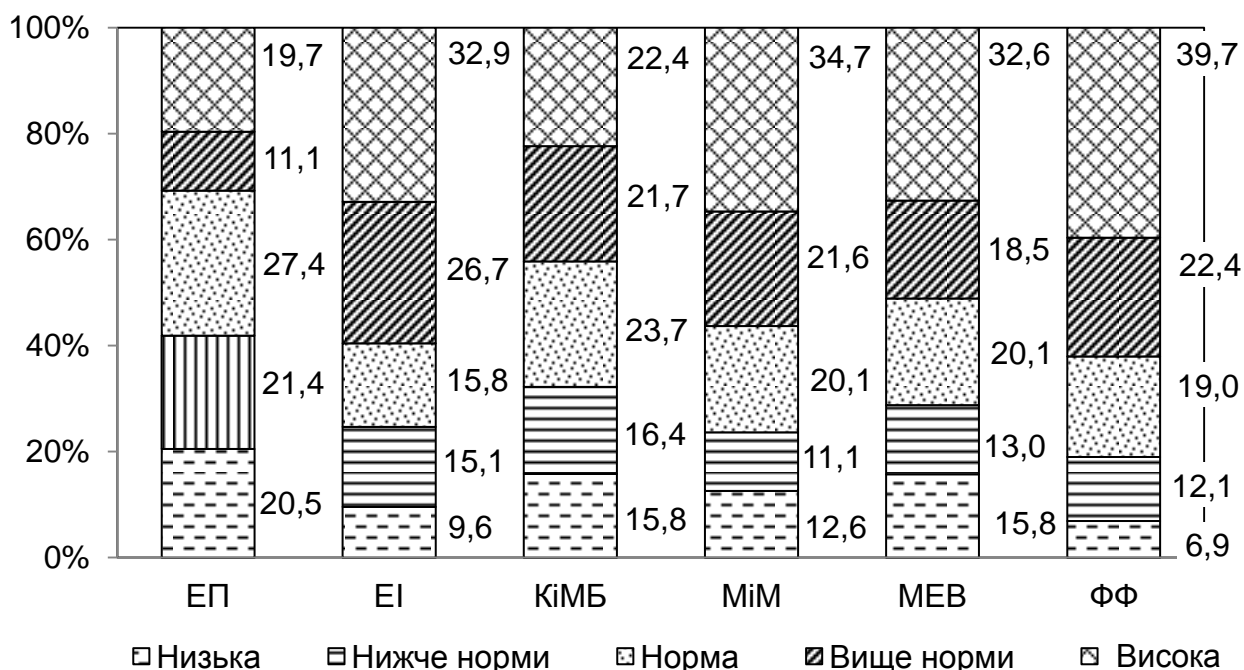


Рис. 2.21. Розподіл студентів за рівнями оцінок розвитку математичної складової інтелекту за факультетами, %

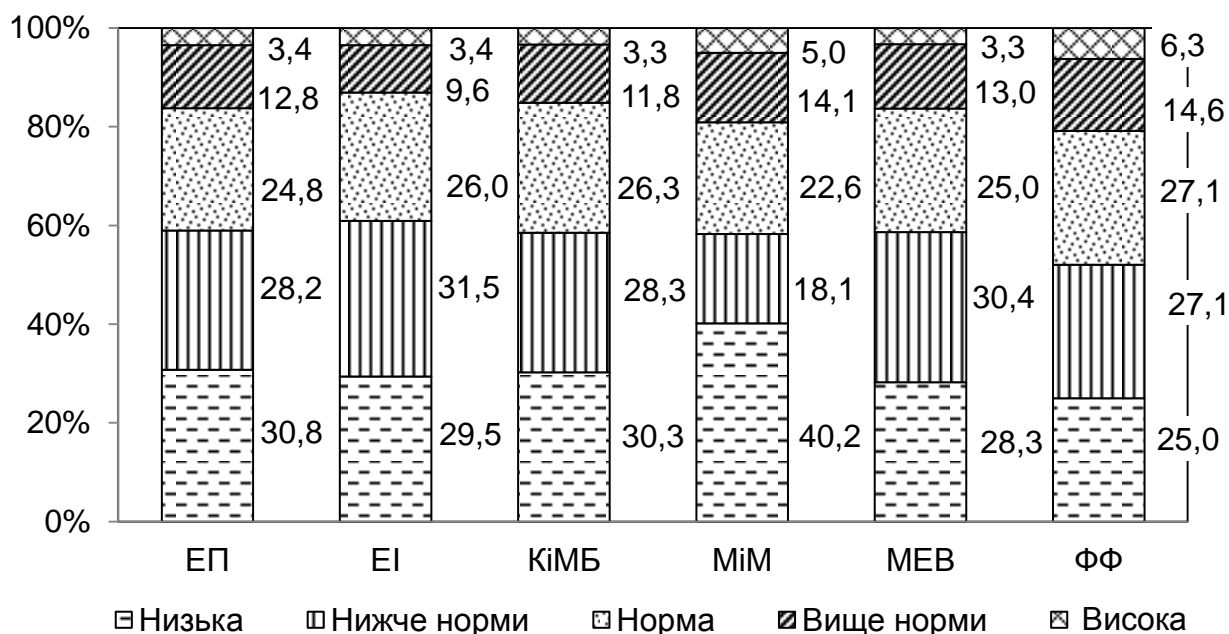


Рис. 2.22. Розподіл студентів за рівнями оцінок розвитку просторової складової інтелекту за факультетами, %

Середні результати оцінок за окремими субтестами за факультетами подано в табл. 2.2.

Таблиця 2.2

Середні результати оцінок за окремими субтестами за факультетами

Субтести	ЕП	ЕІ	КіМБ	МіМ	МЕВ	ФФ	Університет
Субтест 1 "Доповнення пропозицій"	65,0	65,5	64,2	65,1	63,9	61,5	64,5
Субтест 2 "Виняток слова"	66,3	68,9	67,8	70,1	68,9	69,4	68,7
Субтест 3 "Аналогії"	49,1	56,2	50,6	55,2	55,0	50,6	53,3
Субтест 4 "Узагальнення"	56,5	60,6	63,9	64,9	61,9	60,1	61,8
Субтест 5 "Арифметичні задачі"	53,0	67,8	56,6	64,9	59,7	67,6	61,4
Субтест 6 "Числові ряди"	50,1	53,7	52,8	52,2	56,4	55,5	53,4
Субтест 7 "Просторова уява"	51,1	53,9	53,0	53,5	53,6	55,0	53,3
Субтест 8 "Просторове узагальнення"	30,9	37,0	31,1	34,4	33,2	42,7	34,2
Субтест 9 "Пам'ять, мнестичні здібності"	80,9	85,8	87,0	87,7	85,2	87,7	85,8

Під час аналізу середніх результатів оцінки за окремими субтестами за факультетами можна сказати, що жоден факультет не відрізняється дуже сильно порівняно із середніми оцінками по університету. Лише на факультеті ЕП субтест 4 "Узагальнення" та субтест 5 "Арифметичні задачі" отримали значно нижчі оцінки (відрізняють на > 5 % від середньої по університету). На ФФ за субтестом 5 "Арифметичні задачі", субтестом 8 "Просторове узагальнення" та на факультеті ЕІ за субтестом 5 "Арифметичні задачі", студенти отримали значно вищі оцінки (відрізняють на > 5 % від середньої по університету).

Розподіл студентів за типами мислення за факультетами подано в табл. 2.3.

Таблиця 2.3

Розподіл студентів за типами мислення за факультетами, %

Тип мислення	ЕП	ЕІ	КіМБ	МіМ	МЕВ	ФФ
Тільки вербальний	48,7	34,9	53,3	38,7	39,1	25,8
Тільки математичний	19,7	34,9	17,1	24,6	29,3	24,2
Тільки просторовий	1,7	3,4	2,6	3,0	3,3	12,1
Вербально-математичний	17,1	13,7	19,7	21,1	20,7	28,8
Вербально-просторовий	9,4	5,5	2,6	4,0	4,9	3,0
Математично-просторовий	1,7	4,8	2,6	4,0	2,7	3,0
Універсал	1,7	2,7	2,0	4,5	0,0	3,0

Аналіз розподілу студентів за переважним типом мислення говорить про наявність деякої залежності за факультетами.

Так, на факультетах ЕП та КіМБ значно переважають студенти з вербальним мисленням (48,7 % та 53,3 %). Кількість студентів із математичним та вербально-математичним мисленням майже однакова на обох факультетах (17 – 19 %). Інші типи мислення на цих факультетах представлені слабо, єдине виключення – на факультеті ЕП найбільша кількість студентів із вербально-просторовим мисленням (9,4 %).

Факультети МЕВ та МіМ також подібні за розподілом студентів за типами мислення. Висока кількість студентів із вербальним та математичними мисленням із незначною перевагою вербального (вербального на 10 – 15 % більше ніж математичного). Відносно високі позиції вербально-математичного мислення (20 – 21 %). Інші типи представлені слабо, однак на факультеті МіМ чисельність змішаних та універсальних типів у цілому більша, ніж на МЕВ.

На факультеті ЕІ переважає як вербальне, так і математичне мислення рівною мірою (34,9 % та 34,9 %). Вербально-математичного мислення найменше за всі інші факультети (13,7 %). Найбільша чисельність серед інших факультетів студентів із математично-просторовим типом (4,8 %).

Студенти факультету ФФ також рівною мірою мають вербальне та математичне мислення, однак в абсолютних оцінках менше (25,8 % та 24,2 %). Найбільша серед факультетів кількість вербально-математичного мислення (28,8 %). Також особливістю факультету ФФ є аномально висока чисельність студентів із просторовим мисленням (12,1 %).

Розподіл студентів за переважною спрямованістю мислення за факультетами подано в табл. 2.4.

Таблиця 2.4

Розподіл студентів за переважною спрямованістю мислення за факультетами, %

Спрямованість мислення	ЕП	ЕІ	КіМБ	МіМ	МЕВ	ФФ
Універсали	23,9	32,2	17,1	24,1	22,8	27,3
Теоретики	45,3	40,4	63,2	55,8	52,7	53,0
Практики	30,8	27,4	19,7	20,1	24,5	19,7

Більше студентів із теоретичним мисленням на факультеті КіМБ (63,2 %), менше – на ЕІ (40,4 %). Практиків більше на факультеті ЕП (30,8 %), менше – на КіМБ та ФФ (по 19,7 %). Універсалів – на ЕІ (32,2 %) найбільша чисельність.

Аналіз результатів рівня інтелекту першокурсників за факультетами показав, що найвищі оцінки на факультеті МіМ, мінімальні – на ЕП (різниця 10 балів). За субтестами відмінності на факультетах незначні, але є різниця за типами мислення.

2.5. Загальні показники креативності студентів

2.5.1. Показники креативності по університету

За субтестом креативність (гнучкість) отримані наступні результати: гнучкість – 8,1 бала (з 10 балів максимальних); оригінальність – 9,4 бала (з 20 максимальних).

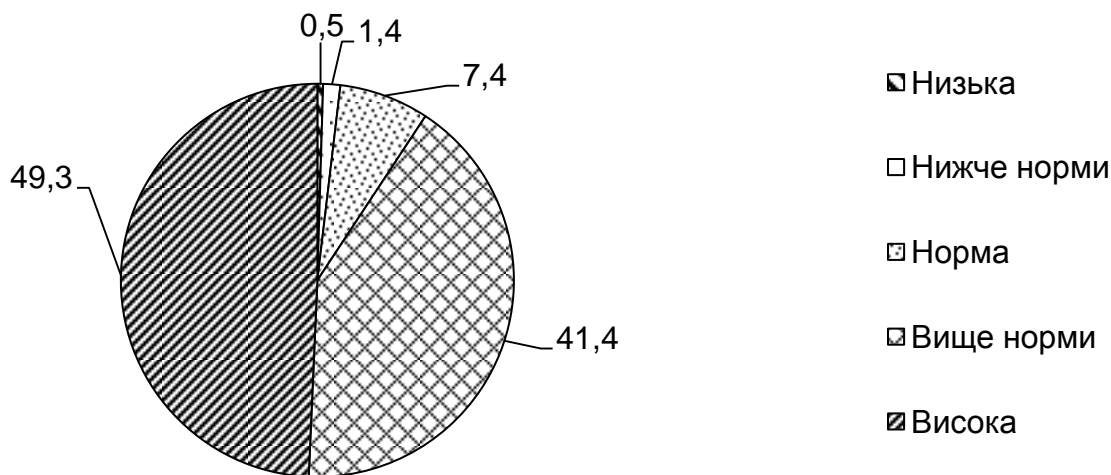


Рис. 2.23. Розподіл студентів за рівнем креативності (гнучкості), %

Як видно на рис. 2.23, оцінка креативності (гнучкості) студентів досить висока (високий рівень – 49,3 %, вище норми – 41,4 %).

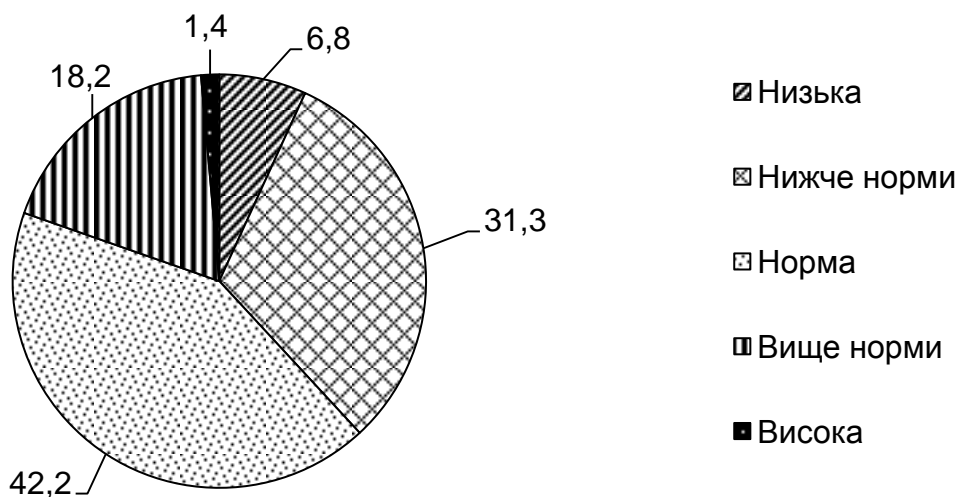


Рис. 2.24. Розподіл студентів за рівнем креативності (оригінальності), %

Згідно з рис. 2.24 оцінка креативності (оригінальності) студентів університету знаходиться на середньому рівні ("Норма" – 42,2 %), трохи зсунутому до низу (оцінок "Нижче норми" – 31,3 %, "Вище норми" – лише 18,2 %).

2.5.2. Показники креативності за факультетами

Показники креативності та розподіл студентів за рівнями креативності за факультетами подано на рис. 2.25 – 2.28.

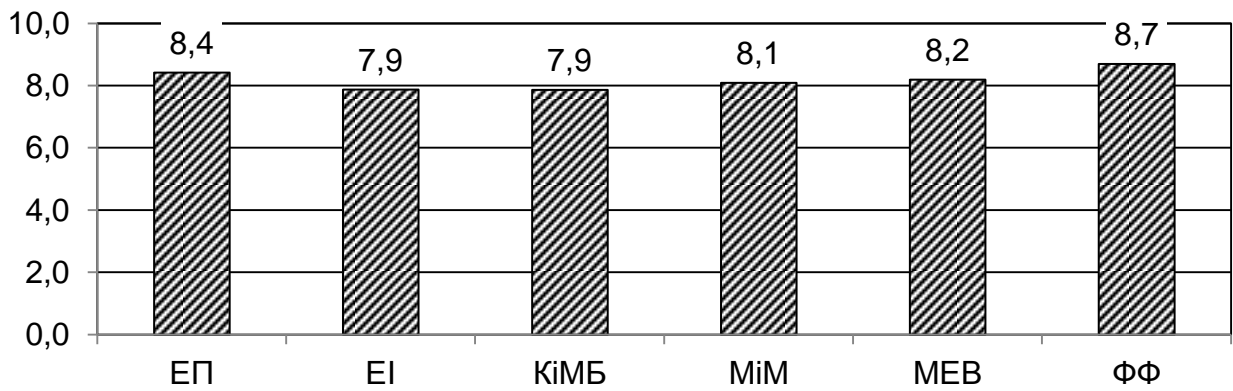


Рис. 2.25. Середній рівень креативності (гнучкості) студентів за факультетами, балів

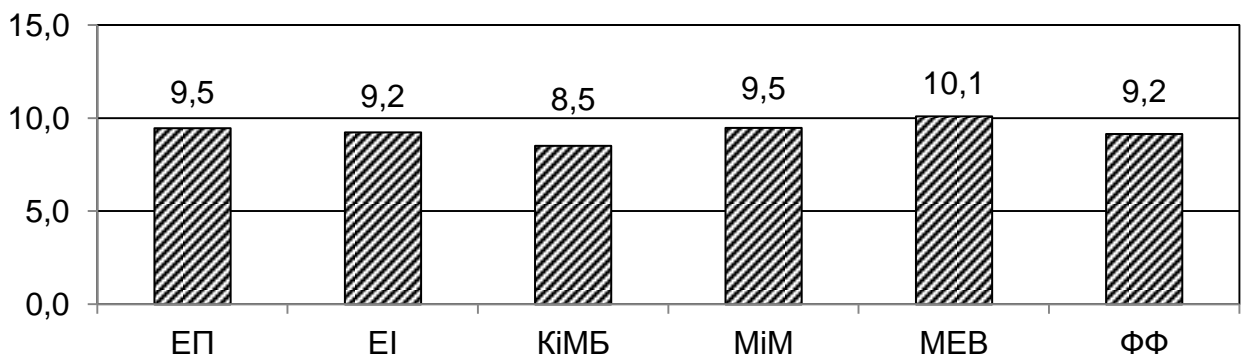


Рис. 2.26. Середній рівень креативності (оригінальності) студентів за факультетами, балів

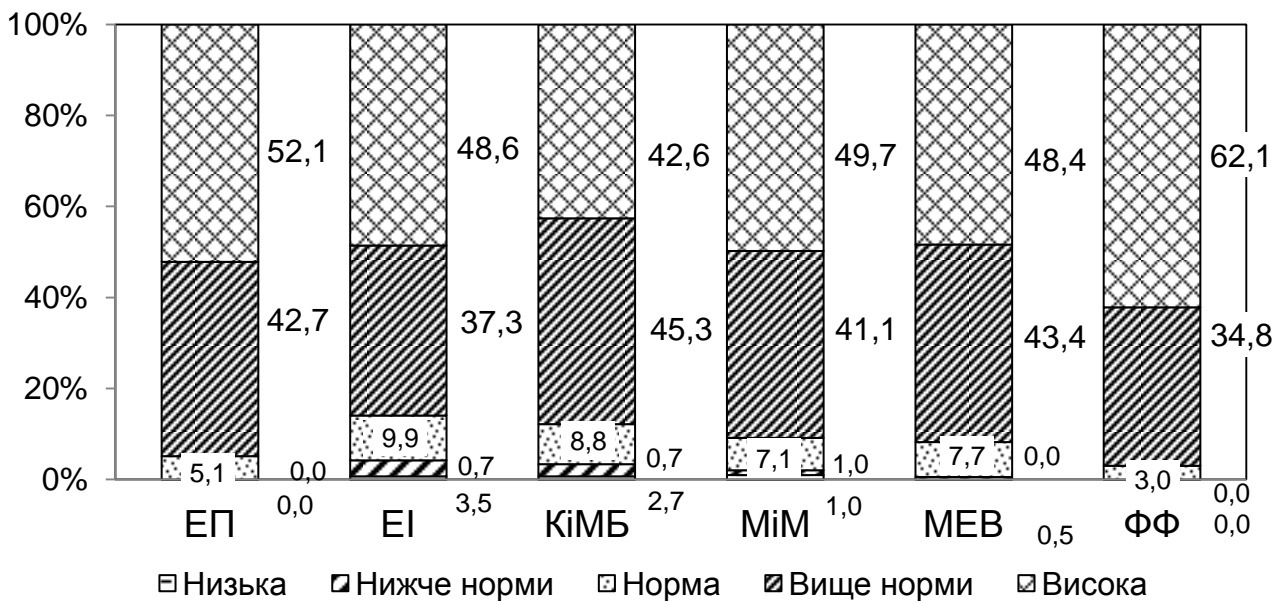


Рис. 2.27. Розподіл студентів факультетів за оцінками рівня креативності (гнучкості), %

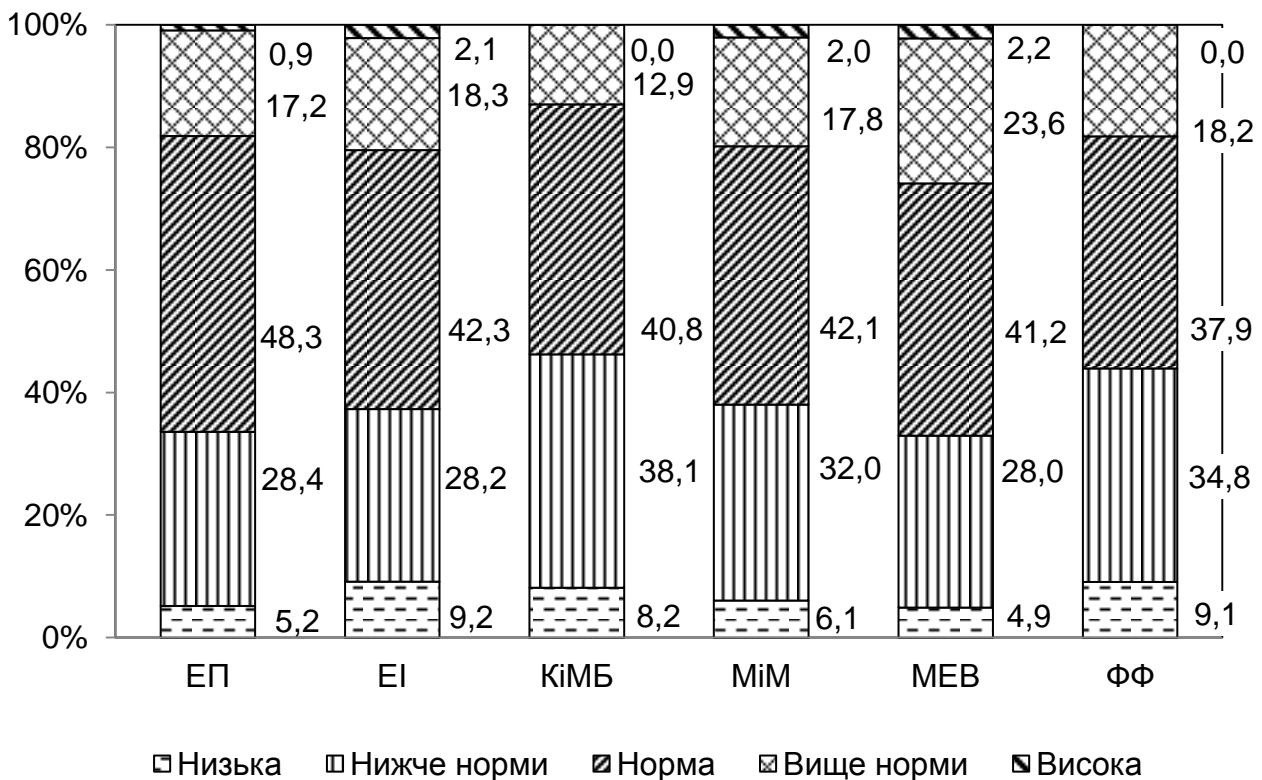


Рис. 2.28. Розподіл студентів факультетів за оцінками рівня креативності (оригінальності), %

У цілому рівень креативності студентів мало відрізняється залежно від факультету, однак можна виокремити деякі тенденції.

Найменший рівень креативності на факультеті КіМБ. Найвищий рівень креативності на факультетах МЕВ та ФФ (на МЕВ вище оригінальність, на ФФ – гнучкість).

2.6. Оцінки рівня емоційного інтелекту студентів

2.6.1. Оцінки рівня емоційного інтелекту по університету

Середній рівень емоційного інтелекту складає 34,1 бала, що відповідає "Низькій" оцінці (менше 39 бала). Рівень розвитку кожної зі складових емоційного інтелекту подано на рис. 2.29.

Показники емоційна обізнаність, емпатія, розпізнавання емоцій інших людей отримали середні оцінки (більше 7,5 бала). Самомотивація та управління своїми емоціями отримали низькі оцінки (менше 7,5 бала). Дуже низьку оцінку отримало управління своїми емоціями (2,0 бали), що свідчить про майже відсутність цієї характеристики у студентів.

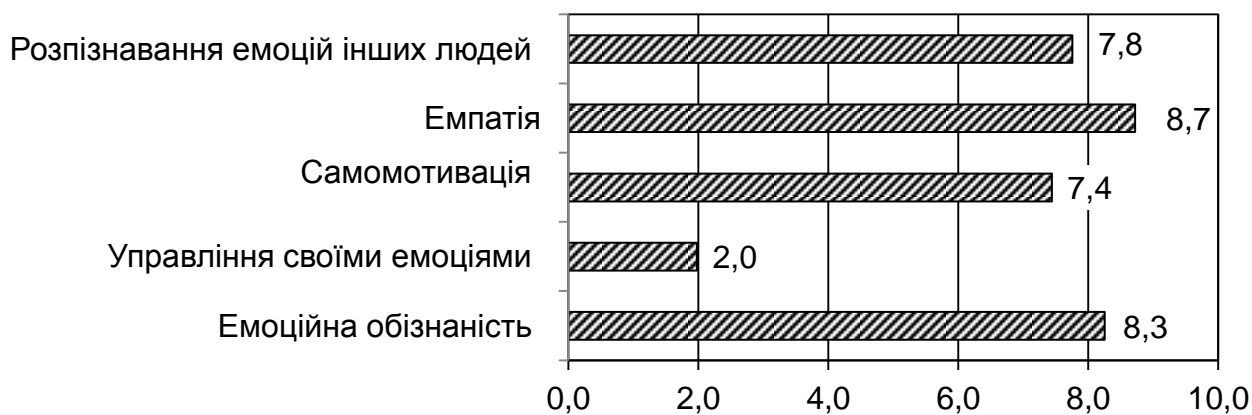


Рис. 2.29. Рівень розвитку кожної зі складових емоційного інтелекту, бали

Результати розподілу студентів за рівнем розвитку емоційного інтелекту та його складових подано на рис. 2.30.

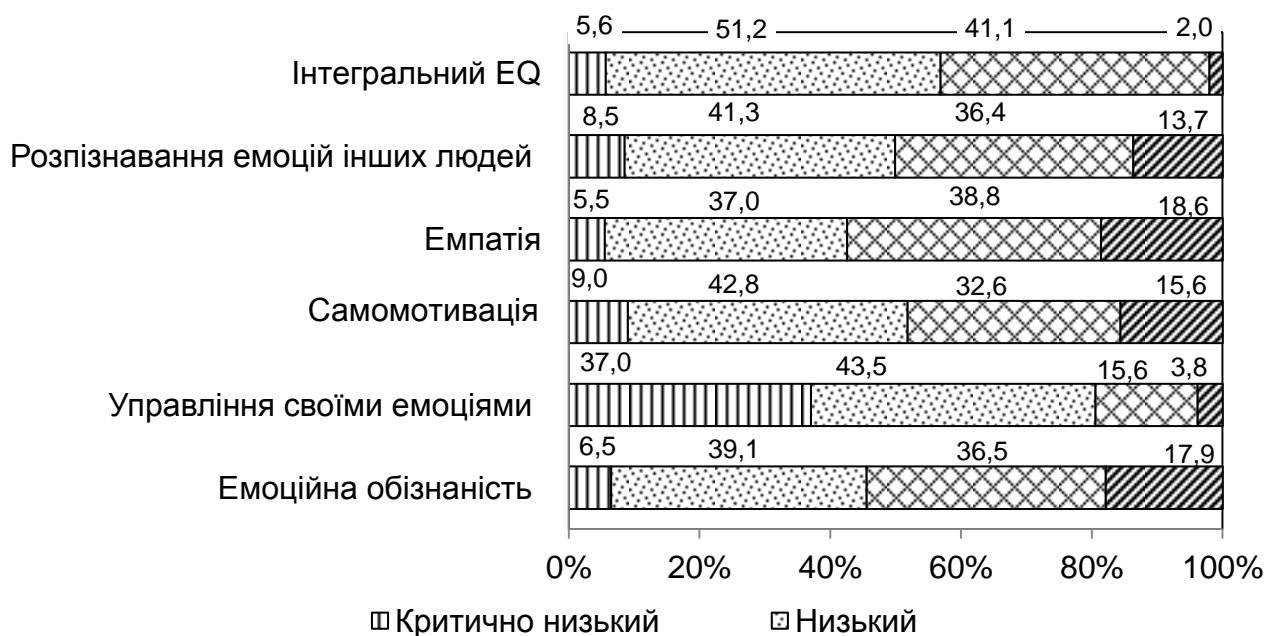


Рис. 2.30. Розподіл студентів університету за рівнем розвитку окремих складових, %

Розподіл студентів за рівнем IQ свідчить про перевагу низьких оцінок (51,2 % низьких оцінок порівняно з 41,1 % середніх). Високі оцінки рівня EQ отримали лише 2,0 % від всіх студентів.

У цілому можна сказати, що розподіл студентів за окремими складовими рівня розвитку емоційного інтелекту не має жодних аномалій та відмінностей. Ці показники з більш високими оцінками мають більшу частку студентів із високими оцінками та меншу з низькими.

2.6.2. Оцінки рівня емоційного інтелекту за факультетами

Оцінка рівня емоційного інтелекту за факультетами подано в табл. 2.5.

Таблиця 2.5

Оцінки рівня емоційного інтелекту за факультетами, бали

Показники EQ	ЕП	ЕІ	КіМБ	МіМ	МЕВ	ФФ
Емоційна обізнаність	8,9	8,3	8,2	8,2	7,7	8,6
Управління своїми емоціями	0,6	2,8	2,9	2,1	1,4	1,7
Самомотивація	7,2	7,8	7,6	7,7	6,9	7,3
Емпатія	8,2	8,5	8,9	9,9	7,8	8,5
Розпізнавання емоцій інших людей	7,7	6,9	7,8	9,1	7,0	7,6
Інтегральний EQ	32,7	34,4	35,4	37,0	30,8	33,8

Під час оцінювання рівня розвитку емоційного інтелекту студентів за факультетами всі факультети отримують "Низьку" оцінку. Найменша оцінка на факультеті МЕВ (30,8 бала), найвища – МіМ (37,0 бала). Емоційна обізнаність студентів на всіх факультетах знаходиться на середньому рівні (максимальна на ЕП – 8,9 балів, мінімальна на МЕВ – 7,7 бала). Управління своїми емоціями на факультетах однаково низьке (від 0,6 до 2,9 бала). Самомотивація на факультетах ЕІ, КіМБ та МіМ знаходиться на середньому рівні, а на ЕП, МЕВ та ФФ на низькому. Усі оцінки цього параметру знаходяться на близькому рівні (від 6,9 до 7,8 бала). Показник емпатії на факультетах знаходиться на середньому рівні (найменша оцінка на МЕВ – 7,8 бала, найбільша на МіМ – 9,9). Розпізнавання емоцій інших людей на факультетах ЕІ та МіМ отримали низькі оцінки (6,9 та 7,0 балів), всі інші факультети отримали оцінки середнього рівня. Особливо слід відмітити факультет МіМ, який отримав значно вищу оцінку порівняно з іншими (9,1 бала).

2.7. Висновки за результатами дослідження

1. Загальні показники інтелекту і креативності студентів по університету в цілому.

Результати дослідження демонструють наступне: з можливих 192 бала за даним тестом, середній показник IQ студентів склав 114,7 бала. Більшість студентів отримала оцінки "Вище норми" (42 %), на другому місці – "Норма" (33 %).

У структурі інтелекту студентів переважає "Вербальна складова" (62,0 %) на другому місці – "Математична" (57,4 %), "Просторова" – на третьому місці (43,7 %). Серед студентів найбільш розповсюджене "Вербальне" (41,1 %), "Математичне" (25,3 %) та "Вербально-математичне" (19,6 %) мислення. До кожного з інших типів належать від 2 % до 5 % студентів. Першокурсники університету мають переважно "Теоретичну спрямованість" (52 %), "Практична" є лише у 24,0 %, останні 24 % не мають яскраво виражених переваг.

Студенти університету показали високі результати за такими субтестами і тестах: "Виняток слова" та "Пам'ять, мнестичні здібності". Найгірші результати за субтестом "Просторове узагальнення".

Рівень креативності (гнучкості) склав 8,1 бала (з 10 максимальних), що відповідає оцінці "Високо" та креативності (оригінальності) 9,4 бала (з 20 максимальних), що відповідає оцінці "Норма".

Оцінка емоційного інтелекту склала 34,1 бала ("Низька"). Найгіршу оцінку отримав показник "Управління своїми емоціями". Показники "Емоційна обізнаність", "Емпатія" та "Розпізнавання емоцій інших людей" отримали оцінки на середньому рівні (нижня границя).

2. Загальні показники інтелекту і креативності за факультетами.

Найбільшу оцінку рівня IQ отримали студенти факультету менеджменту і маркетингу (117,4), мінімальне значення – 107,4 бала студентом факультету економіки і права.

Факультет ЕП отримав найнижчі оцінки за всіма структурними елементами інтелекту. Найвищі оцінки за вербальною складовою отримав МіМ, за математичною та просторовою – ФФ.

Оцінка за субтестами за факультетами майже не відрізняється (відмінність не більше 5 % від середнього оцінки університету).

Виключення складають:

ЕП – субтест 4 "Узагальнення" та субтест 5 "Арифметичні задачі" отримали значно нижчі оцінки;

ФФ – за субтестом 5 "Арифметичні задачі", субтестом 8 "Просторове узагальнення" студенти отримали значно вищі оцінки;

ЕІ за субтестом 5 "Арифметичні задачі", студенти отримали значно вищі оцінки.

За типом мислення студентів є значна відмінність за факультетами: на ЕП та КіМБ значною мірою переважає вербальне мислення;

на MiM та МЕВ також переважає вербальне, однак не дуже сильно та досить багато студентів із математичним та вербально-математичним мисленням;

на ЕІ та ФФ вербальне та математичне представлено в рівній ступені, крім того на ФФ значно більша частка студентів із просторовим мисленням порівняно з іншими факультетами.

За переважною спрямованістю мислення перевага теоретиків над практиками на всіх факультетах. Однак на КiМБ більше теоретиків ніж, на ЕП – практиків, на ЕІ – універсалів.

Рівень креативності (обидва показники) мало відрізняється за факультетами. Однак КiМБ отримав трохи менші оцінки порівняно з іншими факультетами.

3. Дослідження "Адаптація першокурсників в університеті"

3.1. Опис дослідження

Дослідження "Адаптація першокурсників у закладі вищої освіти" проведено серед студентів першого курсу університету після закінчення першої сесії.

Мета дослідження: визначення ступеня адаптованості студентів першого курсу до навчання у ХНЕУ ім. С. Кузнеця.

Завдання дослідження:

виявлення основних проблем з якими стикаються студенти на початку навчання у закладі вищої освіти;

визначення ступеня обізнаності студентів про особливості навчання в університеті;

визначення результатів інтеграції студентів у новий колектив;

виявлення задоволеності та наявності проблем із проживанням у гуртожитках;

виявлення наявності підтримки студентів першого курсу на початку студентського життя та навчання;

виявлення ставлення студентів до навчання в університеті за результатами першого семестру.

Респонденти: студенти першого курсу ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Метод збору емпіричної інформації: онлайн анкетування, анонімно.

3.2. Участь студентів у дослідженні

У дослідженні "Адаптація першокурсників у закладі вищої освіти" брали участь 577 студентів, що склало 54,7 % від студентів першого курсу.

Участь студентів за факультетами подано на рис. 3.1.

Участь студентів за факультетами виявилась нерівномірною: найбільше респондентів – на факультеті MiM (79,0 %) та МЕВ (72,1 %), найменше – на факультеті ЕІ (42,0 %). На інших факультетах брали участь від 50,0 % до 58,3 % першокурсників.

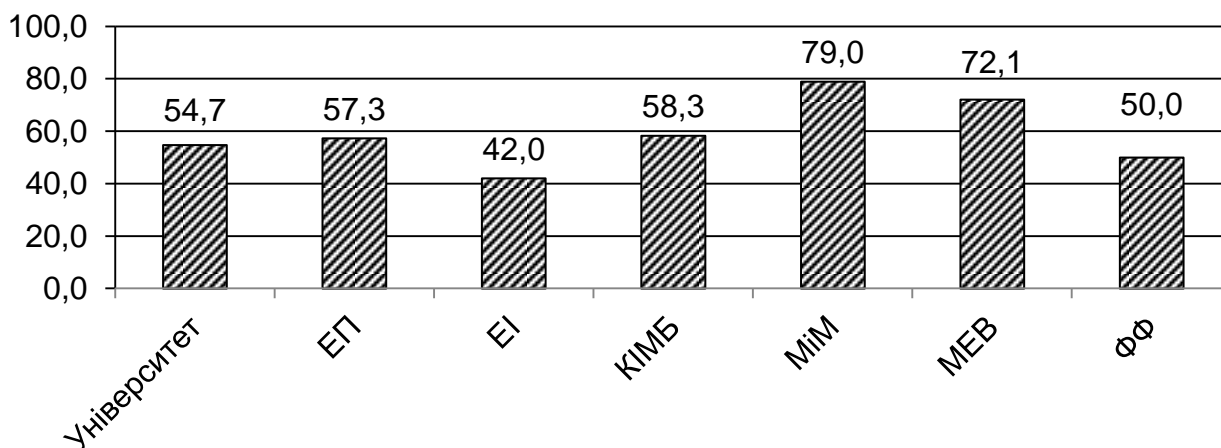


Рис. 3.1. Участь студентів в дослідженні за факультетами, %

3.3. Результати дослідження по університету

За результатами дослідження більше половини студентів першого курсу знають свої права та обов'язки (58,6 %), значна частина студентів (40,6 %) знає їх частково, менше відсотка (0,9 %) – не знає зовсім (рис. 3.2).

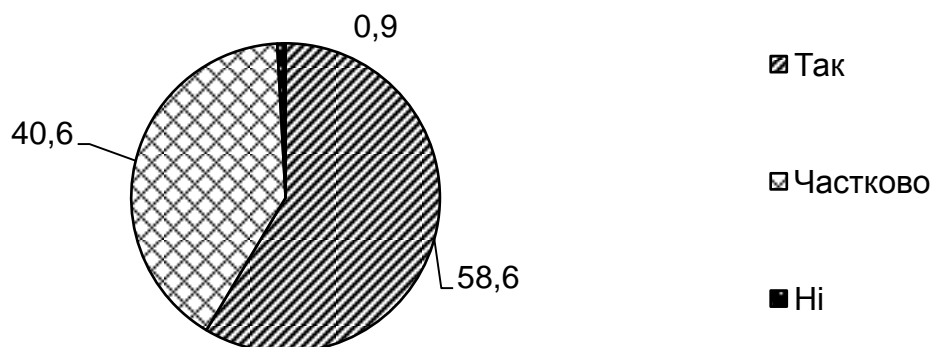


Рис. 3.2. Обізнаність студентів відносно своїх прав та обов'язків, %

Найбільше у ЗВО студентів (рис. 3.3) вразили зміна ставлення до студентів, порівняно із ставленням до учнів у школі (51,3 %), та зміна організації навчання (49,0 %).

Вразило меншою мірою: "Великий обсяг самостійної роботи" (27,9 %), "Особливості спілкування у студентському колективі" (24,6 %), "Особливості самостійного життя окремо від сім'ї" (22,2 %).

Переважає більшість студентів вважає, що студентське життя більш цікаве, ніж шкільне (84,1 %), для 9,4 % – "Немає ніякої різниці" і 6,6 % оцінюють, як менш цікаве (рис. 3.4.).

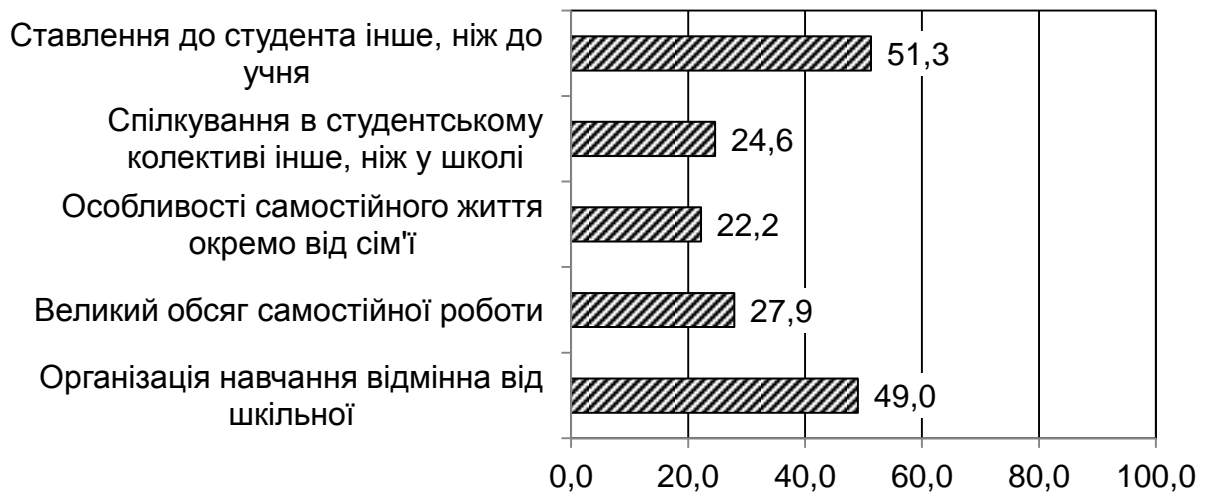


Рис. 3.3. Найсильніші враження студентів на початку навчання, %

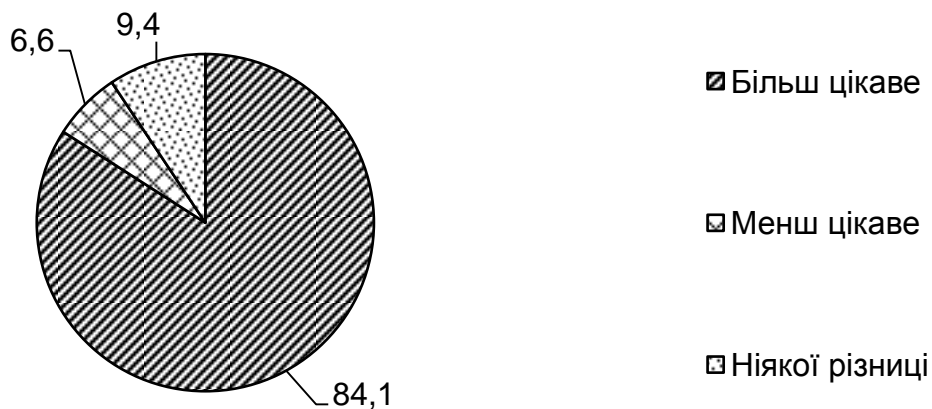


Рис. 3.4. Оцінка студентського життя порівняно зі шкільним, %

В основному респонденти відповіли, що в їх групі сформувались доброзичливі стосунки (82,6 %), стосунки формату "Кожен сам по собі" відмітили 15,8 % студентів, "Неприятні" – 1,6 % студентів (рис. 3.5).



Рис. 3.5. Стосунки, що склалися у групі, %

Першокурсники досить інтенсивно спілкуються у своїх групах: з усіма одногрупниками спілкуються 51,6 % опитуваних, з окремими членами групи – 44,2 %.

Невелика кількість опитаних обмежуються спілкуванням лише з навчальних питань – 3,5 %, а взагалі не спілкуються з одногрупниками 0,7 % першокурсників (рис. 3.6).

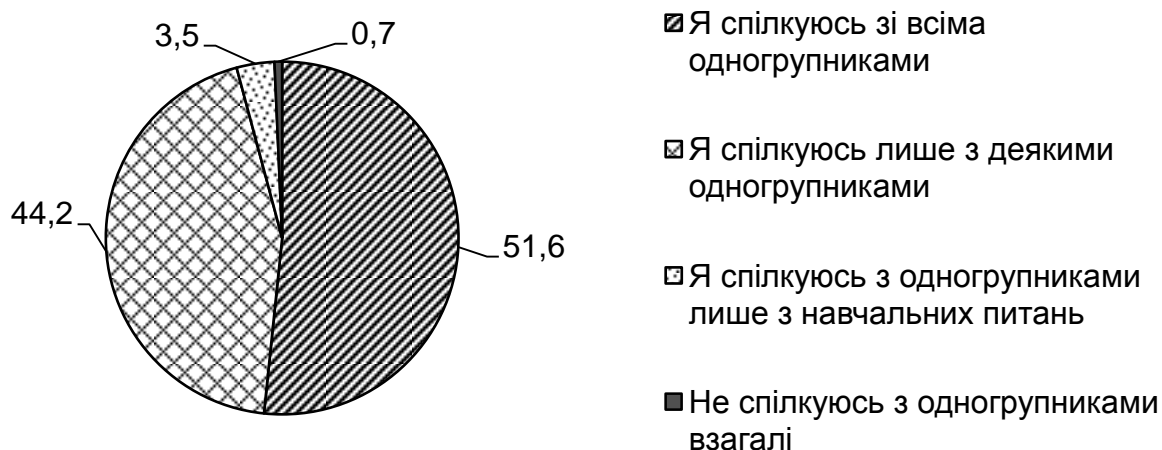


Рис. 3.6. Спілкування з одногрупниками, %

Найбільші складнощі на початку навчання в університеті у респондентів були викликані системою оцінювання (56,7 %) та навчальними вимогами (45,6 %).

Зміна умов життя назвали проблемою 27,6 % опитуваних.

Входження до студентського колективу було складним для 18,4 % студентів, а спілкування з викладачами у 11,4 % респондентів (рис. 3.7).



Рис. 3.7. Найскладніші аспекти початкового етапу навчання, %

Третина опитуваних першокурсників (33,1 %) оцінюють власну успішність навчання в ХНЕУ ім. С. Кузнеця на "Добре та задовільно", трохи менше третини – на "Добре" (30,0 %).

Відмітили "Відмінно та добре" 21,8 % опитуваних, "Задовільно" – 11,3 %.

Тільки 1,4 % першокурсників написали на "Відмінно".

Є також ті (2,4 %), хто відмітив, що навчається на "Задовільно" та "Незадовільно" (рис. 3.8).

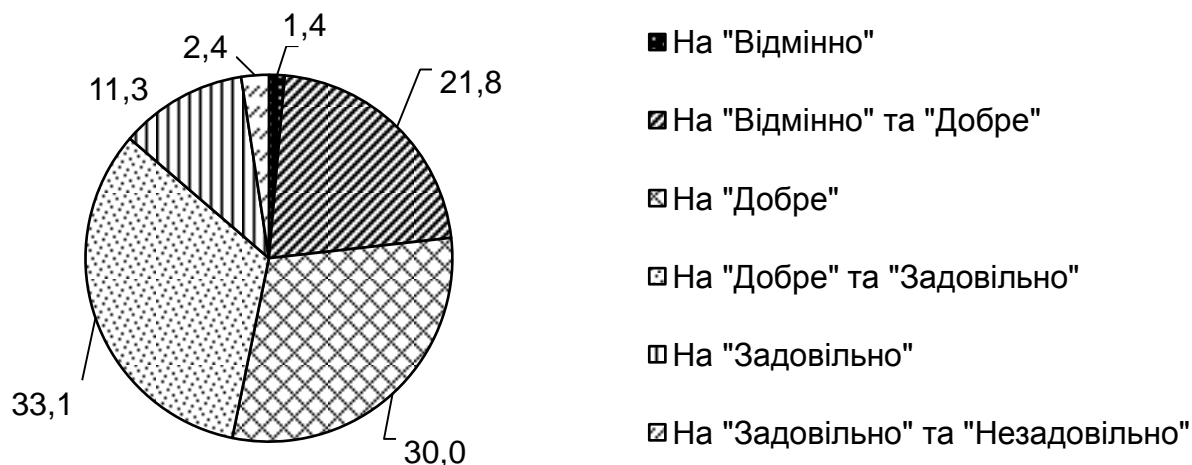


Рис. 3.8. Оцінка власної успішності навчання в університеті, %

Більше половини студентів першого курсу проживають з батьками – 52,3 %, живуть у гуртожитку – 40,6 % респондентів. Місце проживання першокурсників представлено на рис. 3.9.

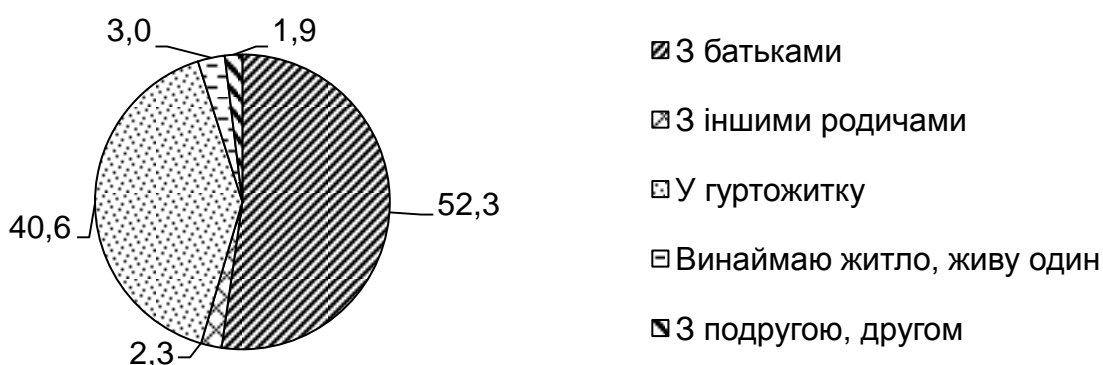


Рис. 3.9. Місце проживання студентів, %

Оцінка умов проживання у гуртожитку (рис. 3.10) показує задоволеність висока.

Найменше проблем виникало в оформленні документів для проживання у гуртожитку (оцінки "4" + "5" балів – 91,1 %).

Майже не має проблем у взаємодії з адміністрацією гуртожитку у 89,7 % опитуваних та у взаємодії зі студрадою 82,4 % опитуваних.

Є незадоволеність у 38,5 % зручністю умов проживання та є певні претензії до сусідів по кімнаті у 23,3 % респондентів.

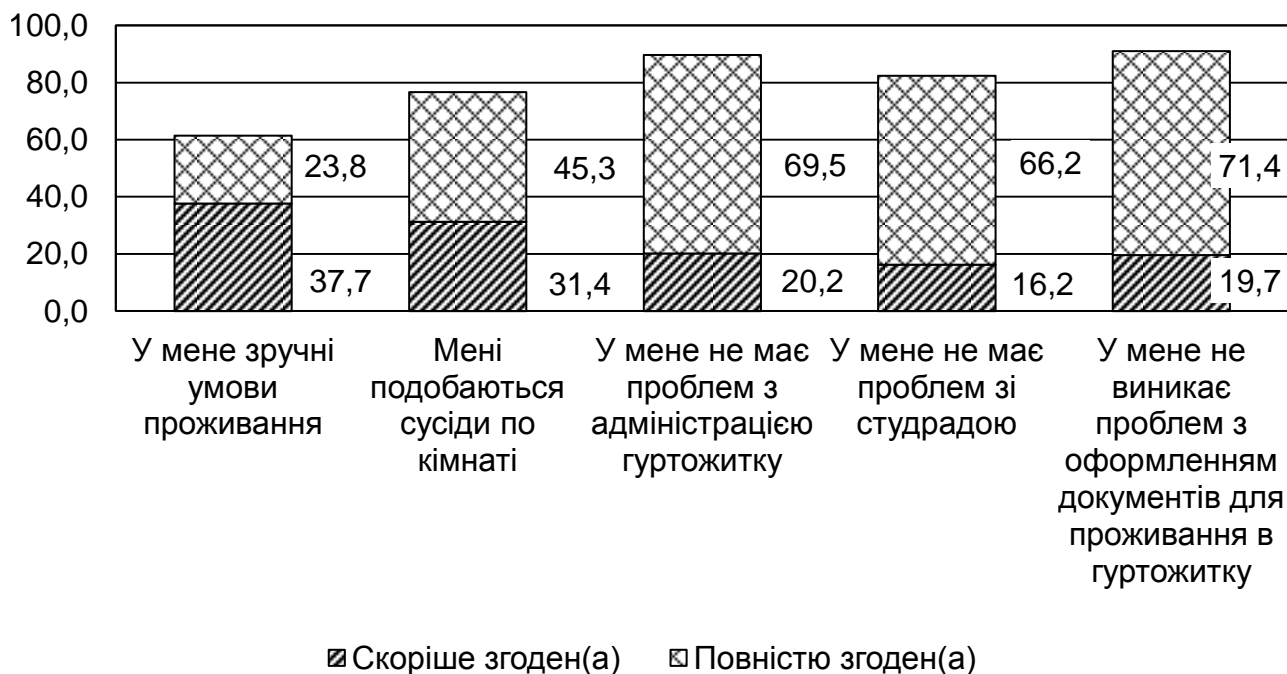


Рис. 3.10. Оцінка умов проживання у гуртожитку, %

Згідно із самооцінкою трохи більше третини студентів (35,4 %) відвідують всі заняття, іноді пропускають заняття – 58,7 % першокурсників (рис. 3.11).

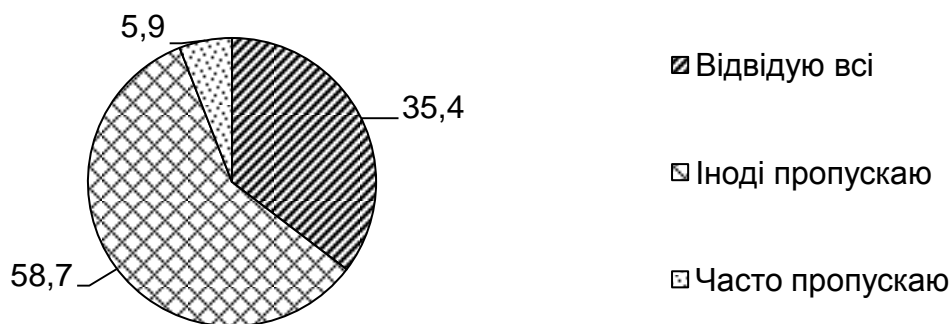


Рис. 3.11. Оцінка власного відвідування занять, %

Головною причиною пропусків занять студентів названі "Поважні обставини" – 85,3 % (рис. 3.12).

Серед інших причин пропусків занять виділяються: "Суспільна активність у ХНЕУ ім. С. Кузнеця" – 21,0 %, "Робота" – 18,2 %, думка, що "Не всі дисципліни потрібні" – 16,1 % та "Особисте життя" – 16,3 %.

"Не цікаво на заняттях" позначили 15,4 % респондентів.

Відсутність контролю та відповідальності майже не впливають на пропуски занять (4,0 % та 3,8 %, відповідно).



Рис. 3.12. Оцінка причин пропусків занять, %

У разі потреби, студенти вказали, що можуть розраховувати "Завжди" на: себе (95,1 %), рідних (87,9 %) та друзів (50,3 %).

На деканат, куратора групи та викладачів можуть розраховувати "Завжди" 17,3 %, 14,0 % та 8,6 %; більше половини вказали, що на них можуть розраховувати "Іноді" (рис. 3.13).

Трохи більше третини опитуваних "Іноді" розраховують звертатись за допомогою до соціально-психологічної служби, молодіжної організації, профкому студентів.

На одногрупників поки що також більшість розраховують "Іноді".

Більше половини студентів (57,2 %) першого курсу написали, що не беруть участі у суспільному житті університету.

У спортивних секціях задіяні 19,9 % студентів, у молодіжній організації – 15,6 %.

У гуртках із художньої самодіяльності беруть участь 7,5 %.

В органах студентського самоврядування у гуртожитках працюють 3,5 % студентів (рис. 3.14).

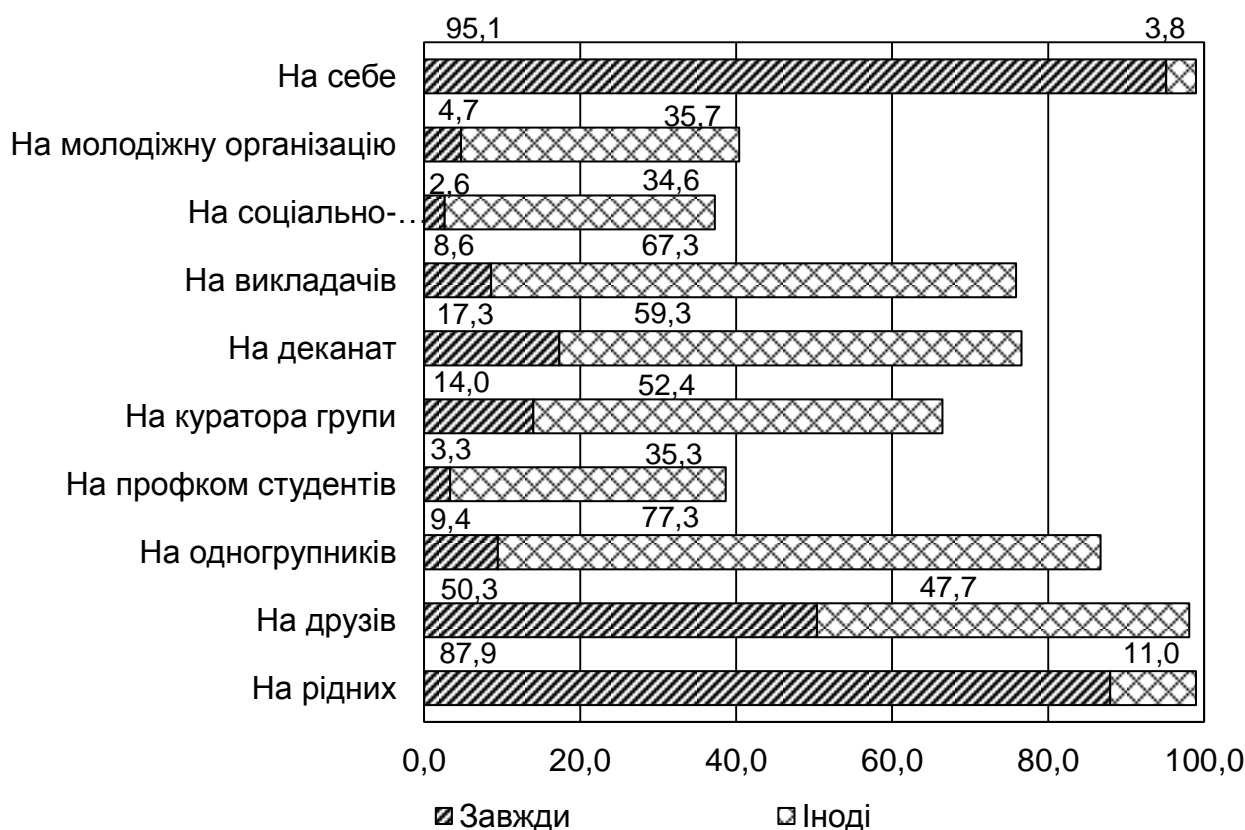


Рис. 3.13. На кого розраховують студенти у разі необхідності, %



Рис. 3.14. Залученість студентів до суспільної активності в університеті, %

Спілкування з різними представниками університету для першокурсників не є проблемою. Відмітили, що "Часто" або "Дуже часто" виникають такі проблеми менше, ніж у 5 % опитуваних (рис. 3.15).

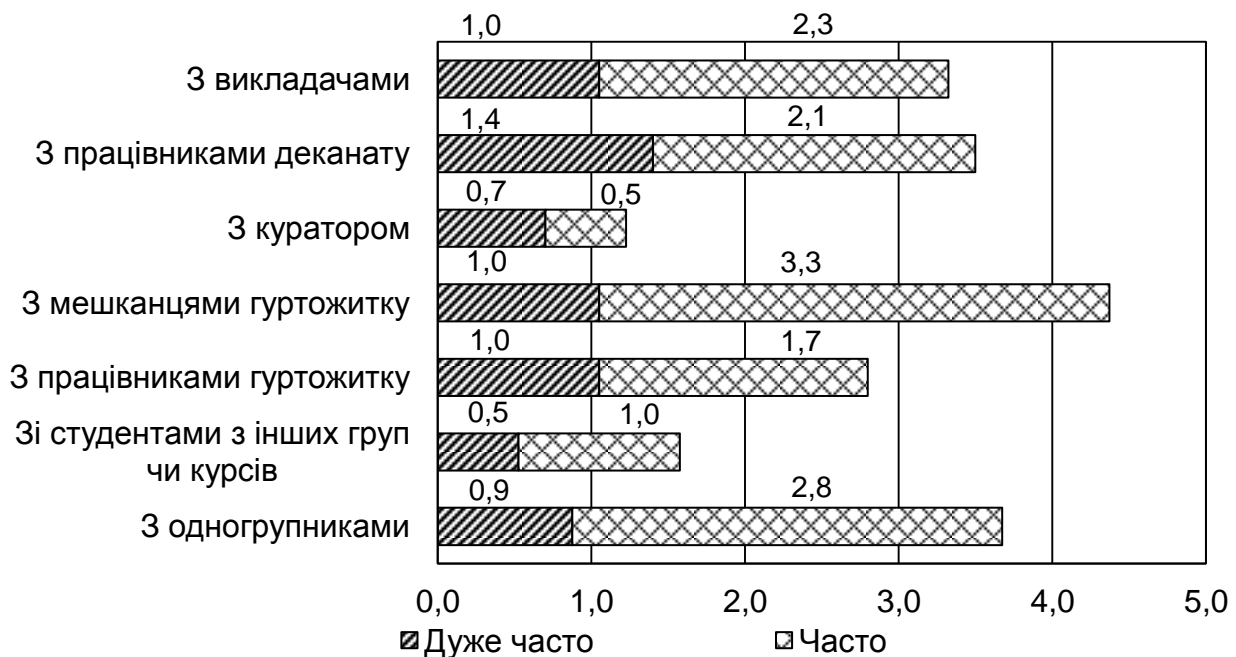


Рис. 3.15. Частота виникнення проблем у спілкуванні, %

Респондентам було запропоновано 18 тверджень, що стосуються різних аспектів навчання в університеті. Студентам першого курсу потрібно було висказати своє ставлення за кожним твердженням за 5-бальною системою. Результати відповідей подано на рис. 3.16.

Найвищі оцінки отримано за питаннями:

"У мене є змога отримати інформацію про заходи, що відбуваються в ХНЕУ ім. С. Кузнеця" (4,21 бала);

"Мені подобаються навчальні аудиторії" (4,12 бала);

"У ХНЕУ ім. С. Кузнеця у мене є можливість для саморозвитку" (4,09);

"Мені зручно добиратися до університету" (4,08 бала).

Найменший оцінки отримано за питаннями:

"Викладачі відносяться до мене неупереджено" (3,31 бала);

"Куратор приділяє мені та одногрупникам достатньо уваги" (3,32 бали);

"Заняття проводяться у цікавій формі" (3,37 бала).

Також майже в кінці опинились відповіді:

"Мені подобається організація харчування в ХНЕУ ім. С. Кузнеця" (3,50 %);

"Мені подобається перелік навчальних дисциплін" (3,51 %).

Серед різних аспектів навчання (рис. 3.17) найбільше студентам зрозумілі правила поведінки в університеті (91,9 %), найменше зрозуміло, як виконувати самостійні завдання та вимоги викладачів (67,1 % та 66,4 %, відповідно).

Більшість студентів задоволені своєю групою та бажали б продовжити навчання в ній (86,6 %), лише 3,2 % не задоволені (рис. 3.18).

Працювати за обраною спеціальністю хотіли б 61,2 % опитуваних, не хотіли б – 6,7 %.

Змінити спеціальність бажують 8,6 % першокурсників.

Кинути навчання у ЗВО взагалі бажують 4,9 % респондентів.



Рис. 3.16. Оцінка ставлення студентів до окремих аспектів навчання у ХНЕУ ім. С. Кузнеця, бали

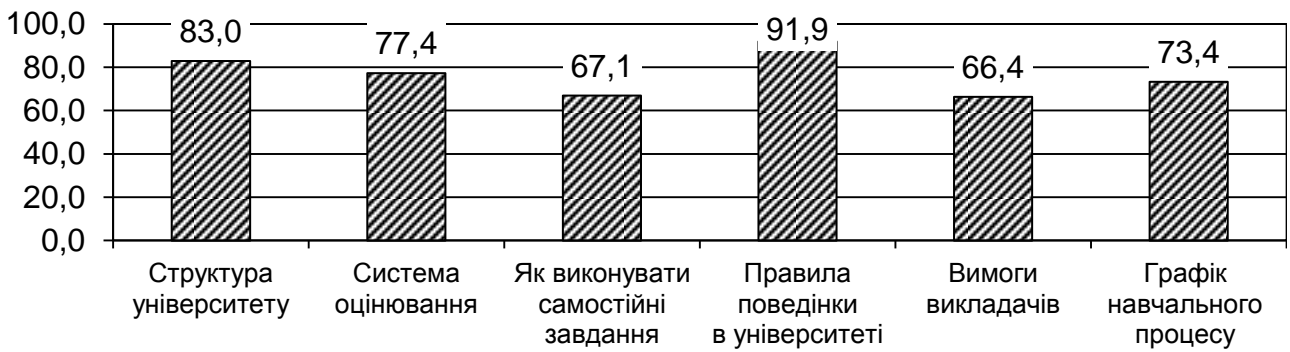


Рис. 3.17. Оцінка обізнаності студентів стосовно окремих аспектів навчання в університеті, %



Рис. 3.18. Ставлення студентів до навчання в університеті, %

На кінець навчального року 42,2 % студентів першого курсу вважають, що "Повністю адаптувалися" до навчання в університеті. Близько половини (48,3 %) студентів написали, що "Майже повністю адаптувались". У сумі це – 90,5 % опитуваних.

"Зовсім не адаптувалися" – 1,3 % респондентів (рис. 3.19).

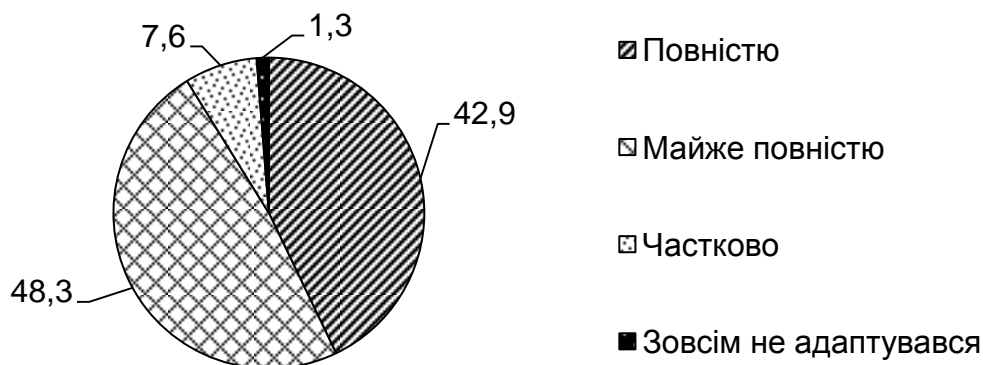


Рис. 3.19. Самооцінка рівня адаптації студентів до навчання у ХНЕУ ім. С. Кузнеця, %

Переважає більшість опитаних (75,5 %) "Не жалкують", що стали студентами саме ХНЕУ ім. С. Кузнеця. Але значна кількість (22,4 %) все таки "Частково жалкують"; "Жалкують" – 2,0 % першокурсників (рис. 3.20).

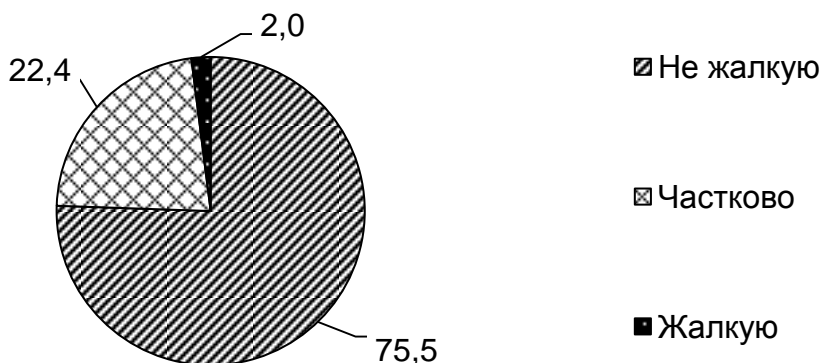


Рис. 3.20. **Задоволеність студентів вступом у ХНЕУ ім. С. Кузнеця, %**

Так, за результатами аналізу даних по університету було виявлено, що переважна більшість студентів першого курсу повністю або частково знають свої права і обов'язки; в університеті їх вразили зміна ставлення, порівняно із ставленням до школярів, та зміна організації навчання; майже всі вважають, що студентське життя більш цікаве, ніж шкільне.

У групи респондентів сформувались доброзичливі стосунки та вони досить інтенсивно спілкуються, лише невелика кількість студентів обмежується спілкуванням тільки з навчальних питань

Найбільші складнощі у респондентів були викликані системою оцінювання та навчальними вимогами. Вхідження до студентського колективу і спілкування з викладачами майже ні для кого не було складним.

Оцінка власної успішності навчання в ХНЕУ ім. С. Кузнеця в основному на "Добре та задовільно" або на "Добре".

Оцінка гуртожитків університету досить висока, хоча у деяких студентів є претензії до умов проживання

Третина першокурсників відвідують всі заняття, причинами пропусків називають "Поважні обставини".

У разі виникнення проблем більшість розраховують на себе, але допускають звернення до різних підрозділів університету і соціально-психологічної служби.

У суспільному житті більшість студентів "Не беруть участь".

На кінець навчального року, майже всі студенти першого курсу вважають, що повністю або частково адаптувались до навчання в університеті.

3.4. Результати дослідження за факультетами

Найбільше освічені про свої права та обов'язки студенти факультету ФФ (67,6 %), менш за все – ЕІ (49,2 %), (рис. 3.21).

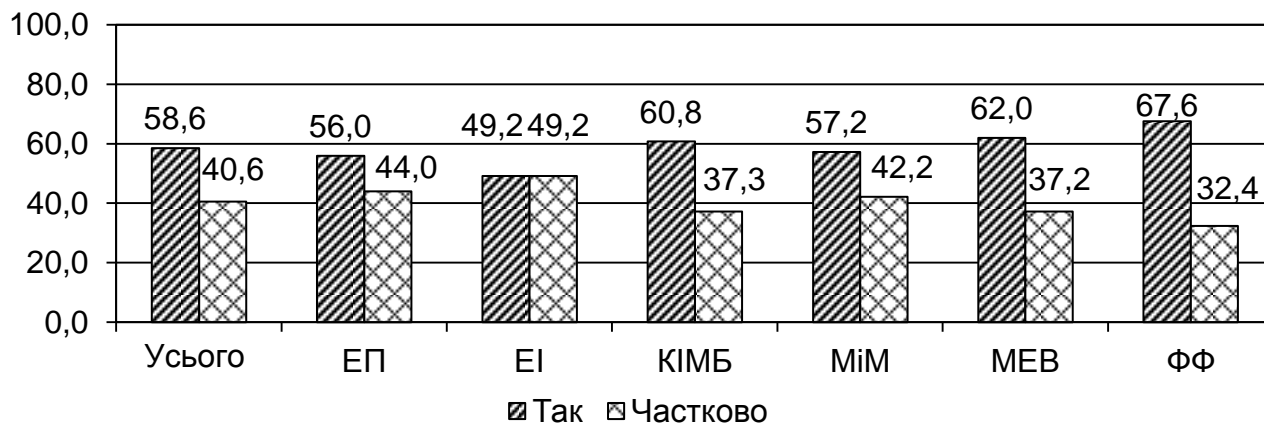


Рис. 3.21. Обізнаність студентів відносно своїх прав та обов'язків, за факультетами, %

У цілому враження студентів від навчання у ЗВО схоже на всіх факультетах, однак є значні відхилення за окремими позиціями.

Так, "Великий обсяг самостійної роботи" більш за все вразив студентів факультету ЕІ (46,0 %), менш за все – ФФ (8,8 %).

Оцінка враження "Особливості самостійного життя окремо від сім'ї" майже однакова на всіх факультетах (17 – 28 %), лише на ФФ була значно вища оцінка 35,3 % (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Найсильніші враження студентів на початку навчання, за факультетами, %

Найсильніші враження	Університет	ЕП	ЕІ	КІМБ	МІМ	МЕВ	ФФ
Організація навчання відмінна від шкільної	49,0	50,7	47,6	49,0	48,2	48,9	52,9
Великий обсяг самостійної роботи	27,9	18,7	46,0	35,3	21,1	32,1	8,8
Особливості самостійного життя окремо від сім'ї	22,2	28,0	20,6	17,6	22,9	19,0	35,3
Спілкування в студентському колективі інше, ніж у школі	24,6	29,3	30,2	23,5	21,1	24,8	23,5
Ставлення до студента інше, ніж до учня	51,3	46,7	44,4	54,9	54,8	51,8	44,1

Оцінка студентського життя порівняно зі шкільним більш менш однаково висока на всіх факультетах (рис. 3.22), близько 80 % студентів оцінюють його, як "Більш цікаве, ніж шкільне". Трохи нижче (76,2 %) оцінка лише на факультеті ЕІ.

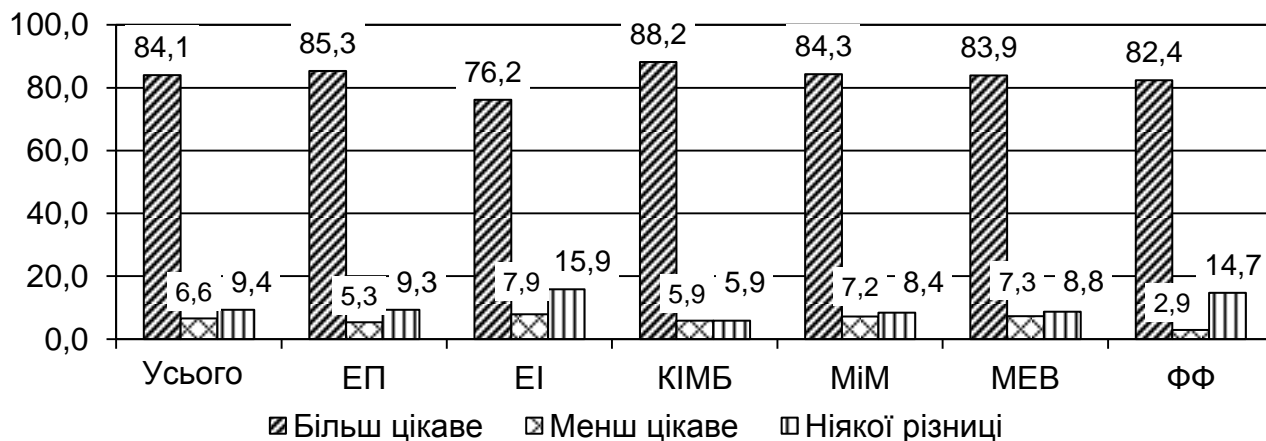


Рис. 3.22. Оцінка студентського життя порівняно з шкільним, за факультетами, %

Оцінка стосунків, що склалися у студентській групі, приблизно однаково висока на всіх факультетах. Найкращі відносини у групах на факультеті ЕП (рис. 3.23).

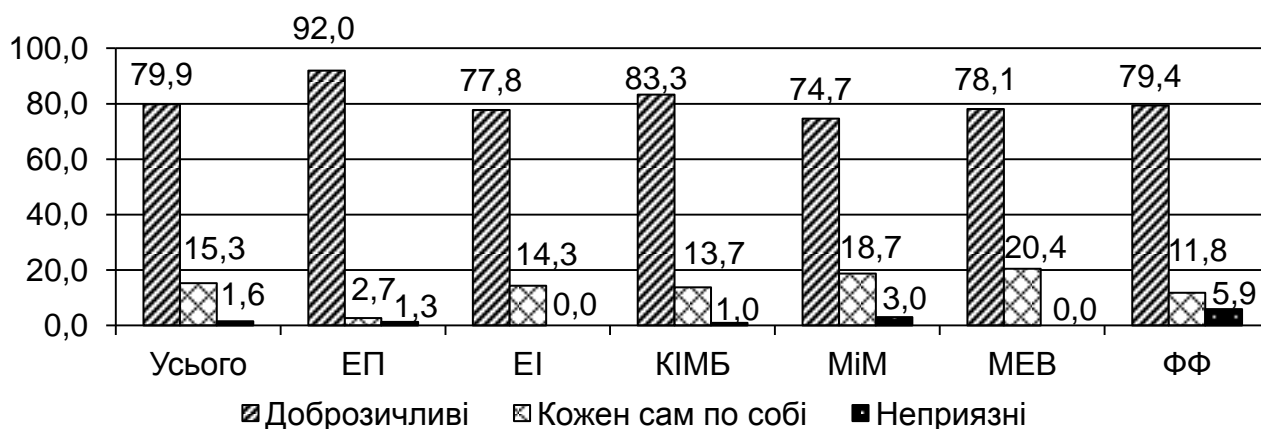


Рис. 3.23. Оцінка стосунків, що склалися у групі, за факультетами, %

В основному студенти на всіх факультетах (рис. 3.24) спілкуються зі всіма одногрупниками (44 – 55 %), трохи менше (42 – 47 %) спілкуються лише з деякими одногрупниками.

Виключення – факультет ЕП, де студенти значно більше спілкуються між собою (66,7 %).

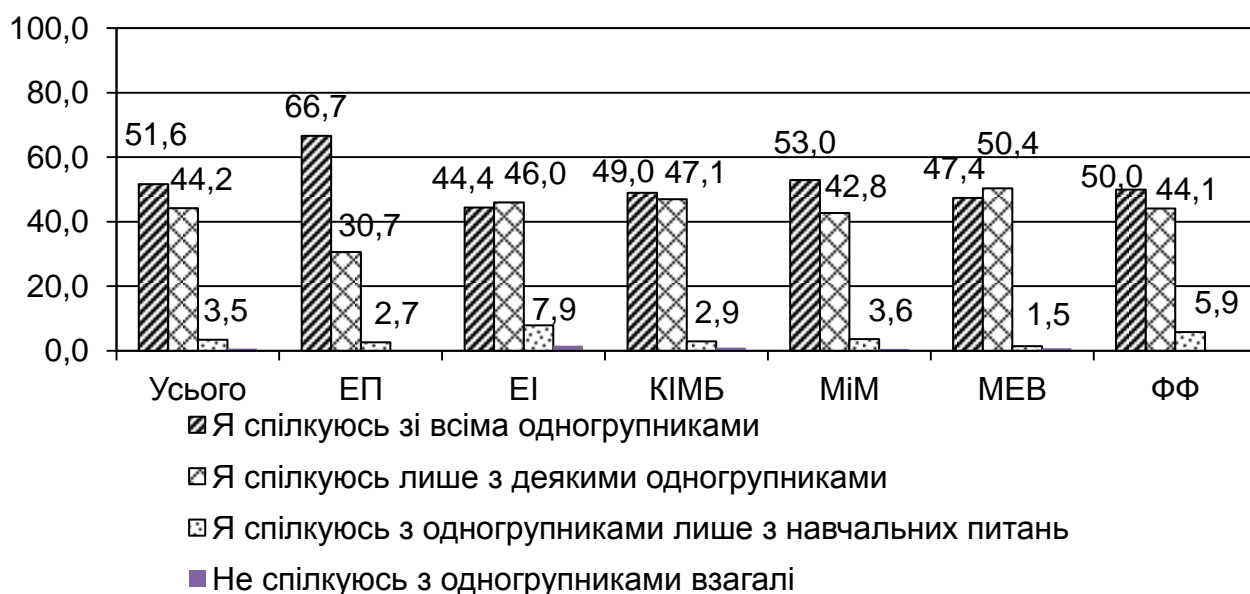


Рис. 3.24. Спілкування з одногрупниками, за факультетами, %

Для студентів всіх факультетів найважчим було "Розібратися з новою системою оцінювання" (52 – 70 %) та "Адаптуватися до навчальних вимог в університеті" (51 – 58 %).

Найскладніше це було для студентів факультету ФФ (70,6 % та 58,8 %, відповідно).

Оцінка інших складнощів майже не відрізняється за факультетами (табл. 3.2).

Таблиця 3.2

Найскладніші аспекти початкового етапу навчання, за факультетами, %

Найскладніші аспекти адаптації в університеті	Університет	ЕП	ЕІ	КІМБ	МіМ	МЕВ	ФФ
Адаптуватися до навчальних вимог в університеті	45,6	44,0	42,9	41,2	45,2	48,2	58,8
Розібратися з новою системою оцінювання результатів навчання	56,7	52,0	63,5	61,8	51,2	55,5	70,6
Влитися у студентський колектив	18,4	10,7	25,4	20,6	21,7	16,8	5,9
Спілкуватися із викладачами	11,4	6,7	11,1	10,8	11,4	14,6	11,8
Звикнути до інших умов життя	27,6	28,0	23,8	30,4	28,3	25,5	29,4

Мешкають студенти найчастіше з батьками або в гуртожитку (рис. 3.25). У гуртожитку проживає 40,4 % студентів, найбільша їх частка на факультеті ФФ – 55,9 %.

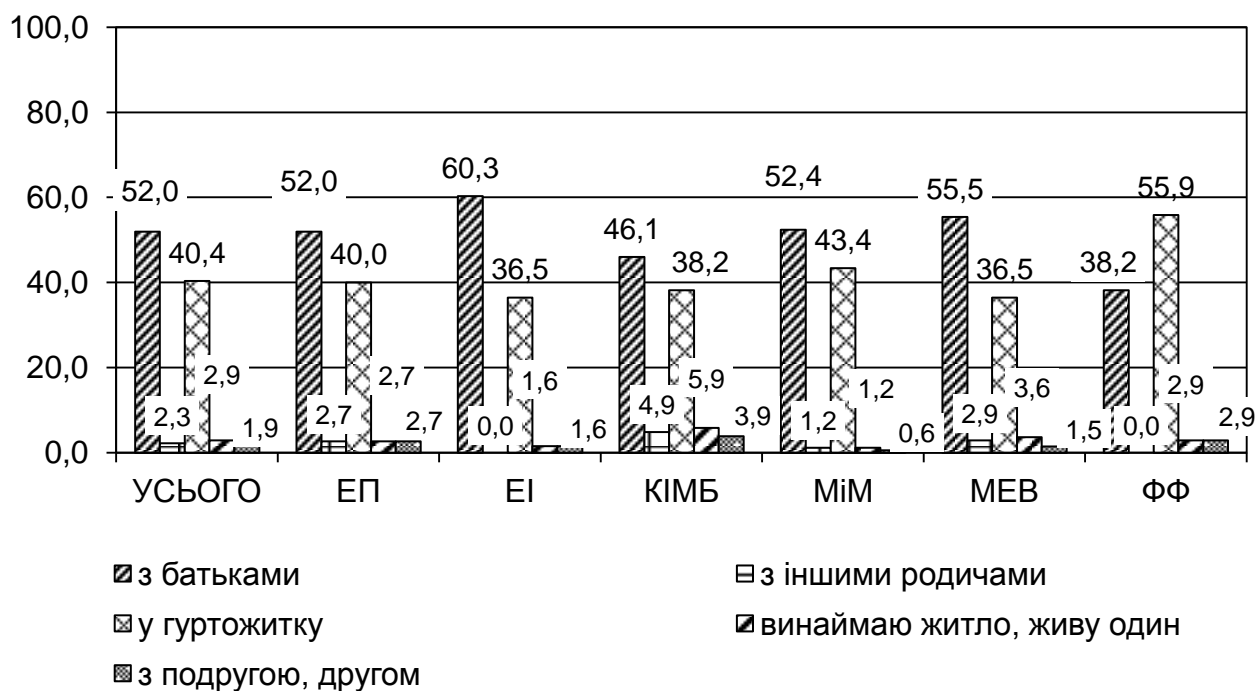


Рис. 3.25. Місце проживання студентів, за факультетами, %

Оцінка умов проживання у гуртожитках в цілому схожа на всіх факультетах, за більшістю аспектів коливання незначні.

Найвища оцінка, значно вища порівняно з іншими факультетами, на факультеті КІМБ (4,4 бала).

Студенти факультетів ФФ та МІМ найгірше оцінюють власні умови проживання у гуртожитку (3,1 та 3,14 бала).

На факультеті ЕП частіше виникають проблеми у відносинах зі студрадою (3,85 бала) та з оформленням документів (табл. 3.3).

Таблиця 3.3

Оцінка умов проживання у гуртожитку за факультетами, %

Умови проживання	Університет	ЕП	ЕІ	КІМБ	МІМ	МЕВ	ФФ
У мене зручні умови проживання	3,67	3,58	3,87	4,40	3,14	3,98	3,10
Мені подобаються сусіди по кімнаті	4,09	3,88	3,96	4,37	4,00	4,20	4,11
У мене не має проблем з адміністрацією гуртожитку	4,52	4,42	4,64	4,28	4,43	4,79	4,79
У мене не має проблем зі студрадою	4,37	3,85	4,52	4,23	4,32	4,60	4,95
У мене не виникає проблем з оформленням документів для проживання у гуртожитку	4,53	3,97	4,52	4,70	4,51	4,74	4,74

На основі відповідей студентів про самооцінку відвідування занять (рис. 3.26), найгірша ситуація на факультетах ЕП (24,0 % "Відвідують всі заняття" та 8,0 % "Часто пропускають") та КІМБ (26,5 % "Відвідують всі заняття" та 8,8 % "Часто пропускають").

Найкраща відвідуваність занять на факультетах ФФ та МЕВ (52,9 % та 44,5 % "Відвідують всі заняття", відповідно).

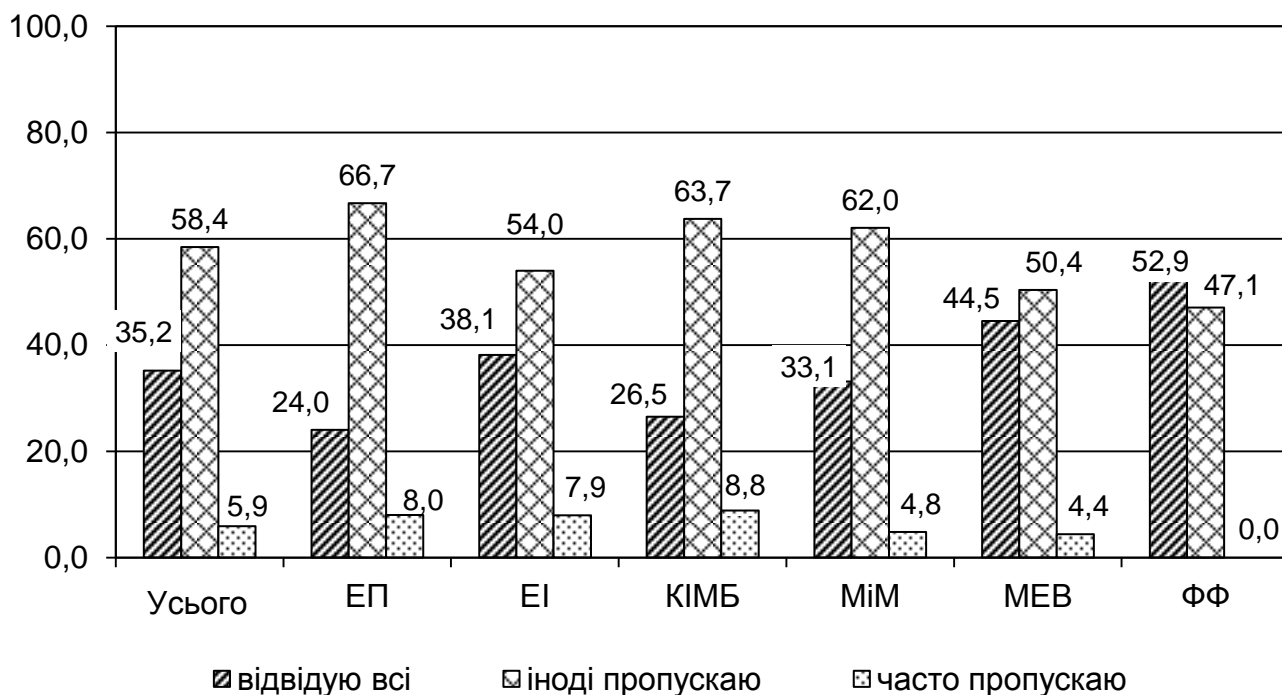


Рис. 3.26. Оцінка власного відвідування занять за факультетами, %

Серед причин пропусків занять, переважають "Поважні обставини" (82 – 86 % на всіх факультетах).

Через роботу більше всіх пропускають заняття студенти факультету ЕП та МІМ (21,3 % та 22,3 %), менше інших – на ФФ (8,8 %).

Вплив суспільної діяльності у ХНЕУ ім. С. Кузнеця на відвідування однаковий на всіх факультетах (20 – 22 %), крім КІМБ (17,6 %).

"Не цікаво на заняттях" студентам факультетів ЕІ та ФФ (22,2 % та 20,6 %, відповідно, пропускають заняття із цієї причини).

Крім того, студенти факультету ЕІ вважають "Не всі дисципліни потрібними" (23,8 %), що більше ніж на всіх інших факультетах (від 14 % до 16 %).

Причини пропусків занять студентами-першокурсниками за факультетами університету подано в табл. 3.4.

Таблиця 3.4

Причини пропусків занять за факультетами, %

Причини пропусків занять	Університет	ЕП	ЕІ	КІМБ	МіМ	МЄВ	ФФ
Поважні обставини	85,3	84,0	84,1	83,3	86,1	87,6	82,4
Робота	18,2	21,3	15,9	15,7	22,3	16,8	8,8
Суспільна діяльність у ХНЕУ ім. С. Кузнеця	21,0	22,7	22,2	17,6	21,1	21,9	20,6
Не цікаво на заняттях	15,4	14,7	22,2	10,8	15,1	15,3	20,6
Відвідування не контролюється	4,0	5,3	7,9	3,9	2,4	2,9	5,9
Не вимагається відповідальність за пропуски занять	3,8	6,7	4,8	3,9	1,2	5,1	2,9
Вважаю не всі дисципліни потріб- ними	16,1	16,0	23,8	15,7	15,1	14,6	14,7
Особисте життя	16,3	18,7	19,0	19,6	15,7	12,4	14,7

Якщо студентам потрібна буде допомога, відповіді на кого вони розраховують, на всіх факультетах майже однакові. "Завжди" розраховують: "На себе" (87 – 98 % опитуваних), "На рідних" (84 – 92 %), "На друзів" (33 – 62 %). Серед інших категорій високі значення отримали "На куратора групи" та "На деканат".

Більше довіри куратору, деканату та викладачам виявили на факультеті ЕІ. Менше всіх розраховують на кураторів студенти факультетів МЄВ та КІМБ. Менше всіх розраховують на деканат студенти факультету МіМ (табл. 3.5).

Таблиця 3.5

**На кого розраховують студенти у разі необхідності
за факультетами, %**

На кого розраховують студенти	Університет	ЕП	ЕІ	КІМБ	МіМ	МЄВ	ФФ
На себе	94,3	92,0	87,3	94,1	98,2	94,9	91,2
На рідних	87,2	84,0	85,7	84,3	88,0	92,0	82,4
На друзів	49,9	33,3	44,4	52,9	49,4	62,0	41,2
На деканат	17,2	17,3	28,6	18,6	7,8	21,2	20,6
На куратора групи	13,9	16,0	20,6	9,8	17,5	8,0	14,7
На одногрупників	9,4	12,0	4,8	11,8	7,2	11,7	5,9
На викладачів	8,5	8,0	14,3	9,8	5,4	9,5	5,9
На молодіжну організацію	4,7	6,7	0,0	4,9	3,6	6,6	5,9
На профком студентів	3,3	2,7	0,0	7,8	1,8	4,4	0,0
На соціально-психологічну службу	2,6	4,0	0,0	1,0	2,4	5,1	0,0

Більше половини студентів не беруть участь у суспільному житті університету (табл. 3.6).

Найбільш активним серед факультетів, виявився ФФ ("Не беруть участь" 38,2 % студентів), найменш активним – факультет МЕВ ("Не беруть участь" 63,5 % студентів).

На спортивних секціях та в молодіжній організації максимально задіяні студенти ФФ (32,4 % та 17,6 %, відповідно).

У художній самодіяльності більше за інших задіяні студенти факультету ЕП та МіМ (10,7 % та 10,2 %, відповідно).

Таблиця 3.6

Залученість студентів до суспільної активності у ХНЕУ ім. С. Кузнеця за факультетами, %

Залучення до суспільної активності	Університет	ЕП	ЕІ	КІМБ	МіМ	МЕВ	ФФ
Не беру участь	57,2	58,7	57,1	65,7	50,0	63,5	38,2
Спортивні секції, туризм	19,9	20,0	14,3	15,7	24,7	16,8	32,4
Молодіжна організація	15,6	14,7	9,5	12,7	21,1	12,4	23,5
Гуртки з художньої самодіяльності	7,5	10,7	4,8	5,9	10,2	5,1	5,9
Органи студентського самоврядування в гуртожитку	3,5	4,0	1,6	3,9	2,4	1,5	17,6
Студентська профспілка	3,5	4,0	3,2	4,9	2,4	3,6	2,9
Наукові гуртки та організації	2,8	5,3	3,2	1,0	2,4	2,9	2,9
Театр "Кузнеці"	1,2	1,3	1,6	1,0	0,6	2,2	0,0
Дебатний клуб	0,9	2,7	1,6	1,0	0,0	0,7	0,0

Проблеми у спілкуванні частіше виникають на факультеті ЕП, а менше – на факультеті ЕІ (табл. 3.7).

Проблеми з одногрупниками трохи виникають на ЕП (5,3 %), зовсім не виникають на ФФ (0, 0 %).

Із студентами інших курсів проблеми у спілкуванні виникають більше на факультеті КІМБ – 4,9 %, з працівниками гуртожитку – на МЕВ (4,4 %), з мешканцями гуртожитку – на ФФ та МЕВ (5,9 % та 5,8 %, відповідно), з куратором – на ФФ (2,9 %), з працівниками деканату – на МіМ (6,0 %), з викладачами – на МЕВ та ФФ (5,8 % та 5,9 %, відповідно).

Таблиця 3.7

Частота виникнення проблем у спілкуванні, за факультетами, бали

Частота виникнення проблем	Університет	ЕП	ЕІ	КІМБ	МіМ	МЕВ	ФФ
З мешканцями гуртожитку	4,3	5,3	4,8	3,9	2,4	5,8	5,9
З одногрупниками	3,6	5,3	1,6	2,0	4,8	4,4	0,0
Працівниками деканату	3,5	2,7	1,6	1,0	6,0	3,6	2,9
Викладачами	3,3	4,0	1,6	2,0	1,8	5,8	5,9
Працівниками гуртожитку	2,8	2,7	0,0	3,9	2,4	4,4	0,0
Із студентами з інших груп чи курсів	1,6	1,3	0,0	4,9	0,6	1,5	0,0
З куратором	1,2	1,3	0,0	2,0	0,6	1,5	2,9

Найбільш важким аспектам навчання у закладі вищої освіти виявилось "Упередженість викладачів" (3,31 бала). Найскладніша ситуація на факультеті КІМБ (3,06 бала), найкраща – ЕП (3,5 бала).

Також є проблема з роботою кураторів (3,32 бала), однак найскладніша ситуація на МЕВ та КІМБ (2,6 та 2,79, відповідно). На всіх інших факультетах ситуація набагато краще (більше 3,6 бала).

Студентам першого курсу не дуже подобаються "Форми проведення занять" (3,37 бала). Ця ситуація однакова для всіх факультетів.

Серед інших проблем можна виділити незадоволеність факультету ЕІ розкладом занять (2,72 бала), збалансованістю тижневого навантаження (2,88) та задоволеність переліком навчальних дисциплін (3,08 бала). Усі три оцінки нижчі за середню по університету на 0,3 бала (табл. 3.8).

Таблиця 3.8

Ставлення студентів до різних аспектів навчання у ХНЕУ ім. С. Кузнеця, за факультетами, бали

Аспекти навчання в університеті	Університет	ЕП	ЕІ	КІМБ	МіМ	МЕВ	ФФ
1	2	3	4	5	6	7	8
Я маю змогу отримати інформацію про заходи, що відбуваються в ХНЕУ ім. С. Кузнеця	4,21	4,16	4,22	4,24	4,13	4,29	4,33
Мені подобаються навчальні аудиторії	4,12	4,13	4,05	4,07	4,07	4,22	4,21
У ХНЕУ ім. С. Кузнеця у мене є можливість для саморозвитку	4,09	4,19	4,02	4,03	4,07	4,07	4,48
Мені зручно добиратись до університету	4,08	4,16	4,32	4,35	4,07	4,01	2,94

Закінчення табл. 3.8

1	2	3	4	5	6	7	8
Мене об'єктивно оцінюють викладачі на заняттях	3,88	3,93	3,77	3,90	3,90	3,81	4,00
Мені легко вийти на контакт із працівниками деканату / кафедр	3,88	4,05	4,02	3,80	3,66	4,00	4,18
Мене задовольняє якість навчання у ХНЕУ ім. С. Кузнеця	3,86	3,92	3,65	4,03	3,74	3,86	4,18
Я звертаюсь до викладачів за допомогою / консультацією в разі виникнення складнощів у навчанні	3,80	3,76	3,80	3,60	3,77	3,90	4,12
Працівники деканатів/кафедр мене розуміють	3,79	3,84	4,05	3,79	3,60	3,79	4,06
Мені вистачає методичних матеріалів для навчання, наданих в університеті	3,79	3,92	3,63	3,63	3,82	3,81	4,09
Тижневе навчальне навантаження є збалансованим	3,78	3,91	2,88	3,84	4,01	3,82	3,67
Мене задовольняє розклад занять	3,69	3,72	2,72	3,70	3,75	4,02	3,64
Мені подобається перелік навчальних дисциплін	3,51	3,52	3,08	3,65	3,51	3,52	3,73
Мені подобається організація харчування у ХНЕУ ім. С. Кузнеця	3,50	3,75	3,43	3,44	3,48	3,42	3,67
Заняття проводяться у цікавій формі	3,37	3,65	3,10	3,48	3,20	3,39	3,64
Куратор приділяє мені та одногрупникам достатньо уваги	3,32	3,68	3,98	2,79	3,69	2,60	3,94
Викладачі відносяться до мене не упереджено	3,31	3,56	3,37	3,06	3,35	3,29	3,24

У цілому студенти на першому курсі студенти досить обізнані стосовно інформації та правил роботи в університеті. Відмінність в оцінках різних факультетів не дуже висока (табл. 3.9).

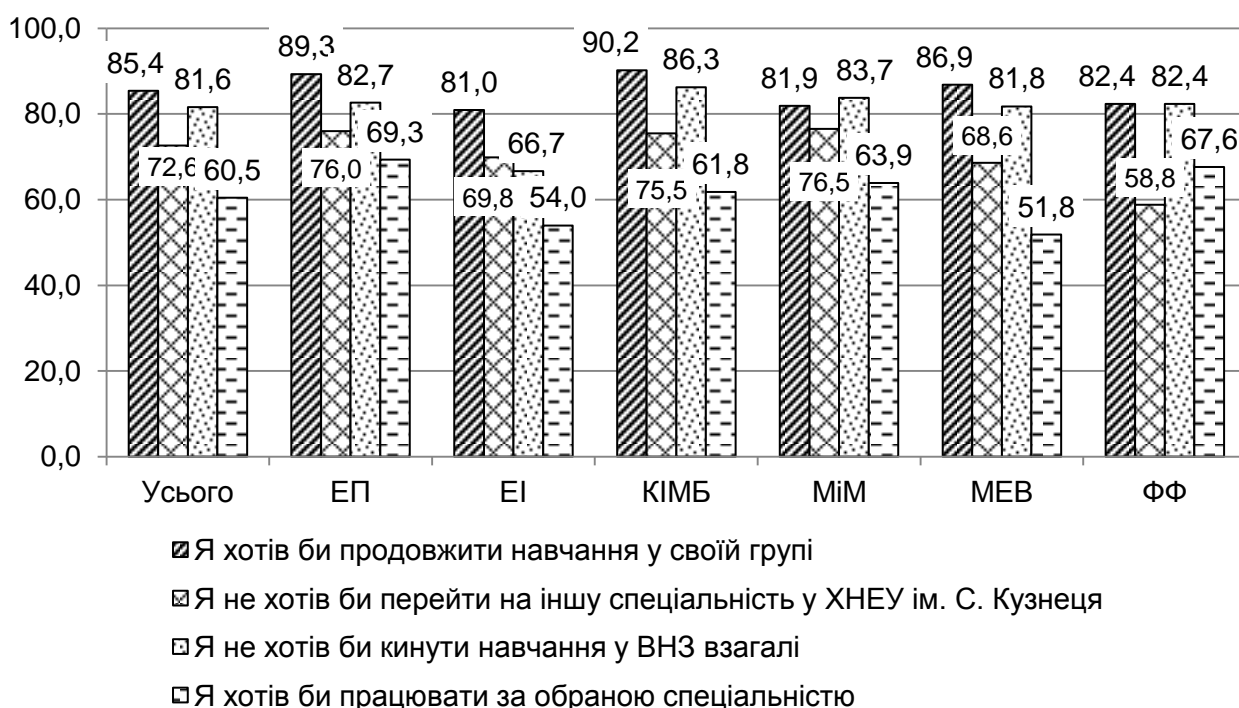
Маже всі студенти розуміють правила поведінки в університеті (85 – 92 %), зі структурою університету розібралися 77 – 85 % студентів, з системою оцінювання – 70 – 80 %, з графіком навчального процесу розібралися 67 – 78 % студентів.

Найскладнішими вимогами виявились: "Вимоги викладачів" та "Як виконувати самостійні завдання". На всіх факультетах ситуація за цими питаннями приблизно однакова (62 – 66 % розуміють "Як виконувати самостійні завдання" та 61 – 67 % – "Вимоги викладачів"). На факультеті ЕІ студенти краще за інших розуміють ці вимоги (81,0 % та 74,6 %, відповідно).

**Обізнаність студентів стосовно окремих аспектів навчання
за факультетами, %**

Обізнаність студентів	Університет	ЕП	ЕІ	КІМБ	МіМ	МЕВ	ФФ
Структура університету	82,1	85,3	85,7	77,5	80,1	83,9	85,3
Система оцінювання	76,6	77,3	79,4	74,5	80,1	73,7	70,6
Як виконувати самостійні завдання	66,4	64,0	81,0	66,7	62,0	66,4	64,7
Правила поведінки в університеті	91,0	90,7	87,3	92,2	91,0	93,4	85,3
Вимоги викладачів	65,7	61,3	74,6	63,7	67,5	64,2	61,8
Графік навчального процесу	72,6	70,7	68,3	67,6	74,1	78,1	70,6

Згідно оцінок прихильності студентів власній групі / спеціальності помітно, що найменший рівень спостерігається на факультеті ЕІ (рис. 3.27). Більше незадоволені власною спеціальністю студенти ФФ (лише 58,8 % не хотів би змінити спеціальність). Найбільш негативне відношення до навчання у ЗВО на факультеті ЕІ (лише 66,7 % не хотіли би кинути навчання у ЗВО). Менше за інших хотіли б працювати за власною спеціальністю студенти МЕВ та ЕІ (51,8 % та 54,0 %, відповідно).



**Рис. 3.27. Відношення студентів до місця власного навчання,
за факультетами, %**

Самооцінка ступеню адаптованості у студентів різних факультетів схожа (рис. 3.28). У цілому, можна сказати, що студенти факультету ФФ та ЕІ, порівняно з іншими, трохи більш адаптовані. Більше студентів, що "Не адаптувалися зовсім" – на факультеті КІМБ (2,9 %).

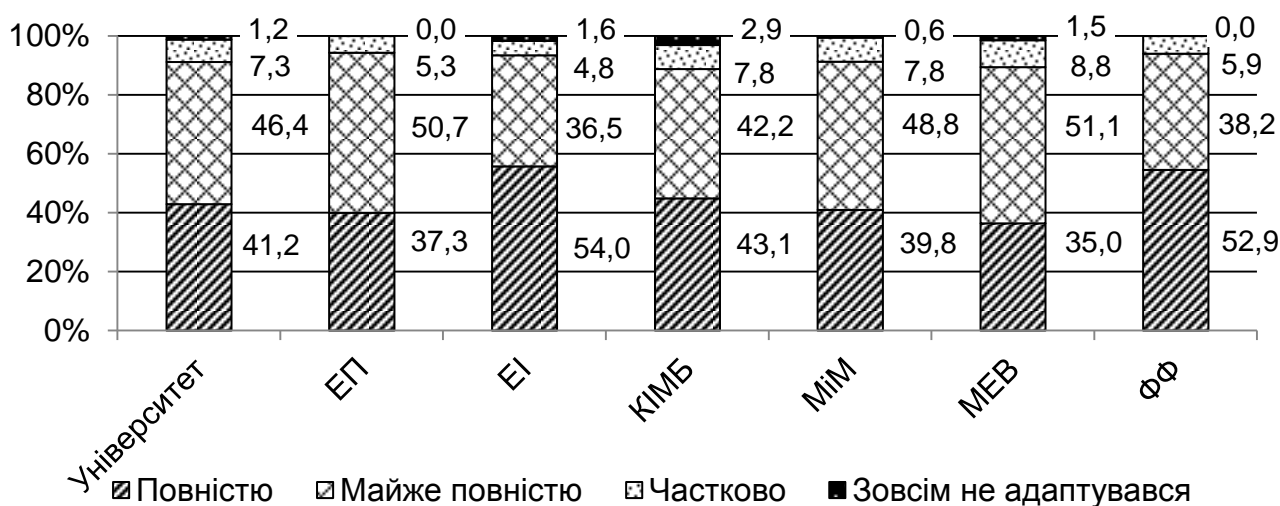


Рис. 3.28. Самооцінка рівня адаптації студентів до навчання у ХНЕУ ім. С. Кузнеця за факультетами, %

Оцінка відношення студентів до навчання у ХНЕУ ім. С. Кузнеця свідчить, що вони – в основному, задоволені. За факультетами різниця не велика (рис. 3.29). У цілому, не менше 68,0 % респондентів "Не жалкують", що стали студентами університету. Найбільша чисельність тих, хто жалкує, на факультетах КІМБ та ЕП (2,9 % та 2,7 %, відповідно).

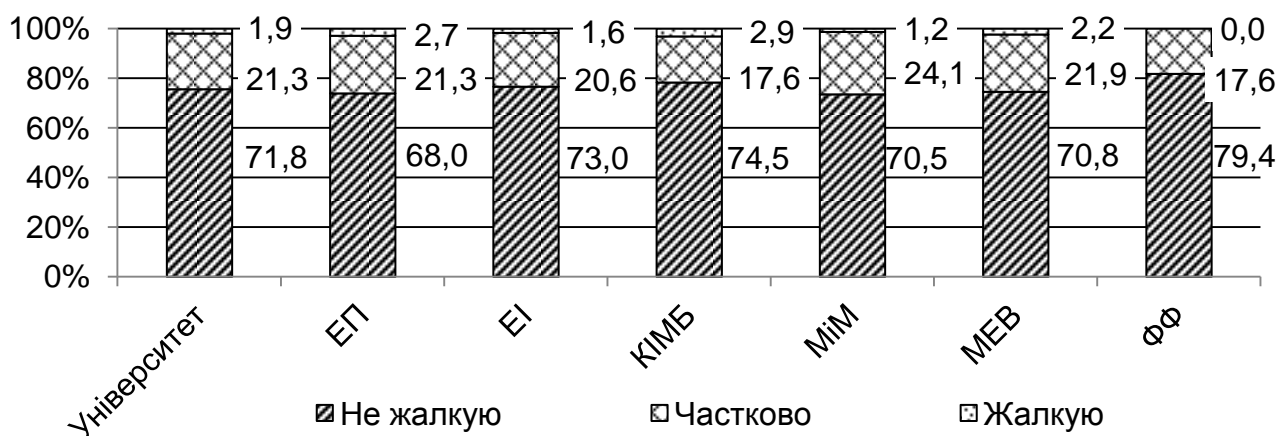


Рис. 3.29. Відношення студентів до ХНЕУ ім. С. Кузнеця за факультетами, %

Аналіз порівняння результатів дослідження за факультетами показав, що переважно, адаптація до навчання в університеті пройшла успішно

і схожа на всіх факультетах. Але, були виявлені відмінності за окремими позиціями.

3.5. Висновки за результатами дослідження

У дослідженні "Адаптація першокурсників у закладі вищої освіти" брали участь 577 студентів, що склало 54,7 % від студентів першого курсу. На факультетах взяли участь від 50,0 % до 79,0 % першокурсників.

Більшість студентів першого курсу університету (58,6 %) знають свої права та обов'язки. Найбільш освічені про свої права та обов'язки студенти факультету ФФ (67,6 %), найменш – ЕІ (49,2 %)

На початку навчання студентів вразили зміна організації навчання (49,0 %) і зміна ставлення до студентів, порівняно із ставленням до учнів (51,3 %). По факультетам результати приблизно однакові, за виключенням "Великого обсягу самостійної роботи", більше вразили студентів факультету ЕІ (46,0 %), менше студентів ФФ (8,8 %).

Оцінка студентського життя, порівняно зі шкільним, однаково висока, як в цілому в університеті (84,1 % студентів оцінюють, як більш "Цікаве"), так і на факультетах, за виключенням факультету ЕІ, де дають меншу оцінку (76,2 %).

Більшість студентів налагодили взаємодію у групі (82,6 % вважають відносини в групі "Доброзичливими", а 51,6 % "Спілкуються зі всіма членами групи" Оцінки обох питань майже не відрізняються за факультетами.

Найбільші складнощі на початковому етапі були викликані системою оцінювання (56,7 %) та навчальними вимогами (45,6 %). Серед факультетів виділяється ФФ, де за цими аспектами студентам було набагато складніше адаптуватися (70,6 % та 58,8 %, відповідно).

Проживають студенти частіше за все з батьками або в гуртожитку. У гуртожитках проживає 40 % студентів, найбільша їх частка на факультеті ФФ (55,6 %).

Більшість тих, хто проживає в гуртожитку, під час оцінювання умов проживання обрала "4" та "5" балів (60,5 %). Найвища оцінка умов проживання на факультеті КіМБ (4,4 бала). На факультетах ФФ та МіМ студенти гірше їх оцінюють (3,1 та 3,14 бала). Майже ні у кого не виникає проблем з оформленням документів для гуртожитку (91,1 %) та у взаємодії з адміністрацією гуртожитку (89,7 %).

Згідно із самооцінкою студентів, лише 35,5 % студентів "Відвідують всі заняття", "Іноді пропускають" – 58,7 % опитуваних. Гірше за все пари відвідують студенти факультету ЕП (24,0 % "Відвідують всі заняття", 8,0 % "Часто пропускають" та КіМБ (26,5 % "Відвідують всі заняття", 8,8 % "Часто пропускають"). На факультеті ФФ та МЕВ найкраща відвідуваність (52,9 % та 44,5 % відвідують всі заняття, відповідно).

Головною причиною пропусків студенти називають "Поважні обставини" (85,3 %). Серед інших причин виділяються: "Суспільна активність у ХНЕУ ім. С. Кузнеця" 21,0 %, "Робота" – 18,2 %, "Особисте життя" – 16,3 %, думка, що "Не всі дисципліни потрібні" – 16,1 %, "Не цікаво на заняттях" – 15,4 % опитуваних. Через роботу більше за інших пропускають заняття студенти на факультетах ЕП та МіМ (21,3 % та 22,3 %), менше – на ФФ (8,8 %). Вплив суспільної діяльності у ХНЕУ ім. С. Кузнеця на відвідування однаковий на всіх факультетах (20 – 22 %), крім ЕІ (17,6 %). "Не цікаво на заняттях" студентам факультетів ЕІ та ФФ (22,2 % та 20,6 % не відвідують пари із цієї причини). Крім того студенти факультету ЕІ вважають "Не всі дисципліни потрібними" (23,8 %), що більше, ніж на всіх інших факультетах (14 – 16 %).

У студентів майже не виникають проблеми у спілкуванні (оцінки "Часто" та "Дуже часто" написали менше 5 % респондентів). Найбільше проблем у спілкуванні виникає з мешканцями та адміністрацією гуртожитків.

Найменший рівень задоволеності студентів (максимум 5 балів) спостерігається за питанням "Викладачі ставляться до мене не упереджено" (3,31 бала), відмінності між факультетами майже не має. "Куратор приділяє мені та одногрупникам достатньо уваги" (3,32 бала). За цією позицією на факультетах відносно нормальні (3,6 – 3,9 бала) оцінки, крім КіМБ та МЕВ (2,6 та 2,79 бала, відповідно). "Заняття проводяться у цікавій формі" – 3,37 бала. Ця ситуація однакова для всіх факультетів.

Серед різних аспектів нового життя в університеті найбільше першокурсникам зрозумілі "Правила поведінки в університеті" (92,7 %), менш за все зрозуміло, як виконувати самостійні завдання та вимоги викладачів (67,1 % та 66,4 %, відповідно).

Більшість студентів задоволені власною групою та бажали б продовжити навчання в ній (86,5 %), лише 3,9 % не згодні із цим. Змінити спеціальність бажують 8,6 % опитуваних. Кинути навчання у ЗВО бажують 4,9 %. Працювати за обраною спеціальністю хотіли би 61,2 %, а не хотіли –

6,7 %, значна частина студентів ще не визначилась (32,1 %). Згідно з оцінками прихильності студентів помітно, що найменший рівень спостерігається на факультеті ЕІ.

Вважають, що повністю адаптувалися до навчання у ХНЕУ ім. С. Кузнеця – 42,9 % студентів, "Майже повністю" – 48,3 % студентів, мають деякі проблеми – 7,6 %, "Зовсім не адаптувалися" лише 1,3 %.

У цілому студенти задоволені навчанням у ХНЕУ ім. С. Кузнеця та 75,5 % не жалкують, що стали студентами цього університету.

4. Дослідження "Актуальні питання організації навчального процесу в ХНЕУ ім. С. Кузнеця"

4.1. Опис дослідження

Дослідження "Актуальні питання організації навчального процесу в ХНЕУ ім. С. Кузнеця" було проведено серед студентів другого та третього курсів університету наприкінці навчального року.

Мета дослідження – визначення актуальних питань організації навчально-виховного процесу в ХНЕУ ім. С. Кузнеця для її поліпшення.

Завдання дослідження:

визначення стану академічної підтримки студентів у навчально-виховному процесі;

виявлення якості забезпечення вибіркової дисциплін;

виявлення якості організації самостійної роботи студентами та ступінь її забезпечення викладачами;

визначення рівня об'єктивності оцінювання та можливі прояви корупції при виставленні оцінок;

оцінка рівня відвідування занять студентами, визначення причин пропусків та заходів боротьби з ними;

визначення рівня поінформованості студентів відносно програм подвійних дипломів та прагнення брати в них участь;

виявлення витрат часу на навчання та пріоритетів у навчанні;

оцінка можливостей для прояву соціальної активності студентів та структури їх дозвілля;

визначення рівня розвитку академічної культури, зокрема рівня поширення плагіату серед студентів, його причин та заходів боротьби з ним.

Респонденти: студенти другого та третього курсів університету.

Метод збору емпіричної інформації: онлайн анкетування, анонімно.

4.2. Участь студентів у дослідженні

Усього у дослідженні брали участь 454 студентів другого, третього курсів навчання.

Розподіл студентів за курсами був такий: другий курс – 59,7 %, третій курс – 40,1 %. Такий розподіл відповідає розподілу студентів у генеральній сукупності.

4.3. Академічна підтримка

Питання цієї групи призначені для оцінювання стану академічної підтримки студентів, консультування стосовно майбутньої професії тощо.

З куратором академічної групи майже не взаємодіють 43,2 % опитаних студентів, що свідчить про слабку організацію цього виду діяльності. Лише 35,5 % респондентів відповіли, що куратор постійно їх контролює та допомагає групі (рис. 4.1).

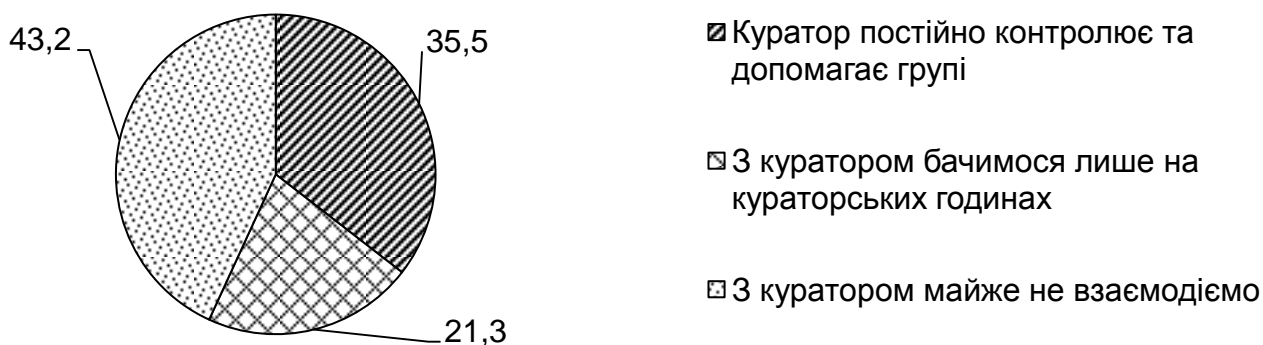


Рис. 4.1. Оцінка роботи куратора із студентами, %

Стосовно впливу вибірових дисциплін на якість навчання, відповіді студентів переважно позитивні: так, 25,5 % вважають, що вони "Значно сприяють підвищенню якості навчання", 57,9 % – що "Частково сприяють", лише 16,7 % – вважають, що ці дисципліни "Не впливають на якість навчання взагалі" (рис. 4.2).

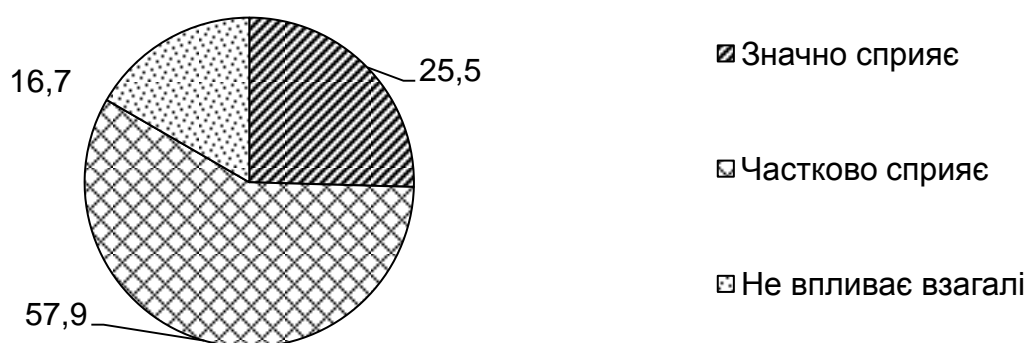


Рис. 4.2. Оцінка впливу вибору дисциплін на якість навчання, %

Майже всі студенти (рис. 4.3) вважають, що досить відповідально обирали запропоновані дисципліни (52,0 % – те, що їм було цікаво, 37,4 % – те, що буде потрібно в майбутньому).

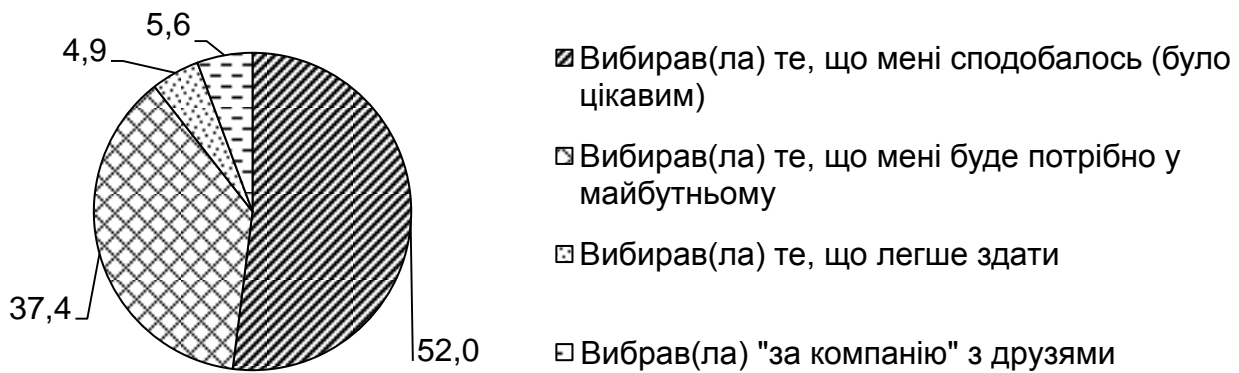


Рис. 4.3. Принцип вибору студентами дисциплін для навчання, %

Рівень відповідності вибірових дисциплін очікуванням студентів подано на рис. 4.4.



Рис. 4.4. Рівень відповідності дисциплін очікуванням студентів, %

Повністю очікування студентів від всіх обраних дисциплін справдилися лише у 39,9 %.

Усі інші запропоновані недоліки: "Невідповідність змісту, що був наданий в рекламі", "Складність", "Некорисність та нецікавість" подані рівною мірою, близько 22,0 %.

4.4. Організація самостійної роботи

Важливою складовою навчального процесу є самостійна робота, однак через складний контроль та слабку регламентованість її ефективність

часто буває низькою. Тому важливо оцінити організацію та результативність самостійної роботи студентів.

"Виконують свою самостійну роботу за планом регулярно" 30,0 % респондентів. Однак 54,4 % студентів "Виконують всі роботи, але не завжди своєчасно" (рис. 4.5).

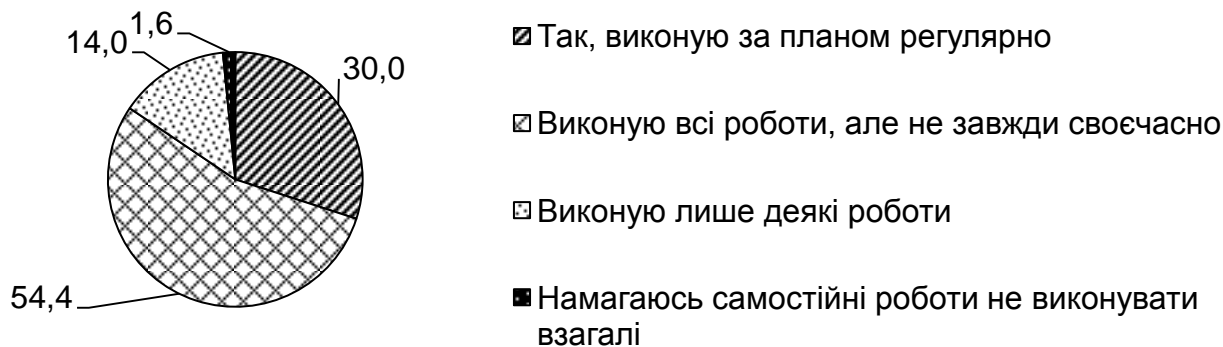


Рис. 4.5. Рівень виконання самостійної роботи студентами, %

"Часто" користуються бібліотекою ХНЕУ ім. С Кузнеця лише 6,6 % студентів, "Іноді" – 43,1 %. Інші 50,2 % респондентів взагалі нею "Не користуються". Електронний архів ХНЕУ ім. С Кузнеця виявився більш популярним: 13,3 % – "Часто" його використовують, а "Іноді" – лише 35,4 % (рис. 4.6. – 4.7).

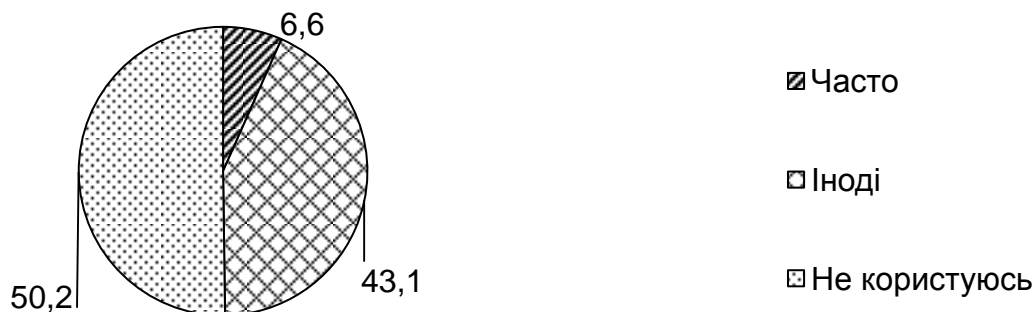


Рис. 4.6. Частота використання студентами бібліотеки університету, %

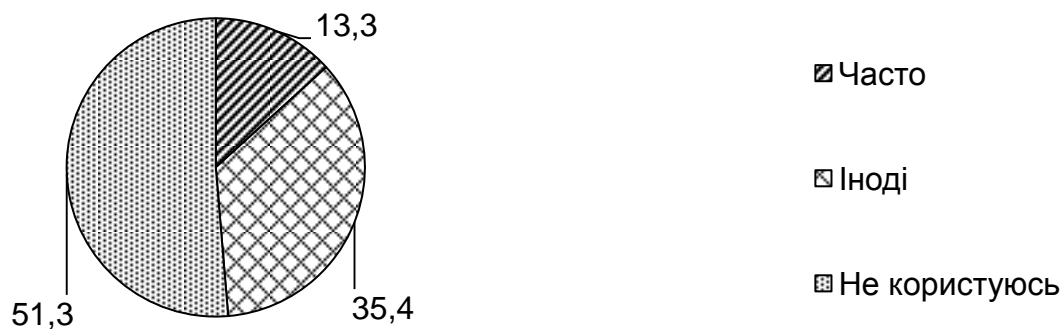


Рис. 4.7. Частота використання студентами репозитарію університету, %

"На якісне та творче виконання всіх завдань" часу цілком достатньо лише у 28,8 % студентів, часу вистачає на виконання окремих завдань – у 48,3 % респондентів.

Наявність часу у студентів на виконання самостійних завдань представлено на рис. 4.8.

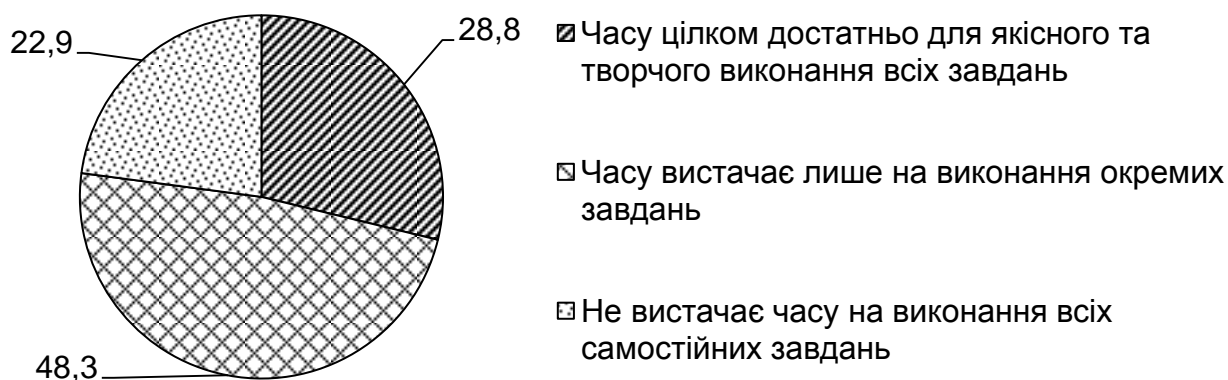


Рис. 4.8. Наявність часу у студентів для виконання самостійних завдань, %

На думку студентів, з боку викладача самостійна робота забезпечена досить якісно. Так, більше третини респондентів (36,2 %) вважають, що інструкції для самостійної роботи за дисципліною "Чітко сформульовані та повністю зрозумілі". Вважають, що "Інструкції передбачають здебільшого вільний підхід до виконання" – 43,3 %.

Для 20,0 % респондентів "Інструкції дуже незрозумілі".

Вказали, що інструкції до самостійних робіт "Відсутні взагалі" 2,3 % студентів (рис. 4.9).

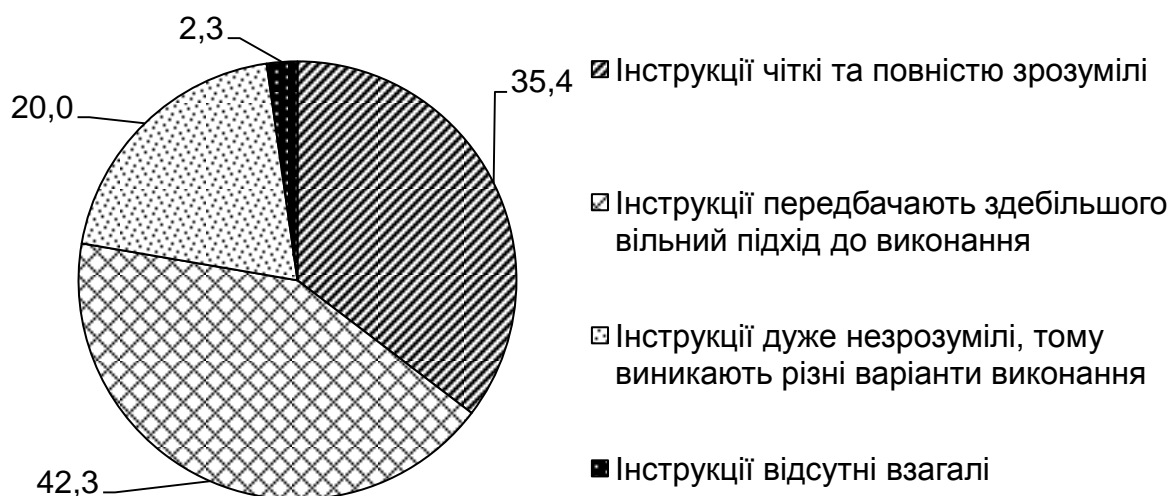


Рис. 4.9. Якість інструкцій до виконання самостійних робіт, %

За відповідями респондентів (65,0 %) всі завдання самостійної роботи студентів перевіряються "Своєчасно та якісно".

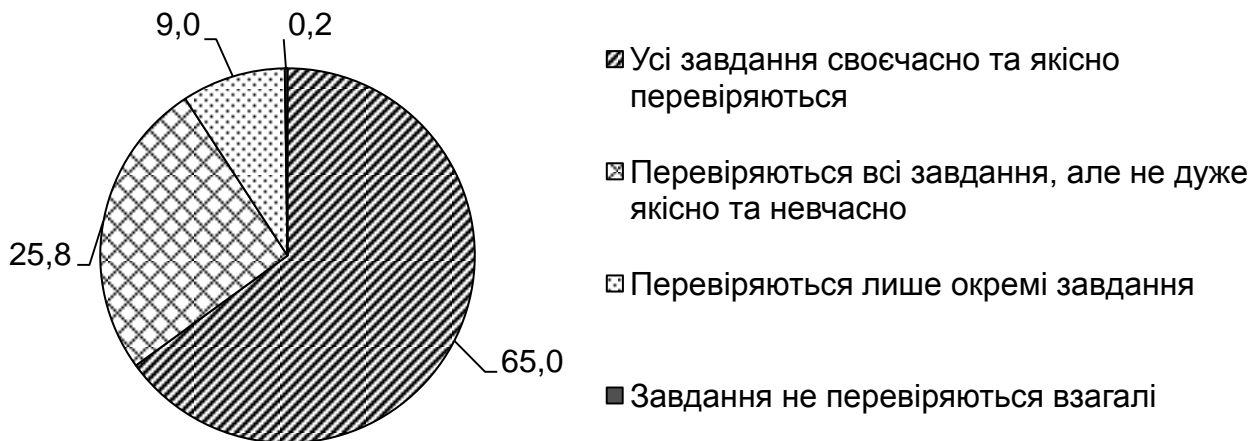


Рис. 4.10. Оцінка якості перевірки самостійних завдань студентів, %

Не дуже якісно, або невчасно, перевіряються роботи у 25,8 % опитуваних (рис. 4.10). Майже не було тих, у кого "Завдання не перевіряються взагалі", або "Перевіряються лише окремі завдання".

4.5. Об'єктивність оцінювання

Об'єктивність оцінювання студентів є важливою складовою якості навчання, оскільки дозволяє оцінити реальні результати навчання та виступає сильним мотиваційним фактором для студентів.

Більшість респондентів (96,0 %) розуміють порядок та критерії отримання балів за технологічними картами оцінювання "Повністю" або "Частково" (рис. 4.11).

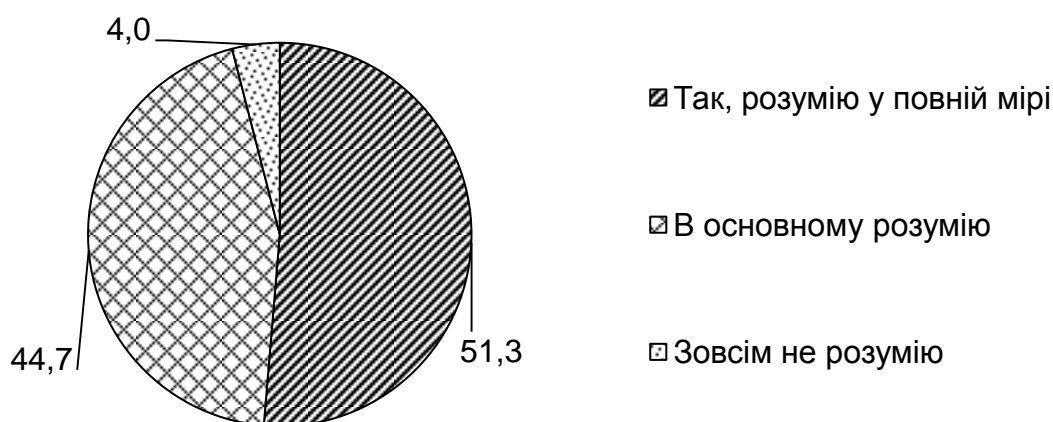


Рис. 4.11. Обізнаність студентів про порядок та критерії отримання балів за технологічними картами, %

На думку респондентів, викладачі "Повністю оцінюють за всіма пунктами технологічної карти" (59,9 %), "Лише приблизно дотримуються" її відповіді 37,6 % студентів (рис. 4.12).



Рис. 4.12. Відповідність процесу оцінювання технологічній карті, %

Крім системи оцінювання важливо визначити ступінь суб'єктивності викладачів під час оцінювання студентів. Так, половина студентів вважають, що менше 5 % студентам їхньої групи завищують поточні оцінки (50,4 %), та 36,6 % студентів вважають, що завищують від 5 – 20 %. Тобто в цілому рівень завищених оцінок досить низький (рис. 4.13).

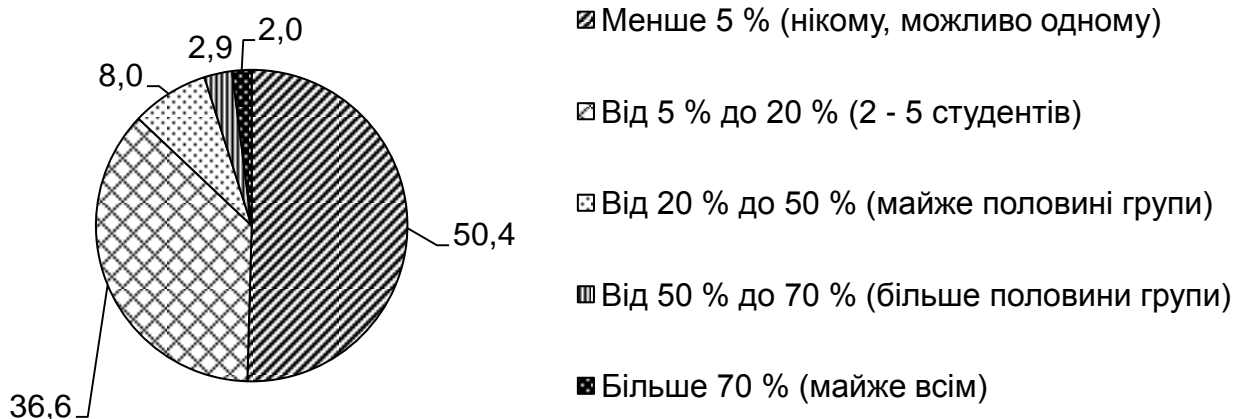


Рис. 4.13. Ступінь завищення викладачами оцінок студентам групи, %

Ступінь користування студентами електронним журналом збільшується з кожним роком: цього року більше половини студентів 56,0 % користуються "Регулярно" ним, "Не користуються взагалі" лише 7,6 % студентів (рис. 4.14).

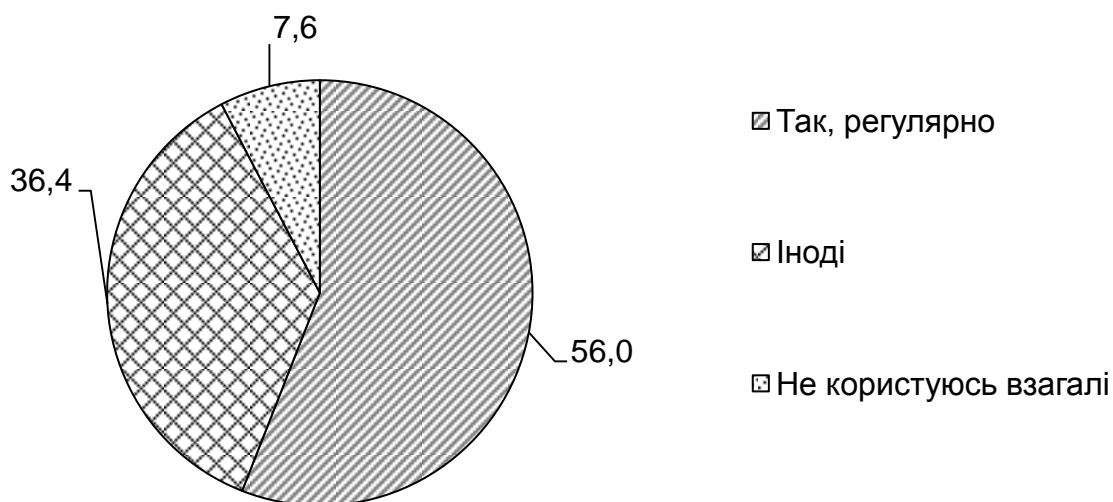


Рис. 4.14. Ступінь користування студентами електронного журналу, %

Але лише 15,6 % студентів стверджують, що "Інформація в електронному журналі максимально своєчасна та актуальна", дуже велика кількість опитаних студентів (75,6 %) говорять про "Відсутність останніх оцінок", 8,8 % респондентів відмітили "Відсутність оцінок взагалі" (рис. 4.15).

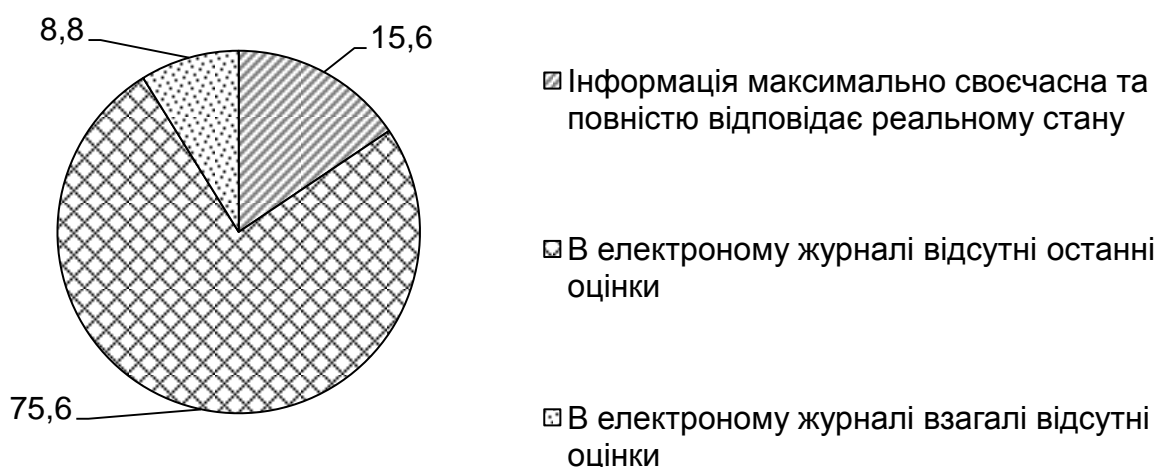


Рис. 4.15. Своєчасність отримання інформації в електронному журналі, %

На рис. 4.16 подано чинники, які, на думку студентів, впливають на якість навчання.

Найважливішими чинниками, що впливають на якість навчання студентів названі: "Розуміння власного майбутнього, наявність життєвих цілей" (60,6 %), "Цікаві предмети / завдання" (62,3 %) та "Усвідомлення необхідності цих знань" (53,6 %). Інші чинники впливають в меншому ступені (30 – 43 %). "Жорсткий контроль" не впливає взагалі (5,4 %).



Рис. 4.16. Чинники, що впливають на якість навчання студентів, %

4.6. Відвідування занять

У ХНЕУ ім. С. Кузнеця останні роки спостерігається проблема низького відвідування занять студентами, тому важливо визначити причини цього явища та найбільш дієві механізми боротьби з ним.

Згідно із самооцінкою, 66,7 % студентів пропускають заняття "Іноді". Лише 25,4 % "Відвідують всі заняття" (рис. 4.17).

Головною причиною пропусків занять названа "Хвороба" (65,6 %).

Важливими виявились: "Робота" (35,5 %) та "Поїздки додому" (34,0 %). Відсутність інтересу до занять та думка що "Не всі дисципліни потрібні" назвали 10,7 %. Студенти обирали не більше трьох причин (рис. 4.18).

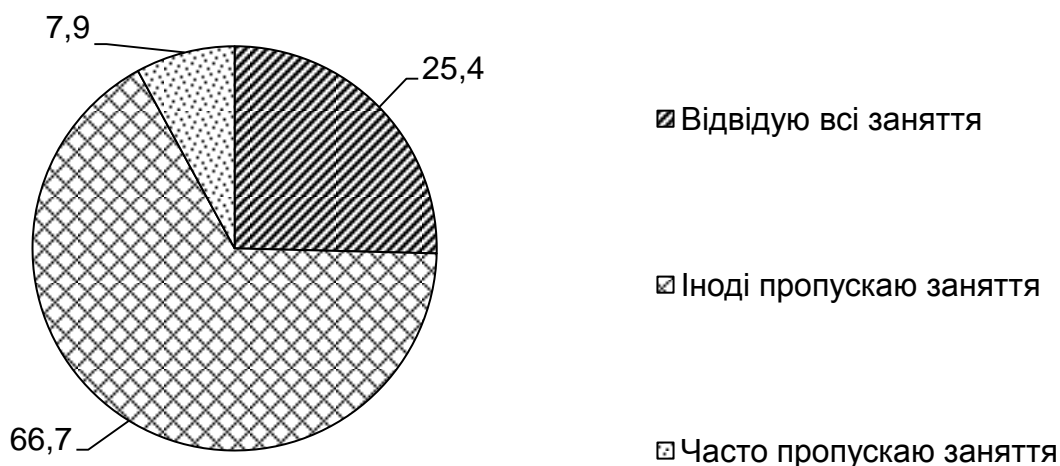


Рис. 4.17. Самооцінка пропусків занять студентами, %

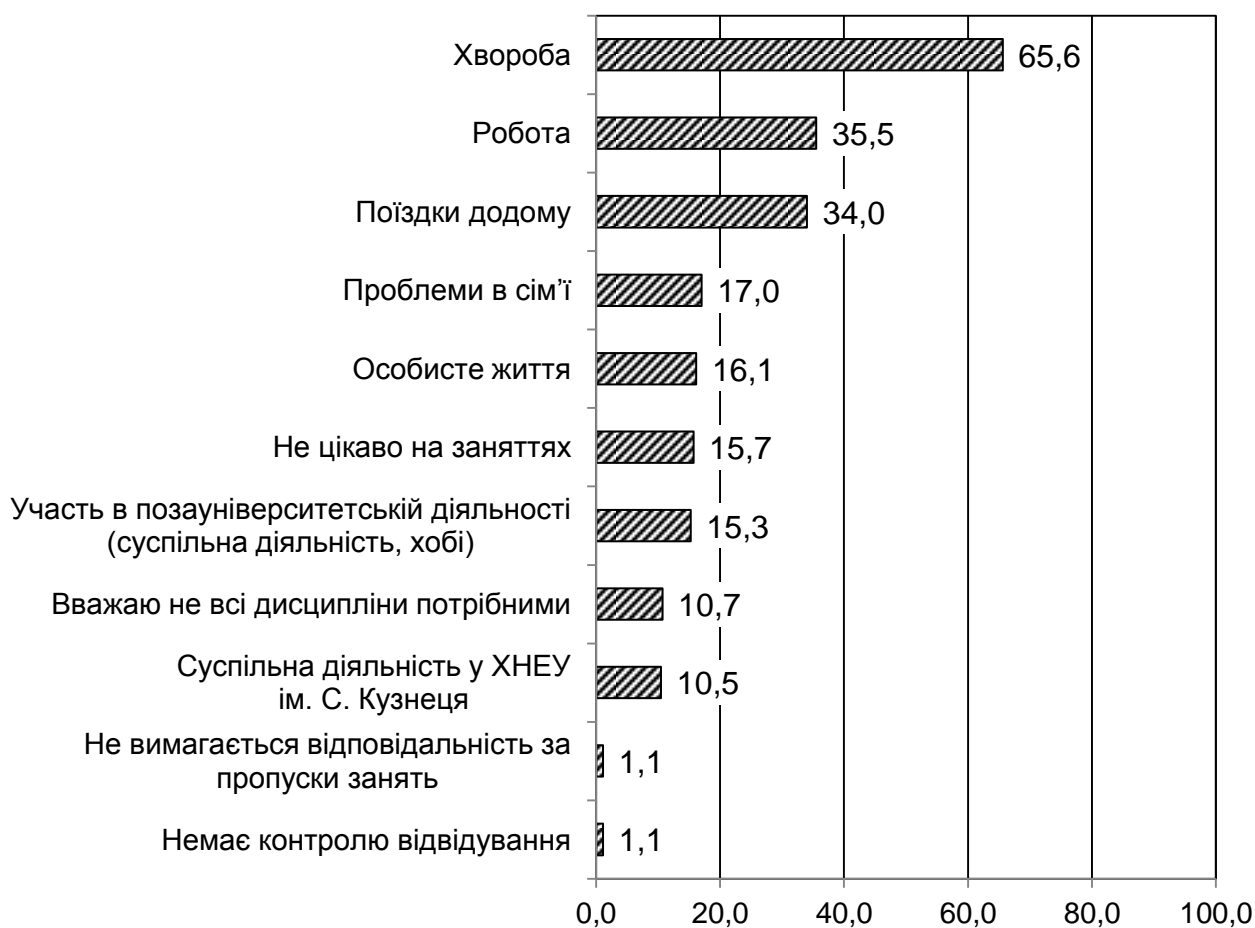


Рис. 4.18. Причини пропусків занять студентами, %

На рис. 4.19. подано чинники, які, на думку студентів, можуть впливати на відвідування занять.



Рис. 4.19. Чинники, що можуть впливати на відвідування занять, %

Найдієвішими механізмами, що можуть вплинути на відвідування занять, студенти вважають "Надання більшої кількості балів за відвідування та роботу на заняттях" (57,1 %) та "Підвищення якості, привабливості занять" (58,6 %).

4.7. Програми подвійних дипломів

Однією з істотних конкурентних переваг ХНЕУ ім. С. Кузнеця є можливість отримання в бакалавраті та магістратурі подвійного диплому за спільними програмами університету та провідних західних університетів. Майже всім студентам (91 %) відомо про ці міжнародні програми (рис. 4.20).

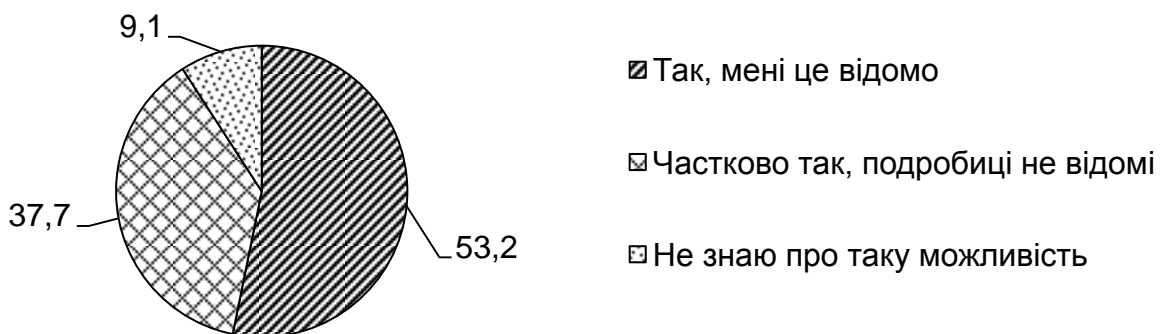


Рис. 4.20. Обізнаність студентів про можливість навчання за спільними програмами університету та західних університетів, %

На рис. 4.21 подано статистичні дані, з яких видно, наскільки хочуть студенти брати участь у програмах подвійних дипломів.

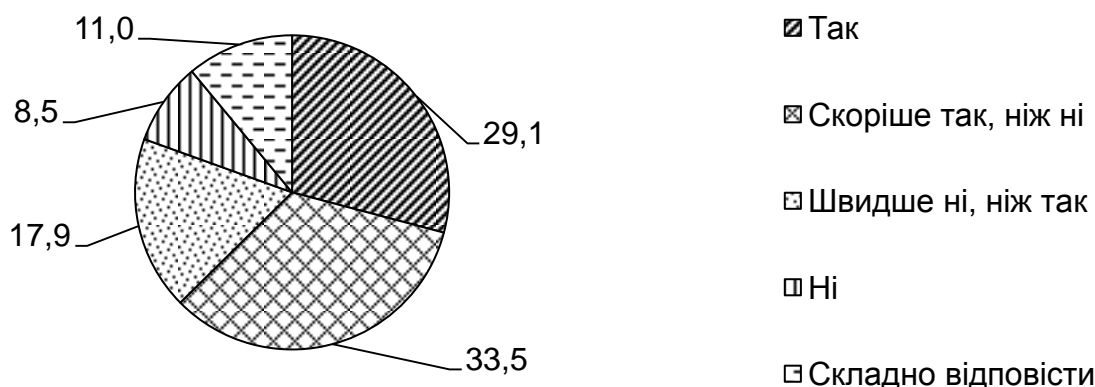


Рис. 4.21. **Бажання студентів навчатися за спільними програмами університету та західних університетів, %**

Більше половини студентів повністю або частково бажали брати участь у спільних програмах університету та західних університетів (62,6 %), категорично "Ні" відповіли лише 8,5 %.

4.8. Соціальна активність

Невід'ємною частиною студентського життя є їх соціальна активність, разом із навчальною діяльністю вона займає значну частину часу студентів. Тому, важливо дослідити інтереси студентів, крім навчання, оцінити витрати часу на це тощо.

Виявилось, що більше половини студентів (61,9 %) не беруть участь в суспільному житті університету (рис. 4.22). Із тих, хто бере участь, найбільша доля припадає на молодіжну організацію (9,2 %), спортивні організації та туризм (11,1 %).

Крім членства в організаціях університету вони можуть брати участь в інших громадських об'єднаннях, але більше половини також не беруть в них участь (69,1 %). Із тих, хто бере участь (4.23), найбільша доля припадає на культурно-самодіяльні організації (12,9 %).

Можливо, такий відносно не високий процент соціально-активних студентів, обумовлений відсутністю у них вільного часу після навчання.

Більше половини студентів написали, що майже не мають вільного часу через навчальне навантаження (42,1 %), а у 12 % респондентів не вистачає часу навіть на навчання (рис. 4.24).



Рис. 4.22. Участь студентів у суспільному житті університету, %

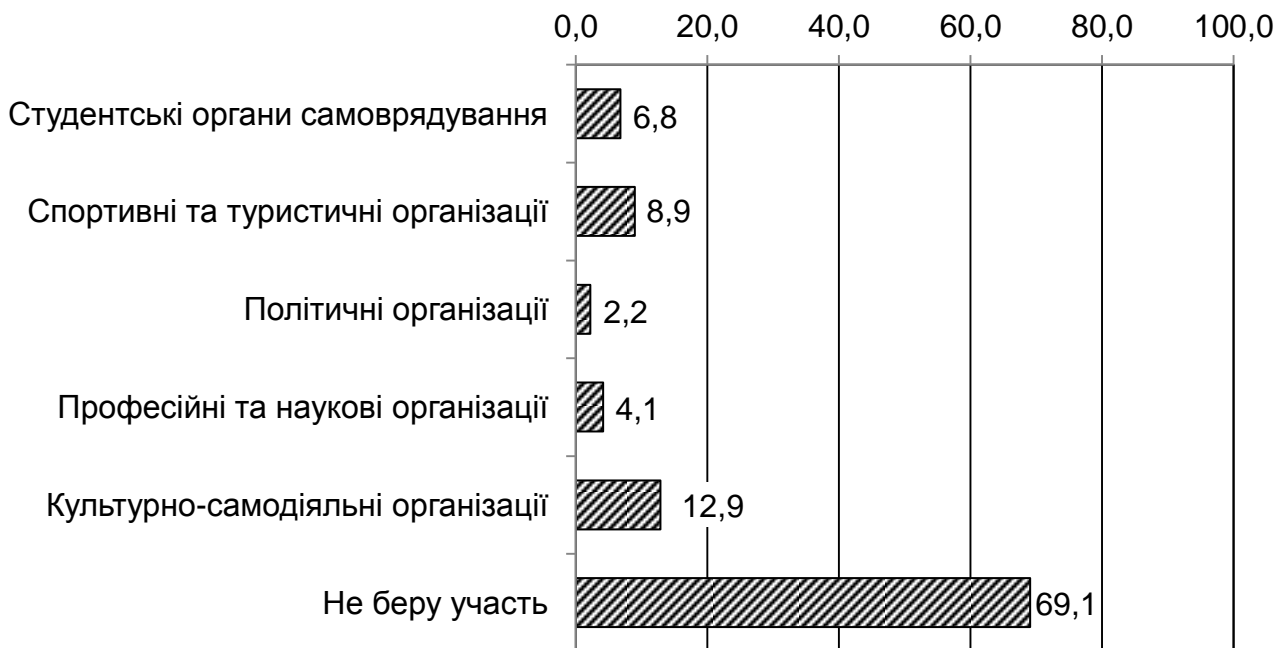


Рис. 4.23. Участь студентів у громадських організаціях (міських, обласних та державних), %

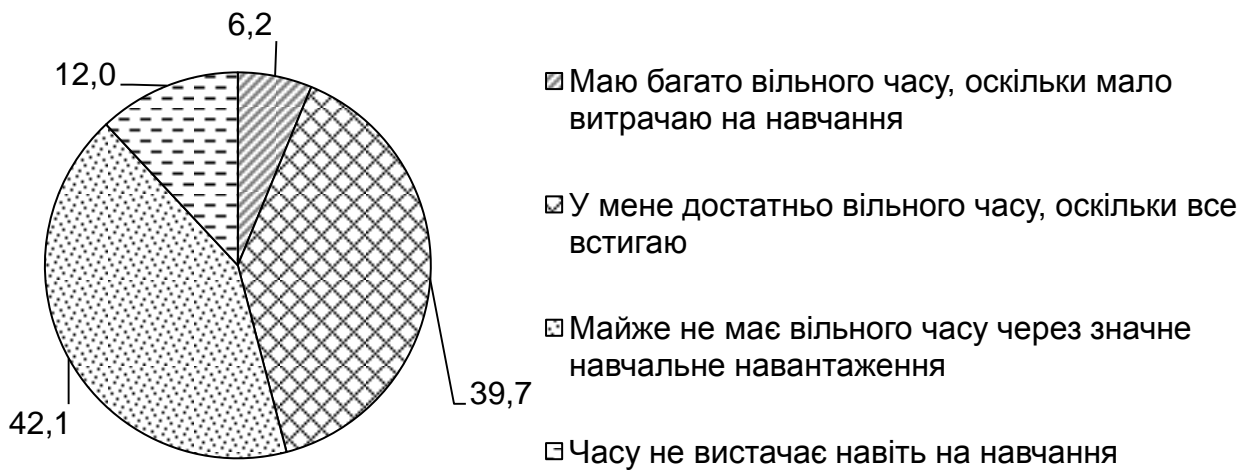


Рис. 4.24. **Наявність вільного часу у студентів після навчання, %**

Ті, хто має вільний час, витрачають його на саморозвиток (62,5 %), розваги, спілкування з друзями (59,3 %), на заняття спортом (48,1 %), на додаткове навчання (27,9 %). "Суспільну активність" назвали лише 11,1 % студентів, відсутність вільного часу лише – 8,5 % (рис. 4.25).

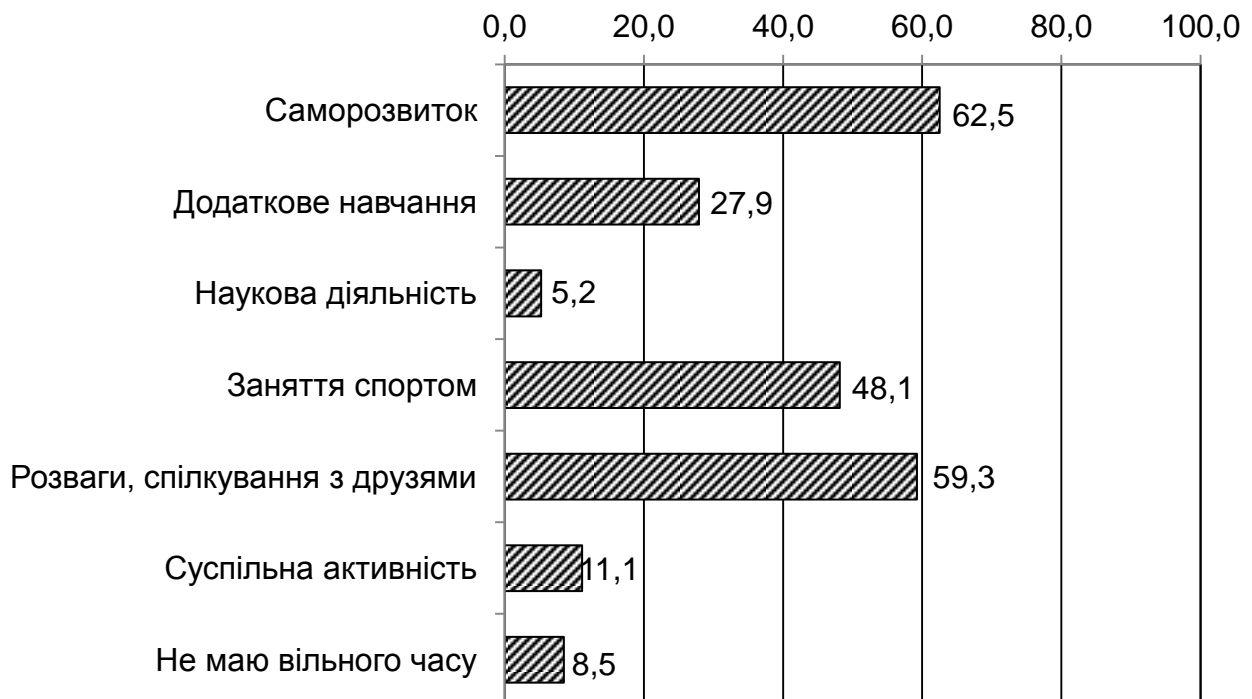


Рис. 4.25. **Напрями використання студентами вільного часу, %**

Пріоритети студентів у навчанні в університеті (вони мали обрати не більше трьох варіантів) подано на рис. 4.26.

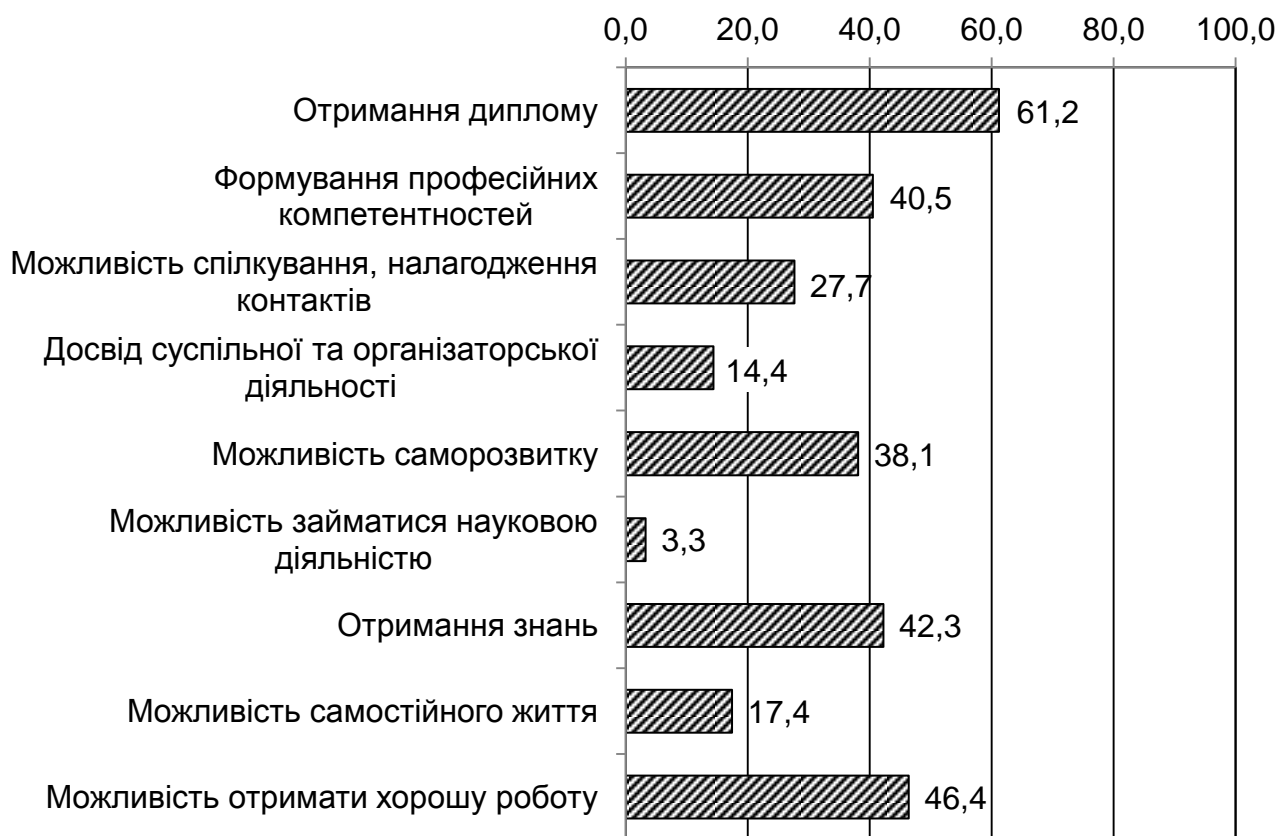


Рис. 4.26. **Пріоритети студентів у навчанні в університеті, %**

Найважливішим виявилось:

"Отримання диплому" – 61,2 %;

"Можливість отримати хорошу роботу" – 46,4 %;

"Отримання знань" – 42,3 %;

"Формування професійних компетентностей" – 40,5 %.

Інші пріоритети отримали нижчі оцінки, але серед них значними є "Можливість саморозвитку" (38,1 %) та "Спілкування, налагодження контактів" (27,7 %).

4.9. Академічна культура

У наш час поширення інформаційних технологій актуальною стала проблема плагіату, яка характеризує стан академічної культури студентів.

Майже половина студентів (рис. 4.27) використовують суміші власних та запозичених аргументів без належного цитування джерел у навчанні для отримання оцінки (48,6 %).

Крім того, досить поширено використання чужого тексту без посилання на автора (22,7 %).

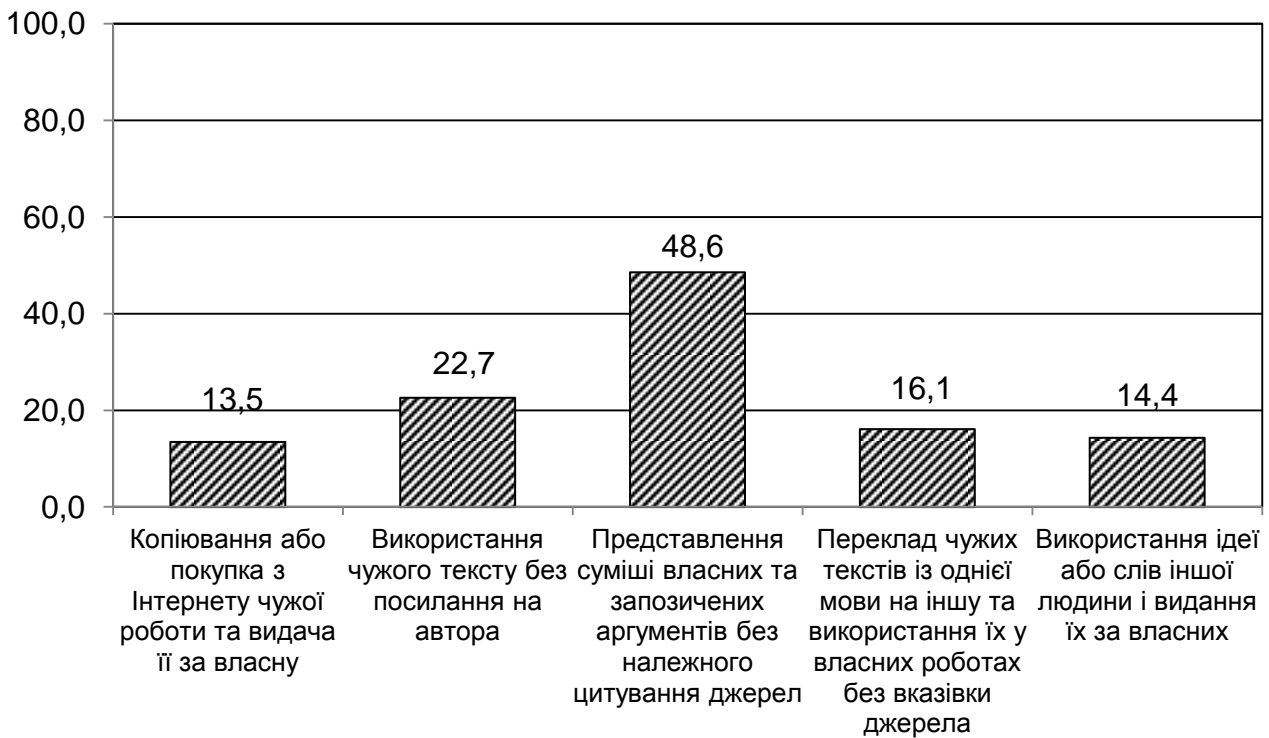


Рис. 4.27. Використання студентами університету різних форм плагіату, %

На думку респондентів, плагіат досить поширений серед студентства: так "Часто використовують різні форми плагіату" – 12,1 %, "Іноді" – 40,6 %, тільки 9,8 % студентів "Не використовують" (рис. 4.28).

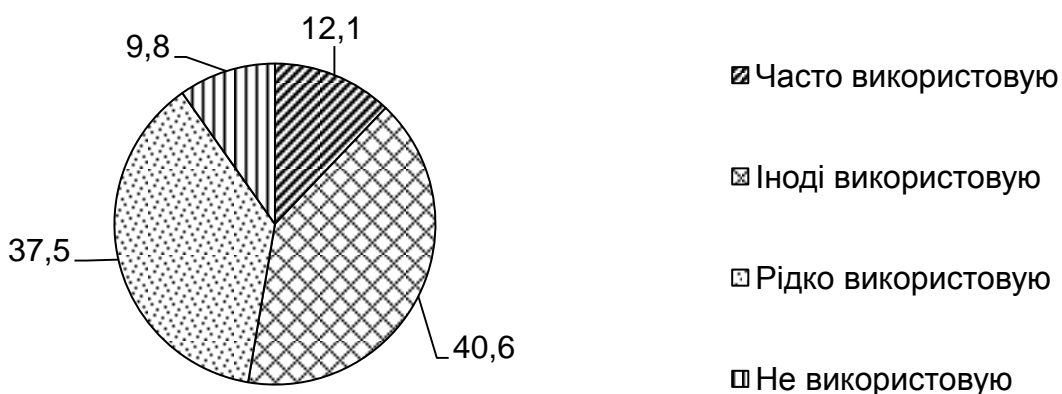


Рис. 4.28. Частота особистого використання плагіату, %

Однією з причин розповсюдження плагіату є відсутність покарання за нього. Так, третина студентів (рис. 4.29) стикалась із випадками покарання за використання різних форм плагіату з боку викладачів (33,1 %) студентами, а більше половини – не стикалися взагалі (58,3 %).

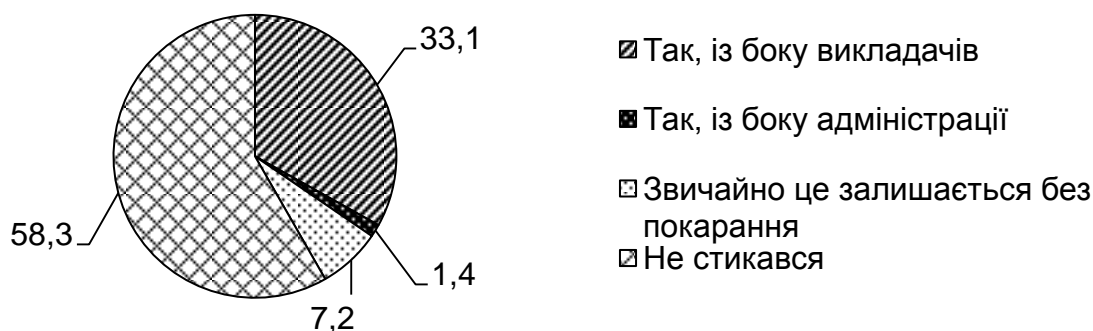


Рис. 4.29. Випадки покарання студентів за використання плагіату, %

Причини використання студентами різних форм плагіату подано на рис. 4.30.



Рис. 4.30. Причини використання студентами плагіату, %

Респонденти обирали не більше трьох найважливіших варіантів. Перші три місця:

"Відсутня корисність від виконання (перспективи застосування результатів роботи)" (38,1 %);

"Не бачать зв'язку між завданням та майбутньою професією" (37,9 %);

"Надто велике навчальне навантаження, щоб виконувати завдання самостійно" (36,8 %).

Інші обрали такі варіанти:

"Завдання надто складні, щоб роботи їх самостійно" (29,5 %);

"Не вважаю за необхідним виконання завдань робіт за не профільними, не цікавими дисциплінами" (24,2 %).

На рис. 4.31 подано інформацію, з якої видно, як ставляться студенти університету до такого явища, як плагіат.

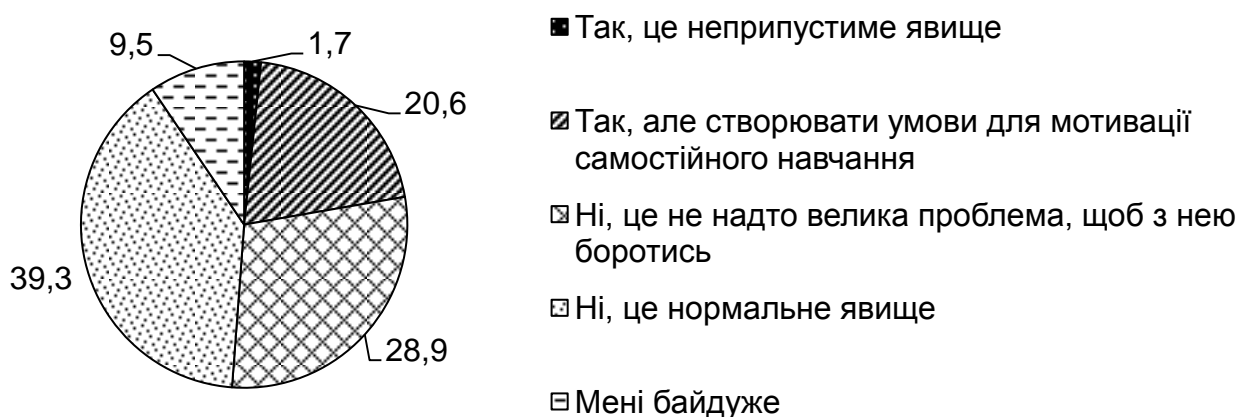


Рис. 4.31. Ставлення студентів до збільшення відповідальності за використання плагіату, %

Значна частина опитаних студентів (39,3 %) вважає плагіат "Нормальним явищем", 28,9 %, хоча й не схвалюють плагіат, але не вважають за потрібне з ним боротися. Лише 22,3 % вважають, що треба боротися з плагіатом, із них 1,7 % – вважають його "Неприпустимим явищем".

4.10. Висновки за результатами дослідження

У результаті проведеного дослідження було визначено відношення студентів до актуальних питань організації навчального процесу в університеті.

В опитуванні брали участь 454 студенти другого та третього курсів.

Першим питанням в дослідженні стала **академічна підтримка** студентів під час навчання. Виявилось, що ця робота організована досить слабо (43,3 % студентів майже не взаємодіють із кураторами). Відмітили, що куратор постійно контролює та допомагає групі 35,5 % студентів. Критично студенти відносяться до можливості вибору дисциплін (лише 25,5 % вважають, що це підвищить якість навчання). Але вони досить відповідально відносяться до вибору дисциплін, 90 % респондентів обирають те, що їм цікаво або буде потрібно в майбутньому. На час опитування, очікування від вибірових дисциплін справдилися лише у 39,9 % студентів.

Другим актуальним питанням є **організація самостійної роботи** студентів університету. Відношення студентів до самостійної роботи досить не однозначне, однак вони намагаються виконувати її (84,4 % студентів виконують всі роботи, хоча й несвоєчасно). У процесі виконання самостійної роботи студенти майже не користуються послугами бібліотеки та електронним архівом університету (часто користуються лише 6,6 %, іноді – 13,3 %). Це пояснюється поширенням відкритого доступу до навчальних та наукових матеріалів через мережу Інтернет. Згідно з оцінкою студентів часу для виконання всієї самостійної роботи достатньо лише у 28,8 %. Роботу викладача щодо роз'яснення завдань та якості їх перевірки студенти оцінюють досить високо (майже 80 % студентів вважають, що завдання сформульовані та перевіряються якісно).

Наступним актуальним питання є **об'єктивність оцінювання**. Опитування показало, що 96 % студентів більш-менш розуміють порядок та критерії отримання балів за технологічною картою. Викладачі "Повністю" дотримуються технологічної карти, на думку 59,9 % студентів. Викладачі досить рідко завищують оцінки (половина вважає, що не більш, ніж одному студенту в групі). Більшість студентів (56 %) активно користуються електронним журналом, що значно більше, ніж у попередньому році; однак лише 15,6 % респондентів вважають, що інформація в електронному журналі повна та своєчасна.

Однією зі складних проблем в університеті є **відвідування занять** студентами. Усі заняття відвідують лише 25,4 %, однак дуже часто пропускають їх лише 7,9 %. Це свідчить, що така проблема існує, але вона не носить системний характер. Основною причиною пропусків студенти вважають хворобу (65,6 %). Наступними за популярністю названі: робота та поїздки додому. Відсутність контролю та відповідальності майже не впливає на відвідування занять. Тому, ці інструменти на думку респондентів

не дозволяють підвищити відвідуваність. Студенти виділяють лише два найбільш дієвих інструмента – підвищення якості і привабливості занять (58,6 %) та надання більшого числа балів за відвідування (57,1 %).

Стосовно **програм подвійних дипломів** обізнані майже всі студенти (91 %), брати участь в них бажають близько 62,6 %.

Актуальною проблемою є дослідження дозвілля студентів, зокрема їх **соціальної активності**. Так, близько 60 % студентів беруть участь у суспільному житті ні університету, ні за його межами. 11,1 % студентів задіяні у спортивних організаціях ХНЕУ ім. С. Кузнеця. У молодіжній організації – 9,2 %. Однак фактично на суспільну активність витрачають свій вільний час лише 11,1 % студентів. Найбільше студенти витрачають вільний час на саморозвиток, розваги та спілкування з друзями і спорт. Серед пріоритетів у навчанні в університеті більше половини студентів позначили отримання диплому (61,2 %). Також важливо для студентів отримання хорошої роботи, формування професійних якостей, отримання знань і можливість саморозвитку (близько 38,1 %).

Під час дослідження **академічної культури** було визначено, що майже всі студенти (90 %) більшою або меншою мірою використовують плагіат. Зазвичай це залишається без покарання, водночас більшість студентів (78 %) вважає, що боротися з плагіатом не потрібно. Головними причинами використання плагіату названі: відсутність користі від виконання робіт (38,1 %), відсутність зв'язку між завданням та майбутньою професією (37,9 %) та надто велике навчальне навантаження (36,8 %).

5. Дослідження "Задоволеність студентів якістю освіти в університеті"

5.1. Опис дослідження

Щорічне дослідження "Задоволеність якістю освіти в університеті" проведено серед студентів четвертого курсу ХНЕУ ім. С. Кузнеця з 15.04.2018 до 30.05.2018 р.

Мета дослідження: виявлення рівня задоволеності якістю освіти в університеті студентів освітнього рівня "Бакалавр".

Респонденти: студенти четвертого курсу університету освітнього рівня "Бакалавр".

Методика дослідження. У ході дослідження оцінювались: задоволеність студентів якістю освіти в університеті за низкою параметрів;

самооцінка успішності студентів;

відгуки та пропозиції, що надані у відкритих відповідях.

Анкета містить тридцять сім запитань, вісім блоків питань:

А. Викладання дисципліни.

Б. Оцінювання та зворотній зв'язок.

В. Академічна підтримка.

Г. Навчальні ресурси з дисципліни.

Д. Особистий розвиток.

Ж. Організація й керівництво.

К. Можливості навчання.

Л. Загальне враження.

Відповіді на запитання надані за шкалою: "Так", "Скоріше так", "Скоріше ні", "Ні", "Складно відповісти".

Під час розрахунку результатів враховані позитивні відповіді "Так" + "Скоріше так" та виведені відсотки від кількості респондентів.

Рівень самооцінки власної успішності студентів оцінювався за п'ятибальною шкалою: "Високий"; "Вище за середній"; "Середній"; "Нижче за середній"; "Низький".

Метод дослідження: онлайн-анкетування, анонімно.

Аналіз результатів проводився:

1) у цілому по університету;

2) за факультетами;

3) за спеціальностями;

4) відгуки та побажання респондентів групувались за змістом та аналізувались у цілому по університету, за факультетами, спеціальностями.

5.2. Участь студентів у дослідженні

У дослідженні взяли участь 313 студентів, що складає 53,1 % від кількості українських студентів четвертого курсу.

На факультетах взяли участь від 44,6 % до 92,0 % студентів факультетів (рис. 5.1). Більше 90 % респондентів виявилось на факультеті економіки і права; на інших факультетах – близько половини студентів факультетів.

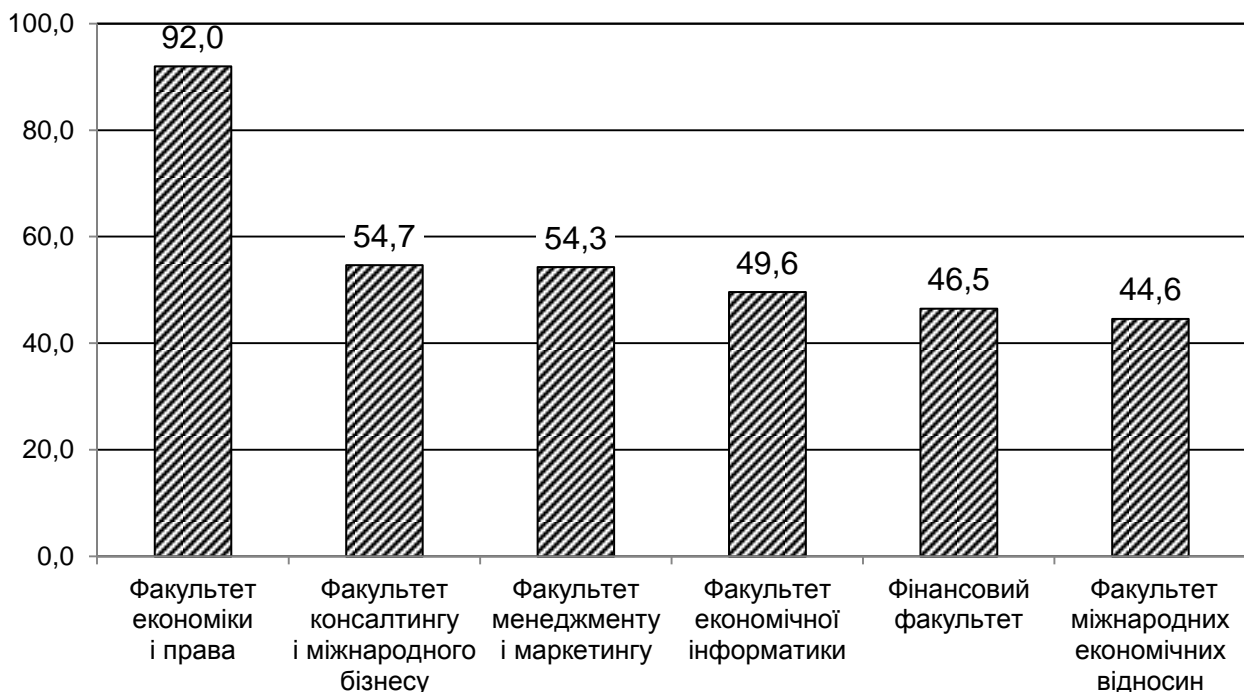


Рис. 5.1. Чисельність респондентів за факультетами, % від кількості студентів на факультеті

Кількість респондентів за спеціальностями дуже нерівномірна, від 33,3 % до 100 % студентів спеціальностей (рис. 5.2).

За трьома спеціальностями: "Економіка підприємства" (ЕП), "Логістика" (МІМ), "Менеджмент інноваційної діяльності" (МІМ) виявилась 100 % участь студентів.

Менше за інших респондентів на спеціальностях: "Економічна теорія" – 33,3 % (МІМ), "Туризм" – 36,8 % (МІМ), "Бізнес-адміністрування" – 35,3 % (МІМ).

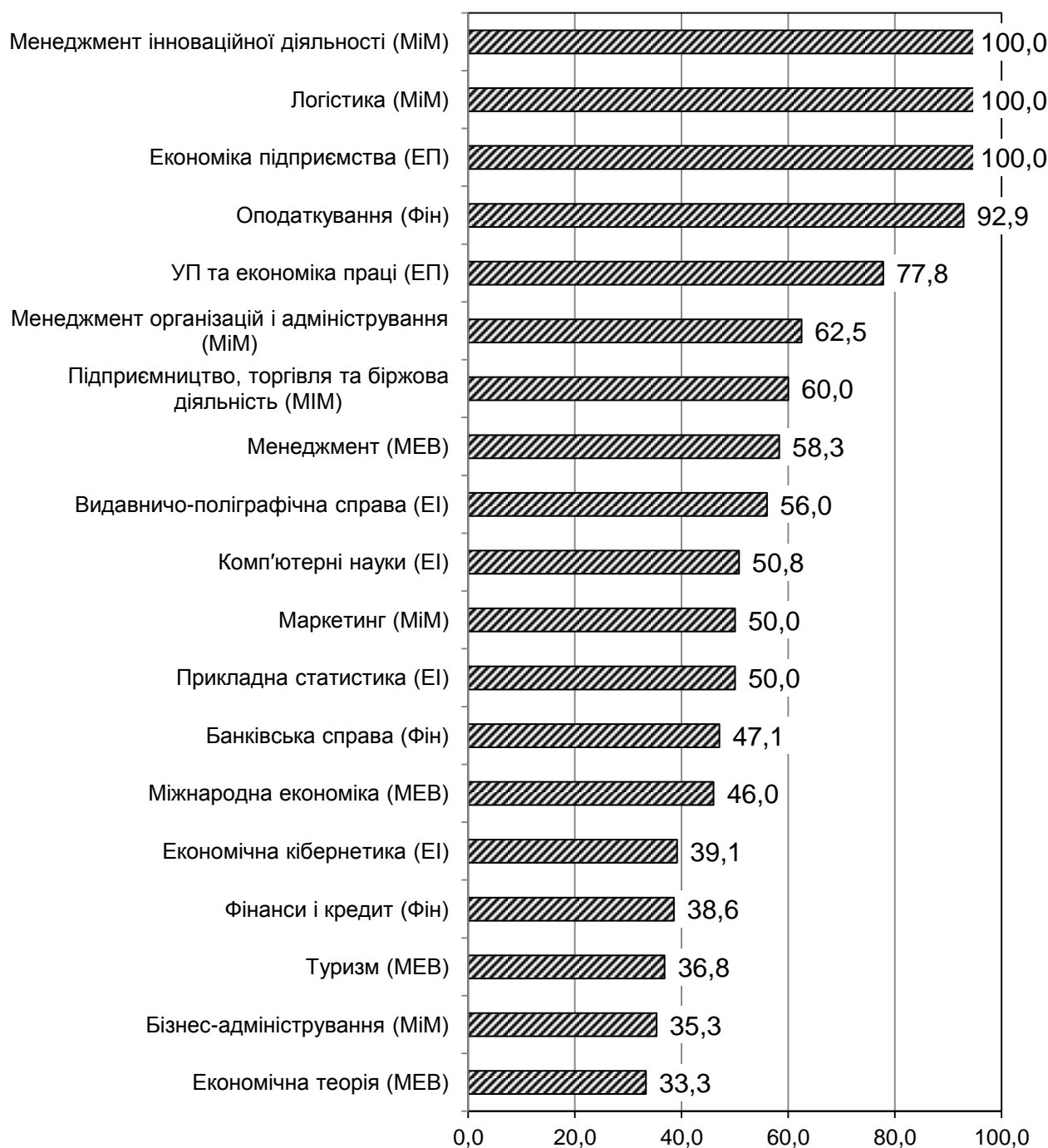


Рис. 5.2. Чисельність респондентів за спеціальностями, % від кількості студентів на спеціальності

5.3. Задоволеність студентів якістю освіти по університету

Вимір задоволеності студентів якістю освіти – один із важливіших елементів забезпечення якості вищої освіти в університеті.

За результатами дослідження цього року задоволеність студентів якістю освіти в університеті достатньо висока та складає 78,3 %.

Високий рівень задоволеності (більше 69,5 %) спостерігається за всіма блоками питань (рис. 5.3).

Найвищі оцінки отримані в блоках запитань "Загальне враження від навчання" (85,6 %) та "Навчальні ресурси з дисциплін" (83,5 %).

Найменші оцінки отримані в блоках: "Організація й керівництво" (69,5 %), "Можливості навчання" (73,4 %), "Особистий розвиток" (73,2 %).



Рис. 5.3. Рівень задоволеності якістю освіти в університеті за блоками питань, у % до кількості респондентів

Самооцінка успішності навчання студентів:

"Високий рівень успішності" – 21,8 %,

"Вище за середній" – 40,4 %,

"Середній рівень успішності" – 34,0 %,

"Нижче за середній" – 3,2 %,

"Низький рівень успішності" – 0,6 %.

Виявилось, що чим вище самооцінка успішності навчання, тим вище задоволеність респондентів якістю освіти за всіма блоками.

Аналіз задоволеності якістю освіти в університеті за статтю показав, що в середніх оцінках і за блоками питань за статтю відмінностей майже немає. У хлопців задоволеність – 78,7 %, у дівчат – 78,2 %. Хлопці – трохи більше (в кілька десятих відсотків) задоволені "Академічною підтримкою" та "Організацією й керівництвом", дівчата – "Загальним враженням" та "Навчальними ресурсами" (рис. 1.4).

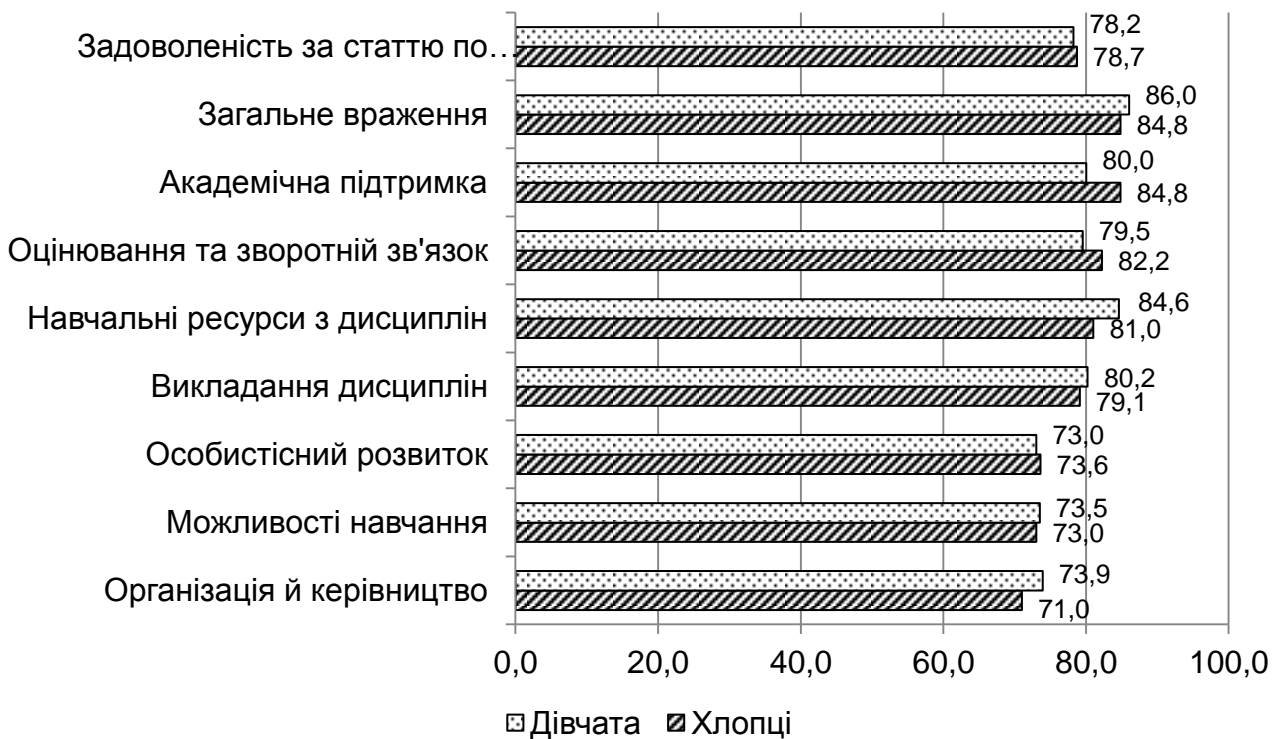


Рис. 5.4. Рівень задоволеності якістю освіти студентів за статтю, у % до кількості респондентів

У переліку запитань найвищі оцінки (задоволеність – більше 90 %) отримані за питаннями "Я користувався персональними навчальними системами (ПНС) для роботи з навчальними дисциплінами" та "Коли я звертався до викладачів, мені була надана допомога (93,9 %); "Можливість користуватись інформаційними інтерактивними ресурсами" та "Можливість зв'язатись із викладачем у разі потреби" (90,4 %).

Достатньо високо (задоволеність – більше 80 %) було оцінено те, що "Викладачі добре пояснювали матеріал" (87,2 %) та "Поєднували лекційний матеріал і завдання на практиках" (85,9 %), "Отримання коментарів із приводу своїх робіт" (84,7 %), "Підтримку у вирішенні навчальних та організаційних питань із боку випускаючої кафедри" (82,7 %), "Зрозумілість критеріїв оцінювання" (81,5 %) і "Об'єктивність оцінювання" (80,8 %), "Підтримка у вирішенні питань з боку деканату" (80,5 %), "Застосування викладачами сучасних технології та засобів навчання" (80,2 %).

Найнижчі оцінки в переліку запитань щодо організації процесу навчання: "Користування сайтами кафедр" (54,3 %), "Якість організації процедури вибору навчальних дисциплін" (60,7 %), "Відповідність власним потребам розкладу занять" (62,0 %), "Користування сайтом університету" (66,8 %), "Своєчасна інформованість про зміни в організації навчання"

(69,0 %); а також можливостей навчання – "Задоволеність якістю вибіркових дисциплін" та "Результатами навчання" за ними (68,7 %); особистого розвитку – "Відчуття готовності працювати за обраною спеціальністю" (66,8 %).

5.4. Задоволеність студентів якістю освіти за факультетами

Рівень задоволеності якістю освіти на факультетах складає від 75,0 % до 82,8 % (рис. 2.6).

Вищий рівень задоволеності виявився на факультеті міжнародних економічних відносин (82,8 %), нижчий – на факультеті консалтингу і міжнародного бізнесу (75,0 %); різниця – лише 7,8 %.

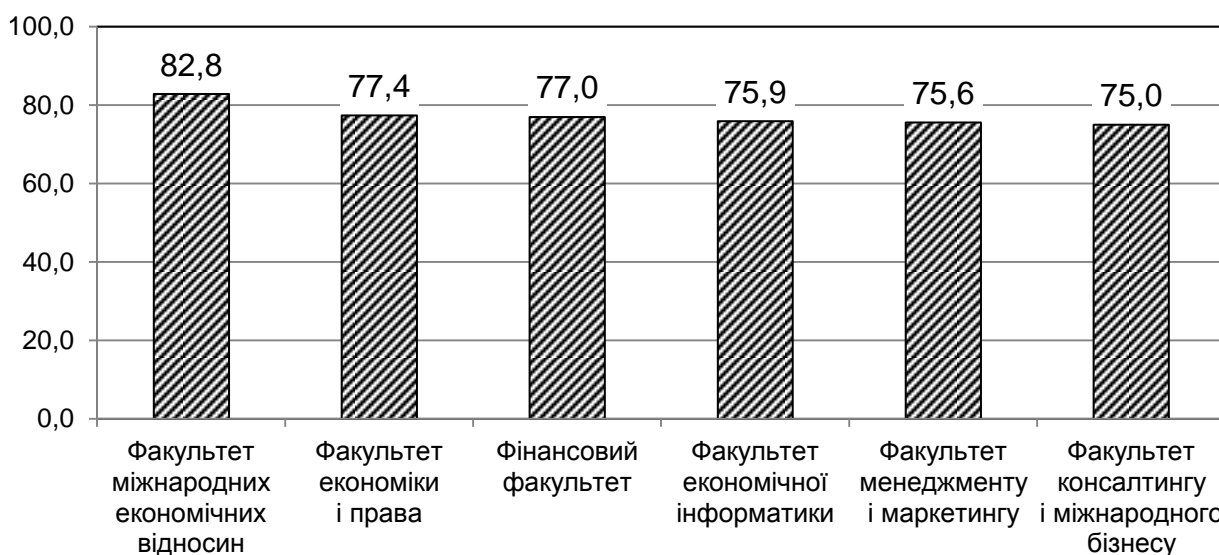


Рис. 5.5. Рівень задоволеності якістю освіти за факультетами, у % до кількості респондентів на факультеті

Рівномірність у середніх оцінках за факультетами зменшується під час аналізу задоволеності за блоками питань, за спеціальностями та за конкретними запитаннями.

На першому місці в п'яти з восьми блоків питань – факультет міжнародних економічних відносин.

Факультет економіки і права лідирує за блоками питань "Викладання дисципліни" (86,1 %) та "Академічна підтримка" (85,9 %). Але він на останньому місці (різниця від лідера, факультету МЕВ – 5,6 %) блоці "Особистий розвиток".

Факультет економічної інформатики лідирує в блоці "Оцінювання та зворотній зв'язок" (86,1 %).

Середня різниця між максимальними та мінімальними оцінками в блоках питань між факультетами близько 10 – 12 %.

Найбільша різниця в оцінках в блоці питань "Можливості навчання" (МЕВ – 81,5 %, МІМ – 64,6 %, різниця – 16,9 %) та "Особистісний розвиток" – (МЕВ – 80,8 %, ЕП – 65,2 %, різниця – 15,6 %).

Рівень задоволеності студентів якістю освіти за факультетами за блоками питань подано в табл. 2.1.

Таблиця 5.1

Задоволеність студентів якістю освіти за факультетами за блоками питань (у % до кількості респондентів на факультеті)

Блоки питань	МЕВ	ЕП	ФФ	ЕІ	МІМ	КІМБ
А. Викладання дисциплін	83,2	86,1	76,6	73,2	79,6	74,1
Б. Оцінювання та зворотній зв'язок	82,7	77,4	74,3	86,1	77,5	75,1
В. Академічна підтримка	81,1	85,9	81,1	79,4	80,7	73,2
Г. Навчальні ресурси з дисциплін	87,6	77,2	87,3	82,7	79,4	84,8
Д. Особистісний розвиток	80,8	65,2	71,7	66,9	75,0	68,9
Ж. Організація й керівництво	74,2	68,4	69,2	64,3	68,6	65,6
К. Можливості навчання	81,5	72,2	72,5	70,6	64,6	70,2
Л. Загальне враження	91,6	87,0	83,0	83,9	78,9	87,8
Рівень задоволеності за факультетом	82,8	77,4	77,0	75,9	75,6	75,0

5.5. Задоволеність студентів якістю освіти за спеціальностями

Рівень задоволеності якістю освіти студентів за спеціальностями дуже відрізняється: від 62,8 % до 92,2 %, в тому числі, є значна різниця за спеціальностями всередині факультетів (див. рис. 3.1).

Найвищі середні оцінки визначені на двох спеціальностях факультету менеджменту економічних відносин: "Менеджмент" (92,2 %), "Туризм" (90,8 %) та одній спеціальності факультету менеджменту і маркетингу – "Бізнес-адміністрування" (91,2 %).

Оцінки нижче 70 % виявлені на двох спеціальностях факультету менеджменту і маркетингу: "Логістиці" (62,8 %), "Менеджменту інноваційної діяльності" (69,7 %).

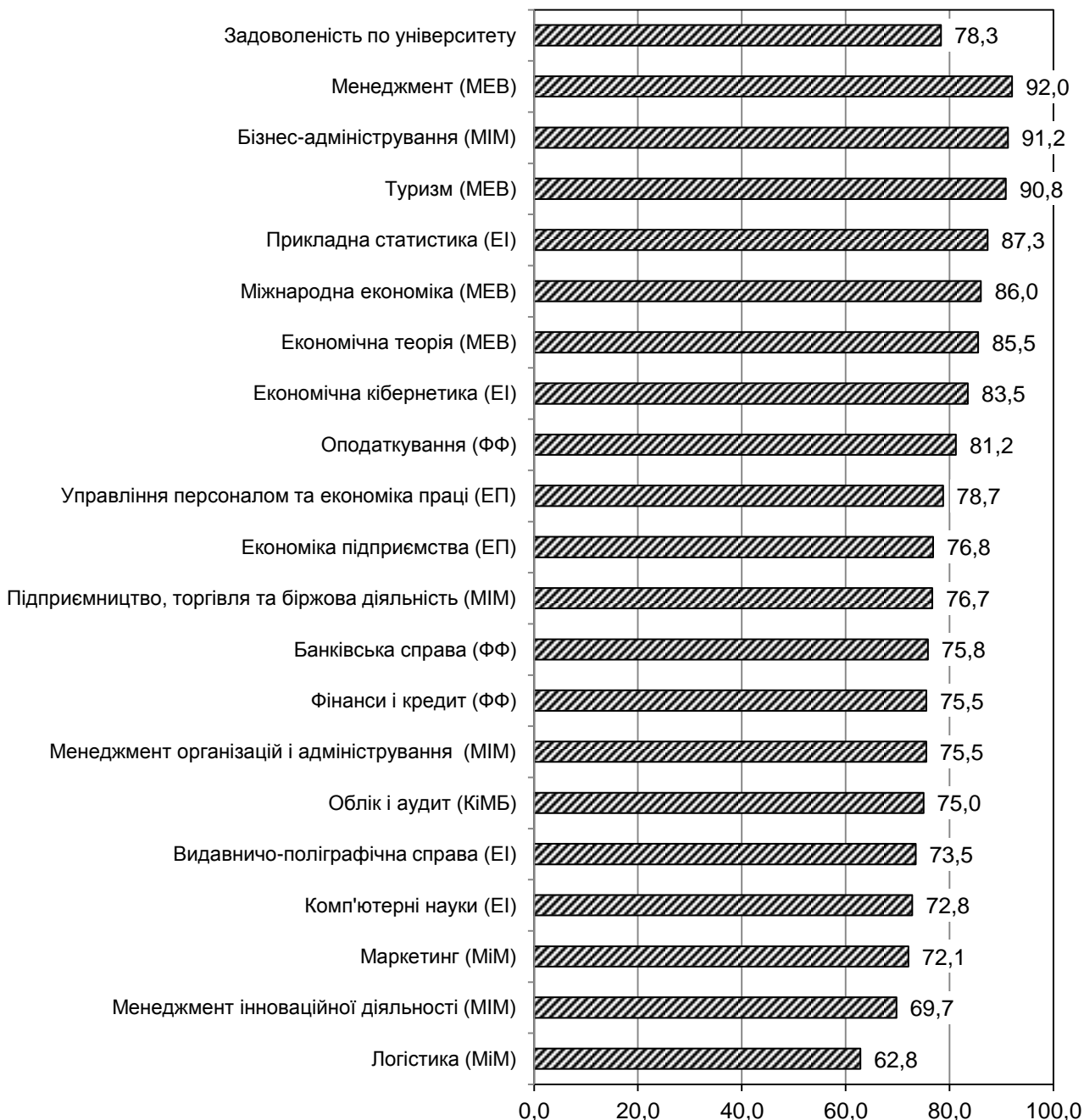


Рис. 5.6. Рівень задоволеності якістю освіти за спеціальностями, у % до кількості респондентів на спеціальності

Рівень задоволеності якістю освіти за спеціальностями, за блоками питань – також нерівномірний.

Найвищі оцінки поставлені в блоці "Загальне враження" (в т. ч. 100 % поставили на чотирьох спеціальностях: "Менеджмент" (МЄВ), "Туризм" (МЄВ), "Прикладна статистика" (ЕІ), "Бізнес-адміністрування" (МІМ)).

Задоволеність в 100 % за іншими блоками питань:

"Викладання дисциплін", на спеціальності "Економічна теорія" (МЕВ);

"Навчальні ресурси з дисципліни", на спеціальності "Прикладна статистика" (ЕІ);

"Особистісний розвиток", на спеціальності "Підприємництво, торгівля та біржова діяльність" (МІМ).

Задоволеність менше 50 % на спеціальностях:

"Менеджмент інноваційної діяльності" (МІМ) – "Особистісний розвиток" (45,8 %);

"Логістика" (МІМ) – "Можливості навчання" (22,9 %).

На деяких спеціальностях у відповідях на певні запитання відстежується низькі та критично низькі оцінки.

Є спеціальності, на яких оцінка задоволеності теоретичною підготовкою, сучасністю матеріалу, отриманням порад від викладачів, регулярністю проведення консультацій, організацією процедури вибору та якістю вибіркового дисциплін, а головне, готовність працювати за обраною спеціальністю, нижче 30 %.

Виявилось, що особливо низькі оцінки на спеціальності "Логістика" (МІМ):

рівень загальної задоволеності освітою в університеті та готовність працювати за обраною спеціальністю у студентів менше 45 %;

рівень задоволеності організацією вибору дисциплін, теоретичною підготовкою за освітньою програмою, сучасністю матеріалу в контексті спеціальності, можливістю використати те, чому навчився в подальшому на практиці задоволені менше 30 %;

рівень задоволеності якістю вибіркового дисциплін та отримання необхідних загальні і професійні компетентності та навичок менше 15 %.

На спеціальності "Видавничо-поліграфічна справа" (ЕІ) нижче 40 % рівень задоволеності застосуванням сучасних технологій і засобів навчання, регулярністю проведення консультацій для студентів, а також готовність працювати за спеціальністю.

На спеціальності "Підприємництво, торгівля та біржова діяльність" (МІМ) нижче 40 % рівень задоволеності сучасністю матеріалу за спеціальністю, якістю вибіркового дисциплін, об'єктивністю оцінювання, своєчасністю отримання інформації.

На спеціальності "Менеджмент інноваційної діяльності" (МІМ) нижче 40 % задоволеність отриманням порад від викладачів, відчуттям впевненості після навчання, організацією процедури вибору дисциплін, готовність працювати за спеціальністю.

5.6. Відгуки та побажання студентів з поліпшення якості освіти в університеті (контент-аналіз)

Важливу частину даного дослідження складають відгуки та побажання студентів у відкритих відповідях. У вільній формі студенти мають можливість висказати всі свої уподобання та зауваження до навчального процесу в університеті. Оскільки опитування анонімне, як правило, студенти висказуються багато та із задоволенням.

Цього року надано **461 відгук** від 260 респондентів, тобто 83,1 % від учасників опитування написали свої відгуки. Це рекордна цифра за всі роки проведення дослідження.

Усі відповіді були проаналізовані, розподілені за тематикою, підраховані за кожною спеціальністю. У ході контент-аналізу відгуків і побажань виокремлено дев'ять тематичних блоків, які відображають основні позиції зворотного зв'язку від здобувачів вищої освіти рівня "бакалавр" щодо задоволеності якістю освіти.

Загальні позитивні відгуки та побажання склали (загальна задоволеність, вдячності, побажання успіху, відсутність побажань) – 25,5 %.

Якість (сучасність) змісту освіти (практикоорієнтованість занять; надання актуального, сучасного матеріалу, зміст освітньо-професійних програм; мовна підготовка; формування актуальних навичок, компетентностей) – 22,1 %.

Якість викладання (урізноманітнення форм, методик викладання; пояснення матеріалу та допомога студентам; використання ІКТ, мультимедійні технології; мотивація, стимулювання студентів; урізноманітнення форм подання інформації; індивідуальний підхід, вибір студента) – 16,3 %.

Організація навчального процесу (розклад занять / графік навчання; інформаційність в університеті / комунікація із студентами; вибір дисциплін; зміни у навчальному плані (більше практик); виробнича практика, стажування; робота кафедр, деканатів; форми навчання; індивідуальна траєкторія навчання) – 13,2 %.

Якість науково-педагогічних працівників (відповідальність та зацікавленість; компетентність науково-педагогічних працівників; кадровий склад: залучення молодих викладачів, залучення практиків) – 7,2 %.

Умови та ресурси (сучасне програмне забезпечення та обладнання; сучасна бібліотека; загальні умови; їдальня; Wi-Fi; опалення, освітлення приміщень, інше) – 4,8 %.

Якість оцінювання (прозорість виставлення балів; об'єктивність оцінювання; нарахування балів за відвідування; організація (процедура) оцінювання; своєчасність оцінювання; зворотній зв'язок (пояснення помилок); плагіат) – 4,1 %.

Ставлення до студентів (повага до студента; терпіння, розуміння студента; упереджене ставлення; справедливе ставлення; увага до студента з боку деканату) – 3,9 %.

Інше (загальні проблеми вищої освіти; розширення міжнародних зв'язків; підтримка викладачів, підвищення заробітної плати викладачам; поєднання роботи та навчання студентами) – 3,9 %.

Найбільшої уваги респондентами було приділено питанням урізноманітнення форм, технологій, методик викладання (10 %), практико орієнтованості занять (8,7 %).

Відгуки та побажання були підраховані за кожною спеціальністю та надані факультетам і кафедрам для аналізу та планування і вдосконалення своєї роботи.

5.7. Висновки за результатами дослідження

1. Щорічне опитування "Задоволеність якості освіти в університеті" серед студентів четвертих курсів проведено з 15.04.2018 р. до 30.05.2018 р.

2. Дослідження здійснено на основі репрезентативної вибіркової сукупності (313 студентів, що складає 53,1 % від чисельності українських студентів четвертого курсу).

3. На факультетах взяли участь від 44,6 % до 92,0 % студентів, від їх кількості на факультетах, на спеціальностях – від 33,3 % до 100 % від їх кількості на спеціальностях.

4. Рівень задоволеності студентів якістю освіти в цілому по університету склав – 78,3 %.

5. За блоками питань, в цілому по університету, рівень задоволеності складає від 69,5 % до 85,6 %. Найвищі оцінки поставлені в блоках "Загальне враження від навчання" (85,6 %) та "Навчальні ресурси з дисциплін" (83,5 %). Найменші оцінки поставлені в блоках питань: "Організація й керівництво" (69,5 %), "Можливості навчання" (73,4 %), "Особистий розвиток" (73,2 %).

6. Рівень задоволеності освітою студентів за статтю майже не відрізняється: у хлопців – 78,7 %, у дівчат – 78,2 %. За блоками запитань відмінностей також майже немає. Хлопці трохи більше (в кілька відсотків)

задоволені "Академічною підтримкою" та "Організацією й керівництвом", дівчата – "Загальним враженням" та "Навчальними ресурсами".

7. Самооцінку успішності навчання оцінили як: високу – 21,8 % студентів, вище за середню – 40,4 %. Виявилось, що чим вище самооцінка успішності навчання, тим вище задоволеність якістю освіти за всіма блоками.

8. Середня оцінка рівня задоволеності якістю освіти на факультетах майже однакова: від 75,0 % до 82,0 %.

9. Задоволеність якістю освіти за спеціальностями нерівномірна та заслуговує на детальну увагу за кожним запитанням.

Найвищу середню оцінку отримано на спеціальностях "Менеджмент" (92,2 %), МЕВ; "Туризм" (90,8 %), МЕВ; "Бізнес-адміністрування" (91,2 %), МІМ.

Середню оцінку нижче 70 % отримано на спеціальностях "Логістика" (62,8 %), МІМ та "Менеджмент інноваційної діяльності" (69,7 %), МІМ.

Задоволеність менше 50 % за блоками питань виділяється:

на спеціальності "Менеджмент інноваційної діяльності" (МІМ) в блоці "Особистісний розвиток" (45,8 %);

на спеціальності "Логістика" (МіМ) в блоці "Можливості навчання" (22,9 %).

За деякими запитаннями рівень задоволеності менше 15 %.

10. Відгуки і побажання написали 260 респондентів, що складає 83,1 % від учасників опитування. Надано 461 відгук, які розподілені на 9 тематичних блоків. "Загальні позитивні відгуки та побажання" склали 25,5 %; "Якість (сучасність) змісту освіти (матеріал, лекції, практичні заняття, програми)" – 22 %; "Якість викладання" – 16,3 %; "Організація навчального процесу" – 13,3 %; "Якість науково-педагогічних працівників" – 7,2 %; "Умови та ресурси" – 4,8 %; "Якість оцінювання" – 4,1 %; "Ставлення до студентів" – 3,9 %; "Інше" – 3,9 %.

Найбільшої уваги респондентами було приділено питанням: урізноманітнення форм, технологій, методик викладання (10 %), практико орієнтованості занять (8,7 %).

Результати дослідження за кожною спеціальністю і факультетом в цілому надані факультетам і кафедрам для аналізу та вдосконалення своєї роботи.

6. Дослідження "Напрями удосконалення якості освітніх послуг"

6.1. Опис дослідження

Дослідження "Напрями удосконалення якості освітніх послуг" проведено серед студентів першого курсу освітнього рівня "Магістр" наприкінці навчального року.

Мета дослідження – виявлення актуальних питань, що вимагають покращення якості освітніх програм та освітніх послуг для здобувачів вищої освіти на другому (магістерському) освітньому рівні та пошук шляхів їх вирішення

Завдання дослідження:

визначення ступеню залучення студентів до наукової діяльності;
оцінка ступеня оволодіння загальними професійними навичками (володіння комп'ютером, мовна підготовка);

визначення планів щодо працевлаштування студентів;

оцінка результатів навчання у ХНЕУ ім. С. Кузнеця.

Респонденти: студенти першого курсу магістратури ХНЕУ ім. С. Кузнеця 2017/2018 навчального року.

Метод збору емпіричної інформації: анонімне онлайн анкетування.

Аналіз результатів проводився по університету в цілому та за факультетами.

6.2. Участь студентів у дослідженні

У дослідженні "Напрями удосконалення освітніх послуг" взяли участь 212 студентів, що склало 33,1 % студентів першого курсу магістратури.

Розподіл респондентів за статтю: жінки – 67,5 %, чоловіки – 33,5 %. Одружених респондентів – 10,8 %.

Участь у дослідженні студентів на факультетах була достатньо високою, за виключенням факультету МЕВ (15,8 % студентів факультету) та фінансового факультету (28,0 % студентів факультету).

На факультеті МіМ взяли участь 35,4 % студентів, на факультеті ЕП – 36,5 % студентів, на факультеті КіМБ – 41,1 % студентів, на факультеті ЕІ – 45,1 % студентів.

6.3. Результати дослідження по університету

Навчання у ХНЕУ ім. С. Кузнеця, на думку респондентів, перш за все, дало їм: "Вміння самостійно поповнювати знання" (52,8 %), "Навички спілкування та встановлення контактів з людьми" (50,9 %), "Високий рівень теоретичної підготовки" (44,8 %), "Навички роботи з комп'ютером" (41,0 %).

Оцінку навичок, які були отримані респондентами в ХНЕУ ім. С. Кузнеця, подано на рис 6.1.

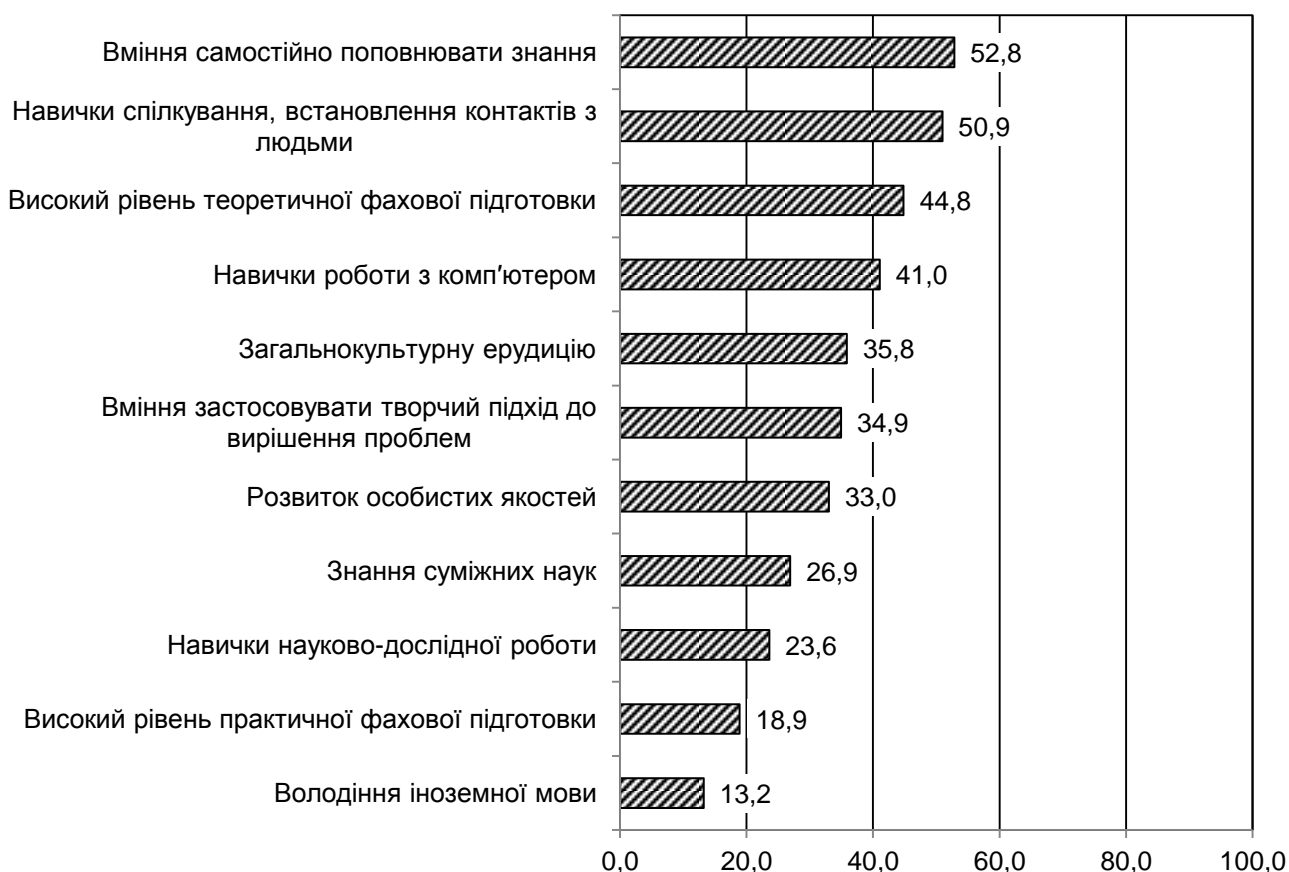


Рис. 6.1. Оцінка навичок, що були отримані у ХНЕУ ім. С. Кузнеця, %

Чинники, що, на думку респондентів, сприяють якісному навчанню, подано на рис. 6.2.

На першому місці, із значним відривом, "Розуміння власного майбутнього, наявність життєвих цілей" (51,4 %).

Наступні за важливістю чинники:

"Усвідомлення необхідності знань у майбутньому" – 39,6 %;

"Можливість навчатися безкоштовно / отримувати стипендію" – 37,7 %;

"Цікаві предмети / завдання" – 34,9 %;

"Зручні приміщення, наявність сучасного обладнання" – 31,6 %.



Рис. 6.2. Чинники, що сприяють якісному навчанню, %

Навчанням за вибірковими дисциплінами студенти, переважно, задоволені: "Очікування справдилися" у 41,5 % опитуваних, "Справдилися частково, я очікував більшого" у 37,7 % (рис. 6.3). Незадоволених дисциплінами за вибором виявилось 12,7 %.

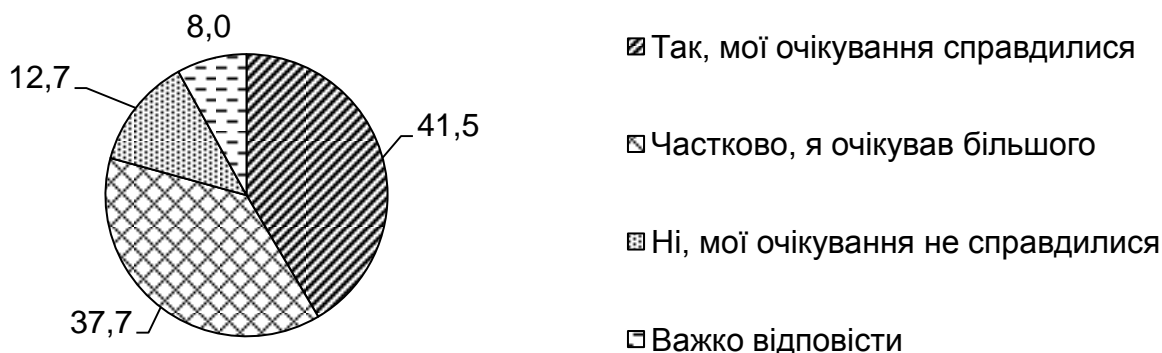


Рис. 6.3. Задоволеність якістю навчання за вибірковими дисциплінами, %

Володіння респондентами англійською мовою на досить на високому рівні (рис. 6.4):

"Вільно спілкуються на професійну тематику" – 23,6 % студентів;

"Вільно спілкуються на побутовому рівні" – 40,1 %;

"Не володіють англійською" – лише 2,4 %.

Вільно спілкуються німецькою та французькою мовою – 6,6 % респондентів.

Іншими мовами володіють 12,7 % студентів (рис. 6.4).

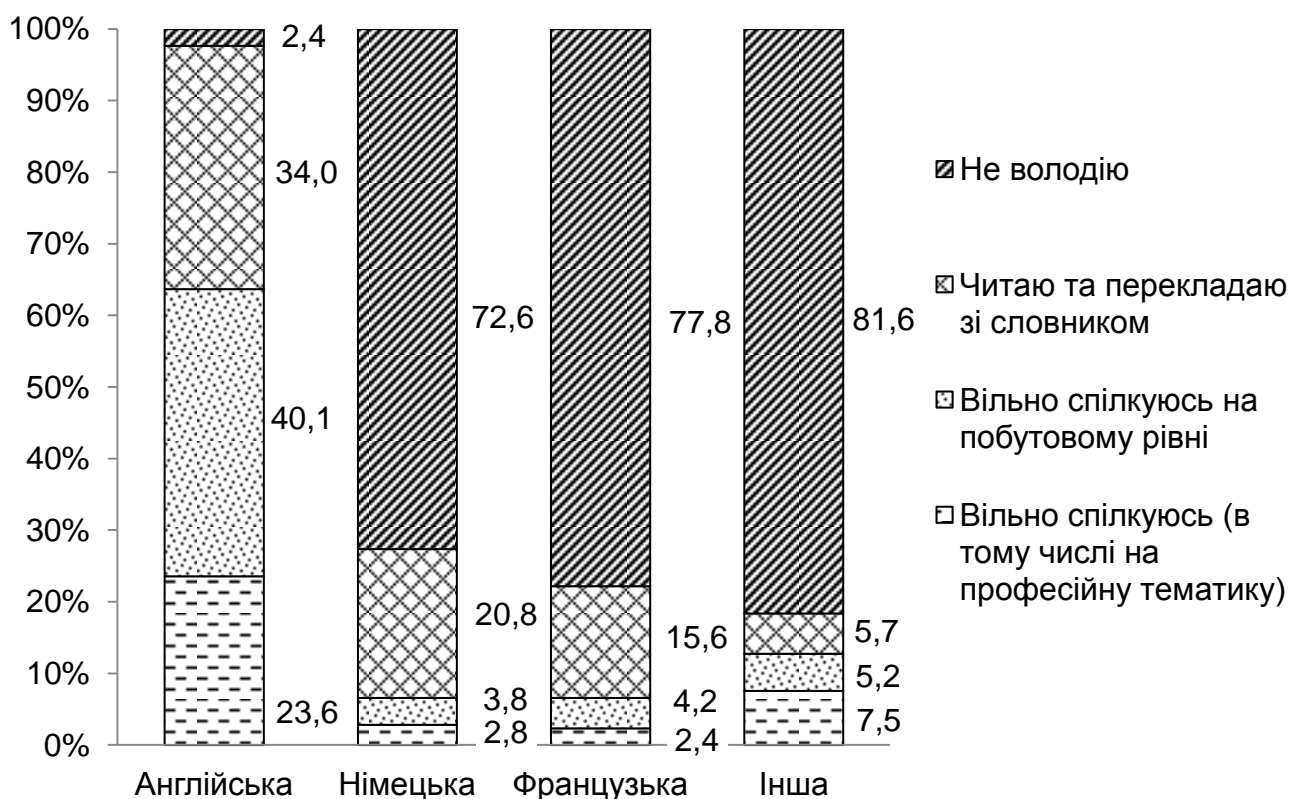


Рис. 6.4. Ступінь володіння іноземними мовами, %

Майже всі студенти респонденти вміють користуватися мережею Internet (84,4 %). Володіють комп'ютером на базовому рівні – 83,5 % опитуваних.

Інші навички володіння комп'ютером представлені на рис. 6.5. Близько половини студентів володіють "Економічним ПЗ" (48,6 %); "Програмами для обробки графіки" – 42,0 %; "Навичками створення сайтів" – 31,6 %; "Математичними та статистичними програмами" володіють 30,2 %; мають навички програмування – 9,3 % опитаних.

Плани щодо подальшої освіти: "Повністю змінити профіль освіти" (рис. 6.6) бажають 15,6 % студентів магістратури. Переважна більшість респондентів (70,2 %) "Повністю задоволені освітою" та "Не бажають отримувати додаткове навчання" (хоча половина серед них готова проходити додаткове навчання на окремих курсах). Хочуть вчитися за кордоном 17,9 % опитаних.

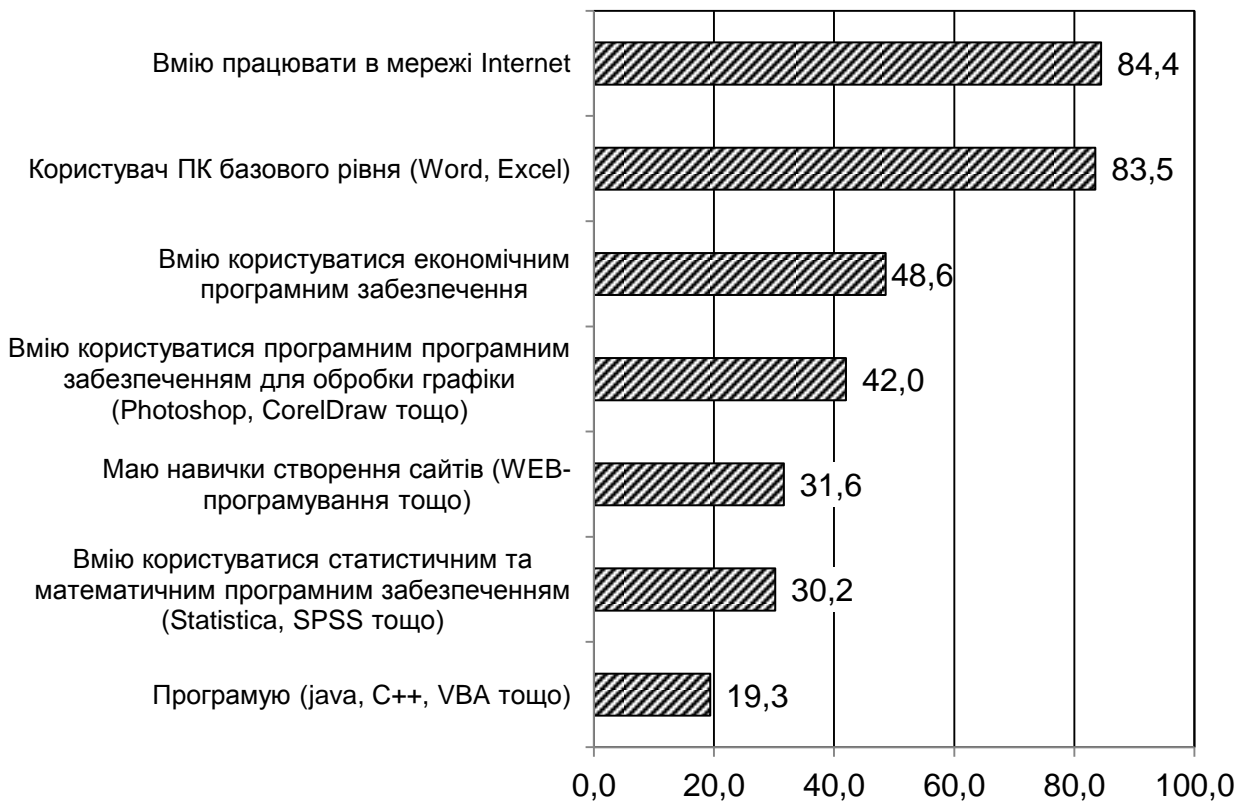


Рис. 6.5. Оцінка власних навичок володіння комп'ютером, %

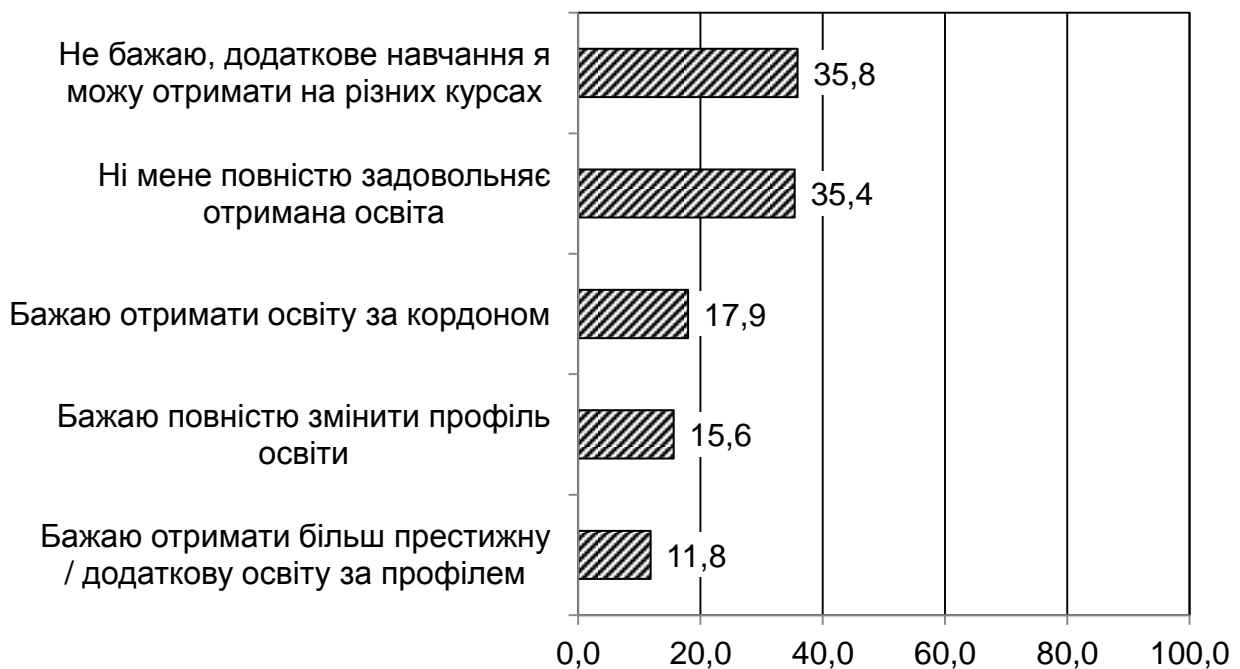


Рис. 6.6. Плани щодо отримання додаткової вищої освіти, %

Участь студентів у науковій роботі подано на рис. 6.7. Виявилось, що не брали участь у науковій роботі за часи навчання майже третина опитаних – 30,2 % респондентів.



Рис. 6.7. Результати участі студентів у науковій діяльності, %

Серед тих студентів, що брали участь в науковій роботі, більшість публікували статті / тези (62,3 %), виступали з доповідями на конференціях та семінарах у ХНЕУ ім. С. Кузнеця (25,0 %), виступали з доповідями на конференціях та семінарах в містах України (9,0 %).

Одержали відзнаки у різних студентських наукових конкурсах та олімпіадах від 1,4 % до 8,0 % респондентів.

Найважливішою причиною, з якої студенти не брали участь у науковій роботі названа "Відсутність інтересу до такої діяльності" (28,3 %). Визначені також причини: "Відсутність часу" (14,6 %), "Не залучали студентів особисто" (9,9 %).

Причини, через які студенти не брали участь в науковій роботі під час навчання в університеті, подано на рис. 6.8.

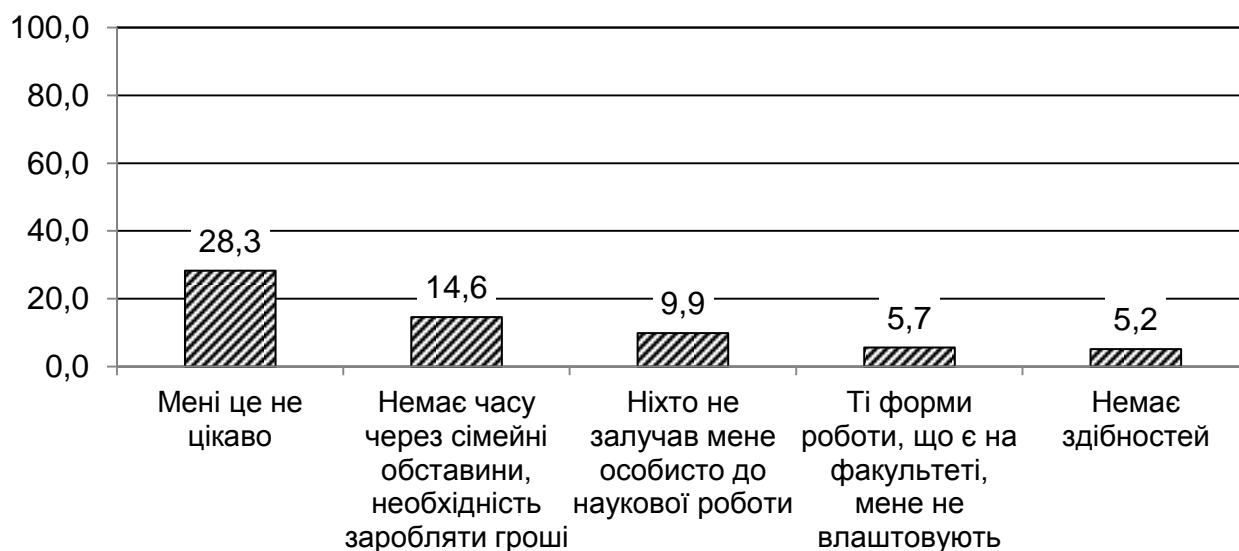


Рис. 6.8. Причини, через які студенти не брали участь у науковій діяльності, %

Майже всі студенти займаються, або планують в майбутньому займатися саморозвитком (рис. 6.9).

Систематично займаються саморозвитком 26,4 % опитаних. Більшість вивчають лише те, що їм необхідно зараз (38,7 %) та те, що їм цікаво (32,1 %). Лише 0,5 % не займаються і не планують ним займатися.

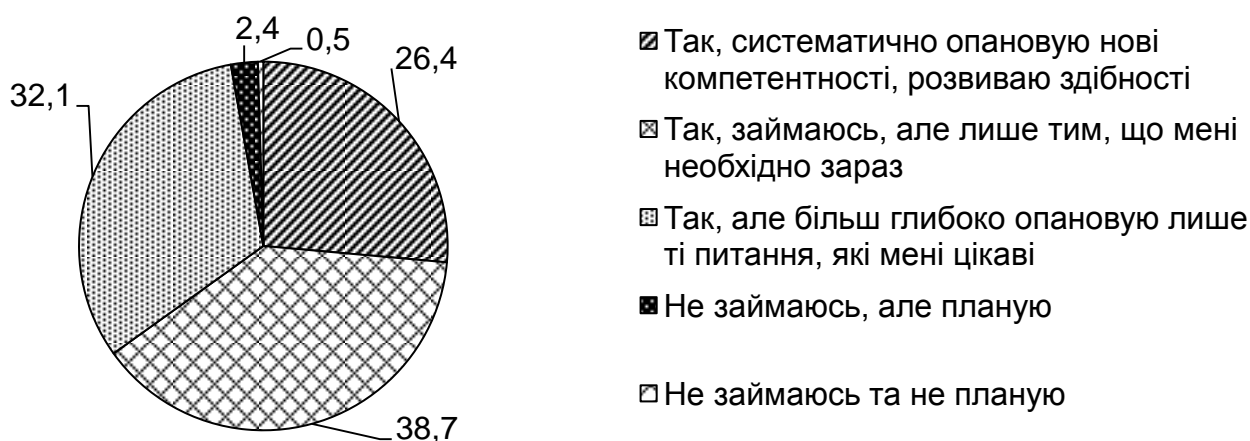


Рис. 6.9. Оцінка спрямованості на самонавчання та саморозвиток у студентів, %

Під час навчання у ХНЕУ ім. С. Кузнеця мали досвід роботи 82,1 % студентів. Серед них 33,5 % працювали за фахом, 18,4 % – за суміжним фахом, а у 30,2 % робота була взагалі не пов'язана із професійною підготовкою (рис. 6.10).

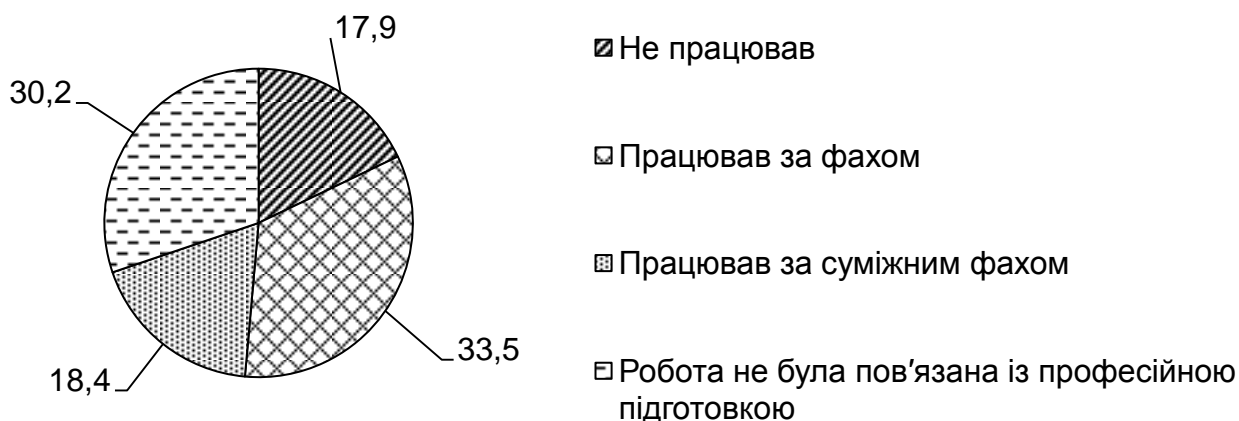


Рис. 6.10. Праця під час навчання у ХНЕУ ім. С. Кузнеця, %

Після закінчення університету половина студентів планує працювати за профілем освіти (49,6 %).

Повністю поміняти профіль планує 13,2 % студентів магістратури.

Додаткову освіту за профілем бажають отримувати 8,6 % респондентів. Планують шукати роботу за кордоном – 15,4 % (рис. 6.11).



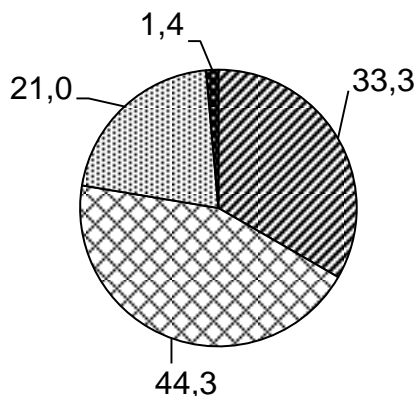
Рис. 6.11. Плани студентів після закінчення університету, %

Третина опитуваних (33,3 %) студентів написали, що "Отримали чітке уявлення про професії за спеціальністю, оскільки вже працювали за нею".

"Досить добре уявляють, чим будуть займатися на роботі" – 44,3 % респондентів.

"Слабо уявляють свою професійну діяльність" – 21,0 %.

"Зовсім не розуміють зміст та обов'язки професії за спеціальністю" – 1,4 % студентів (рис. 6.12).



- Я отримав чітке уявлення про професію за спеціальністю, оскільки вже працював за нею
- ▨ Я досить добре уявляю, чим буду займатися / займаюся на робочому місці за спеціальністю
- ▩ Я слабо уявляю свою професійну діяльність за спеціальністю
- Я зовсім не розумію зміст та обов'язки моєї професії за спеціальністю

Рис. 6.12. Уявлення про професію своєї спеціальності, %

Переважна більшість студентів планує обрати такі сфери працевлаштування: ІТ-сфера та телекомунікації – 21,2 %; торгівля – 17,6 %; фінанси – 16,5 %.

Досить високі відсотки поряд із попередніми роками отримали сфера обслуговування (12,3 %) та промисловість (10,1 %).

Вибір сфер працевлаштування подано на рис. 6.13.



Рис. 6.13. Вибір майбутньої сфери працевлаштування, %

При виборі робочого місця (рис. 6.14) найбільш важливим для студентів є заробітна плата (75,9 %) та комфортні умови роботи (71,7 %).

"Можливість займатися цікавою для себе справою", "Хороший колектив", "Цікавий зміст роботи", "Зручний графік роботи", "Можливість кар'єрного зростання" отримали оцінки від 60 % до 69 %. Інші критерії виявились менш важливими (серед них звертає увагу "Можливість самореалізуватися" – 51,4 %).

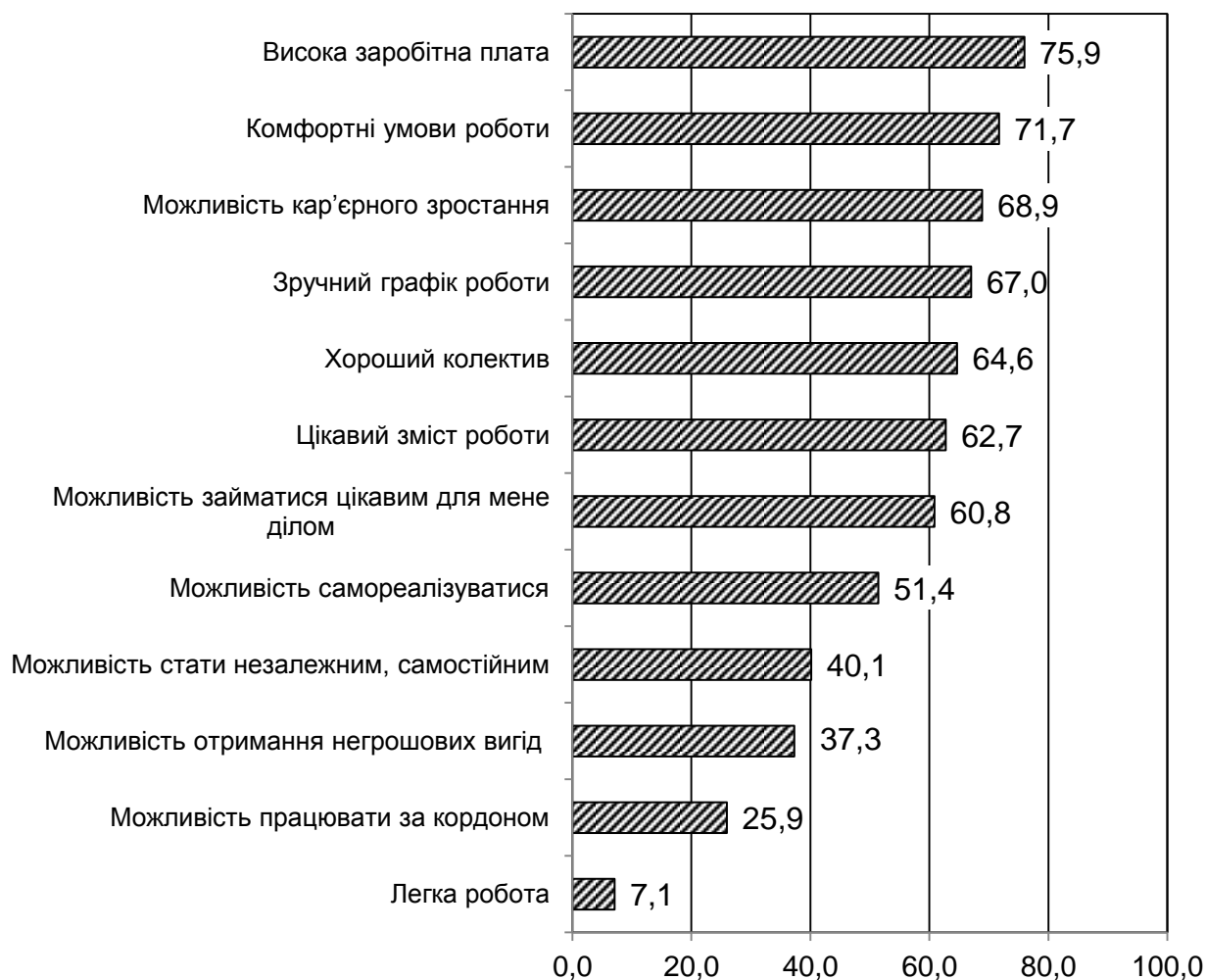


Рис. 6.14. Критерії вибору робочого місця, %

Серед чинників, що можуть стимулювати студентів працювати краще, названі:

"Можливість отримати додатковий дохід" – 74,5 %;

"Перспектива кар'єрного просування" – 71,2 %;

"Повага від керівництва та колективу" – 60,8 %;

"Цікаве завдання" – 57,5 %.

Вибір чинників, що можуть стимулювати студентів працювати краще, подано на рис. 6.15.

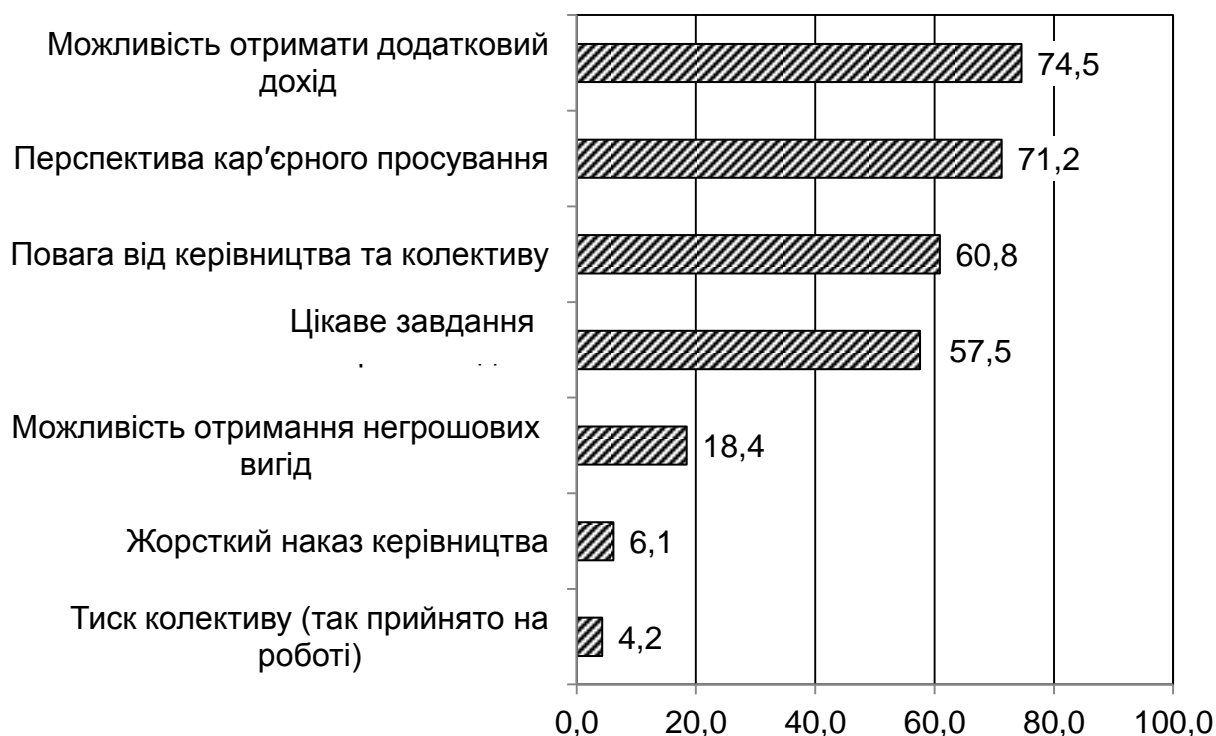


Рис. 6.15. Чинники, що можуть стимулювати працювати краще, %

Мотиви отримання вищої освіти подано на рис 6.16. Головний мотив – це "Можливість отримати хорошу роботу після здобуття вищої освіти" (51,9 %). Значимі також: престиж (46,2 %) і цікава професія (38,7 %).

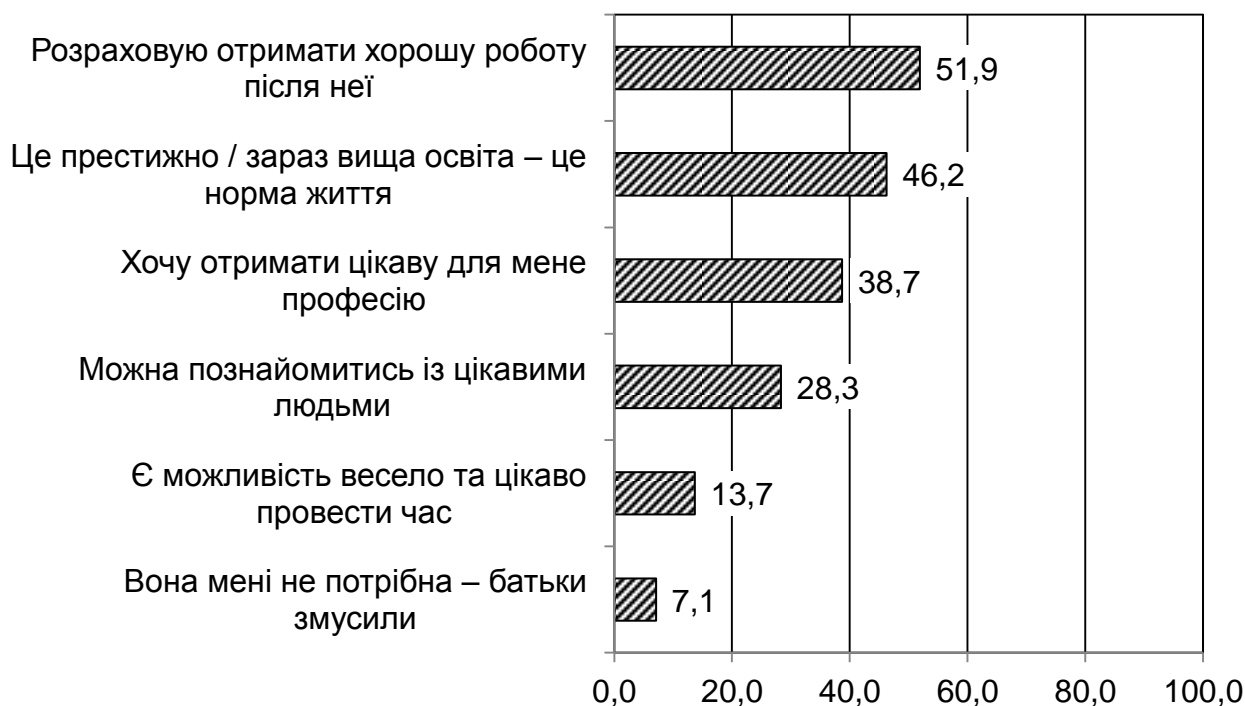


Рис. 6.16. Мотиви отримання вищої освіти, %

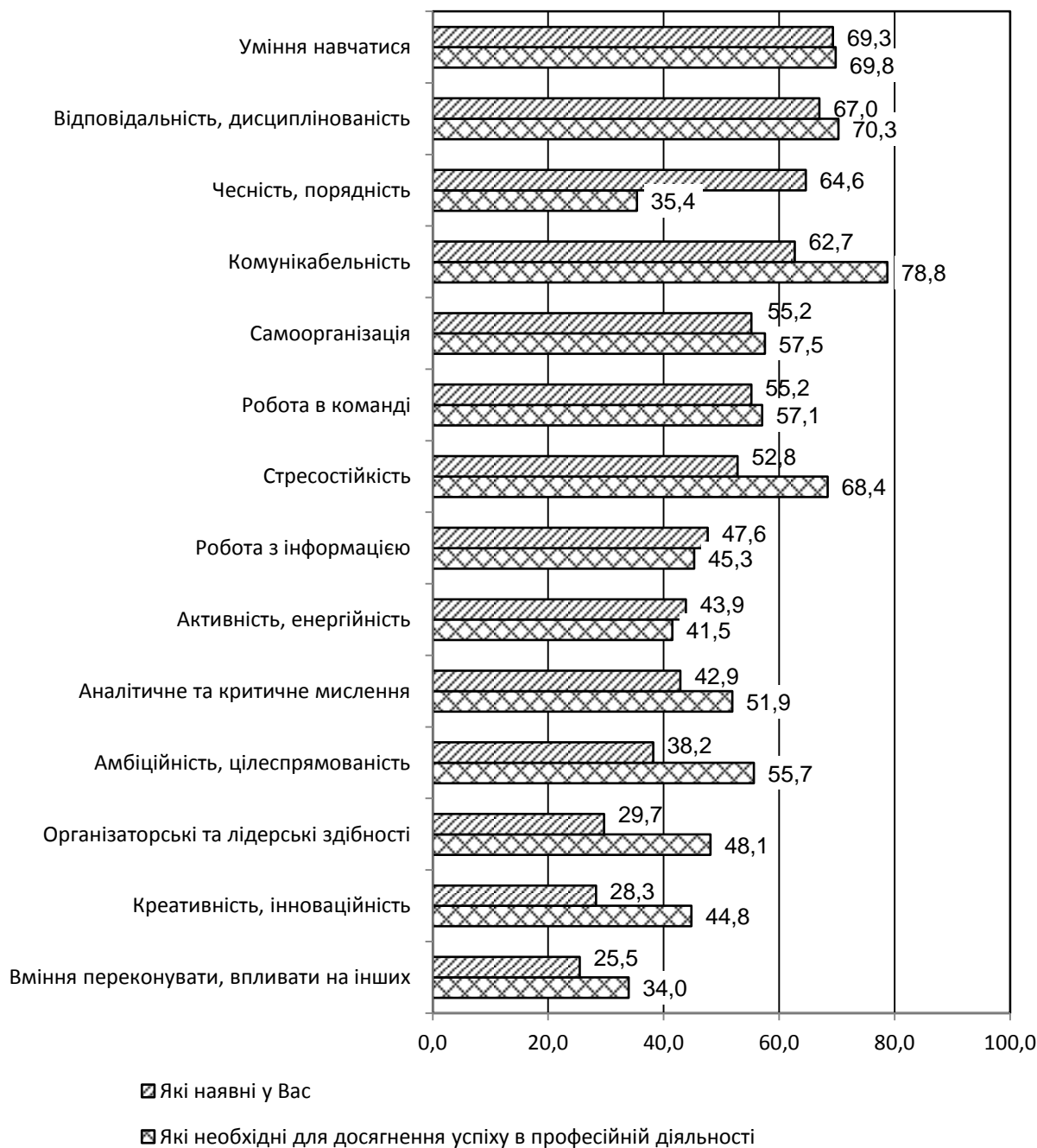


Рис. 6.17. Наявні та необхідні для досягнення успіху якості особистості, %

Серед найбільш необхідних для досягнення успіху в професійній діяльності якостей особистості, названі: "Комунікабельність" (78,8 %), "Відповідальність" (70,3 %) "Уміння навчатися" (69,8 %); "Стресостійкість" (68,4 %).

Досить високі оцінки отримали: "Робота в команді" (57,1 %), "Самоорганізація" (57,5 %), "Амбіційність, цілеспрямованість" (55,7 %), "Аналітичне мислення" (51,9 %).

Наявні у студентів якості отримали зазвичай менші результати. Серед важливіших не вистачає комунікабельності, стресостійкості та амбіційності, цілеспрямованості (різниця більше 15 %).

Серед менш важливих студентам не вистачає креативності та організаторських та лідерських здібностей.

Тільки у якості "Чесність, порядність" наявні оцінки значно вищі за необхідні (64,6 % та 35,4 % відповідно).

Перелік наявних та необхідних якостей, що обрали студенти представлений на рис. 6.17.

Наступний рис. 6.18. показує, які чинники виділили респонденти для досягнення особистісно-професійного успіху.



Рис. 6.18. Чинники впливу на досягнення особистісно-професійного успіху, %

Найважливішим чинником названо "Власне бажання" (84,0 %).

Інші чинники отримали значно нижчі оцінки. Серед них можна виокремити "Лише власна активність" (53,8 %), "Розуміння себе та свого майбутнього" (48,6 %), "Наявність життєвих цілей" (44,8 %). У "Щасливий випадок" вірять 22,2% опитуваних.

6.4. Результати дослідження за факультетами

За результатами дослідження, виявилось, що більшість респондентів перед навчанням у магістратурі закінчили саме ХНЕУ ім. С. Кузнеця, найменша кількість випускників університету навчається на факультеті ЕП (66,7 %).

Оцінки навичок, що були отримані в університеті, у студентів факультетів схожі, хоча, є ряд відмінностей (табл. 6.1).

Так, на факультеті КіМБ "Високий рівень теоретичної фахової підготовки" назвали лише 23,3 % (в університеті 44,8 %), "Знання суміжних наук" – 13,3 % студентів (в університеті 26,9 %). Жоден респондент не назвав "Володіння іноземною мовою".

На факультеті ЕІ частіше називали "Знання суміжних наук" (41,3 %), "Загальнокультурну ерудицію" (50,0 %, порівняно з 35,8 % в університеті), а також "Навички роботи з комп'ютером" (60,9 %, порівняно з 41,0 % в університеті).

На факультеті МЕВ дуже мало респондентів відмітили "Навички науково-дослідної роботи" (10,5 %, порівняно з 23,6 % в університеті), "Навички роботи з комп'ютером" (21,1 %), але значна кількість студентів назвали "Вміння самостійно поповнювати знання" (68,4 %).

На ЕП "Вміння самостійно поповнювати знання" обрали лише 28,6 %, "Навички роботи з комп'ютером" лише 19,0 % респондентів.

Таблиця 6.1

Оцінка навичок, що були отримані у ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Результати навчання	Університет	ЕП	ЕІ	КіМБ	МіМ	МЕВ	ФФ
Високий рівень теоретичної фахової підготовки	44,8	54,8	43,5	23,3	43,5	47,4	55,2
Високий рівень практичної фахової підготовки	18,9	23,8	23,9	13,3	19,6	10,5	13,8
Знання суміжних наук	26,9	21,4	41,3	13,3	26,1	26,3	27,6
Навички науково-дослідної роботи	23,6	21,4	21,7	23,3	30,4	10,5	27,6
Загальнокультурна ерудиція	35,8	26,2	50,0	40,0	32,6	31,6	31,0
Володіння іноземної мови	13,2	9,5	17,4	0,0	21,7	21,1	6,9
Навички роботи з комп'ютером	41,0	19,0	60,9	50,0	37,0	21,1	51,7
Вміння самостійно поповнювати знання	52,8	28,6	65,2	66,7	47,8	68,4	51,7
Вміння застосовувати творчий підхід до вирішення проблем	34,9	40,5	37,0	33,3	39,1	36,8	17,2
Навички спілкування, встановлення контактів із людьми	50,9	35,7	60,9	63,3	45,7	52,6	51,7
Розвиток особистих якостей	33,0	28,6	41,3	26,7	32,6	31,6	34,5

Задоволеність навчанням за вибірковими дисциплінами більш-менш однакова на всіх факультетах. "Очікування повністю справдилися" в межах 35 – 45 % на всіх факультетах, крім МЕВ, де задоволеність значно більше (57,9 %).

За рівнем володіння англійською мовою факультети відрізняються.

Краща ситуація на МЕВ, де 89,4% студентів можуть вільно спілкуватися іноземною мовою, з них 36,8 % на професійну тематику. Нижче, ніж на інших факультетах, рівень знань іноземної мови, особливо за професією (10,0 %), на КіМБ (всього – 43,3 %).

Слід відмітити факультет ЕІ, де загальний результат за цим запитанням становить 71,7 %, з них майже половина студентів (32,1 %) може "Вільно спілкуватися на професійну тематику".

На ФФ, навпаки дуже низька кількість тих, хто може "Вільно спілкуватися на професійну тематику" (10,3 %), тоді, як мову знають 65,5 % респондентів (рис. 6.19).

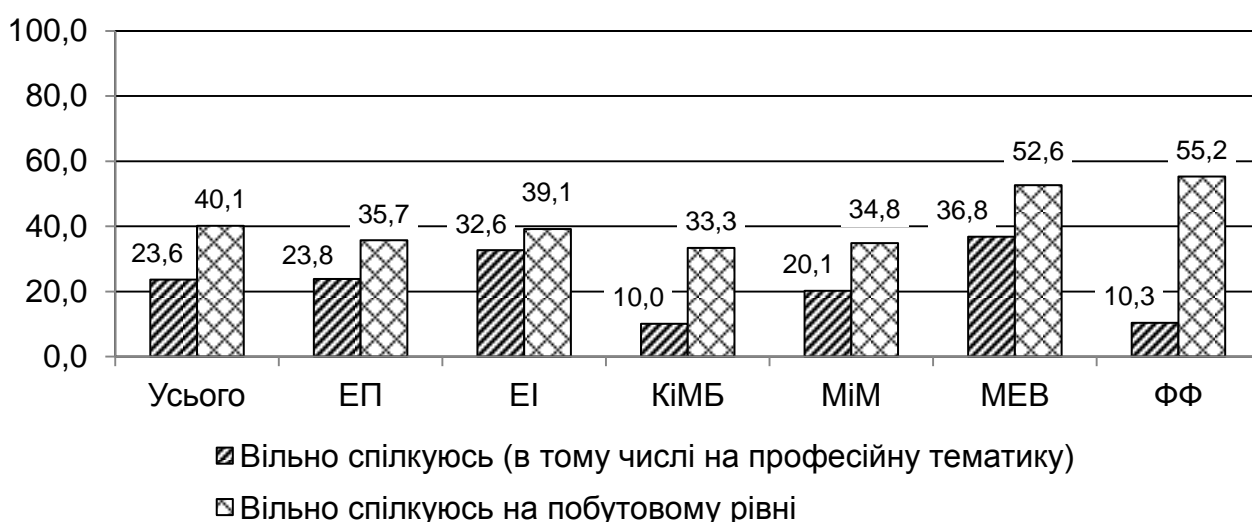


Рис. 6.19. **Ступень володіння англійською мовою, %**

Оцінка навичок роботи з комп'ютером. За більшістю позицій переважає факультет ЕІ. Виключенням є параметр "Використання економічного ПЗ" (на факультеті ЕІ – 30,4 %, по університету – 48,6 %, а найкращі оцінки на КіМБ – 73,3 % та ФФ – 79,3 %).

Однозначним лідером за параметром "Застосування статистичного та математичного ПЗ", став є факультет ФФ (58,5 %, порівняно з 30,2 % в університеті).

"Навички роботи в мережі Internet" та "Користування базовим офісним ПЗ" знаходиться на однаковому високому рівні на всіх факультетах (табл. 6.2).

Оцінка навичок роботи з комп'ютером, %

Навички	Університет	ЕП	ЕІ	КіМБ	МіМ	МЕВ	ФФ
Програмую (java, C++, VBA тощо)	19,3	9,5	52,2	6,7	10,9	10,5	13,8
Вмію користуватися економічним програмним забезпеченням	48,6	45,2	30,4	73,3	37,0	42,1	79,3
Вмію користуватися статистичним та математичним програмним забезпеченням (Statistica, SPSS тощо)	30,2	14,3	34,8	26,7	30,4	15,8	58,6
Вмію користуватися програмним забезпеченням для обробки графіки (Photoshop, CorelDraw тощо)	42,0	40,5	60,9	46,7	37,0	36,8	20,7
Маю навички створення сайтів (WEB-програмування тощо)	31,6	19,0	58,7	20,0	30,4	26,3	24,1
Вмію працювати в мережі Internet	84,4	73,8	84,8	90,0	84,8	84,2	93,1
Користувач ПК базового рівня (Word, Excel)	83,5	78,6	78,3	93,3	82,6	78,9	93,1

Плани, щодо отримання додаткової вищої освіти ("Змінити базову освіту", "Отримати більш престижну освіту" та "Навчатися за кордоном") на факультетах мають від 35 % до 45 % опитуваних.

Серед студентів університету за роки навчання дуже велика кількість (30 %) взагалі не брали **участь у науковій роботі** (рис. 6.20).

За цим показником, найменша оцінка на ФФ (10,3 %), найбільша – на МЕВ (42,1 %).

За видами наукової діяльності розподіл приблизно однаковий на всіх факультетах (50 – 60 % – "Публікація статей", 20 – 25 % – "Участь у конференціях ХНЕУ ім. С. Кузнеця"). Виключення складає факультет ФФ (за названими видами – 89,7 % та 48,3 %, відповідно).

Серед інших видів наукової діяльності виділяється ЕП зі значною кількістю учасників конкурсів наукових робіт: "Участь у вузівських конкурсах" 19,0 %, "Участь у всеукраїнських конкурсах" – 11,9 % (в університеті: 8,0 % та 6,1 %, відповідно).

Серед причин, з яких студенти не брали участі у науковій роботі на всіх факультетах переважають "Мені це не цікаво" (особливо значна кількість на ЕІ – 43,5 %, порівняно з 28,3 % по університету) та "Немає часу" (10 – 17 % за факультетами).

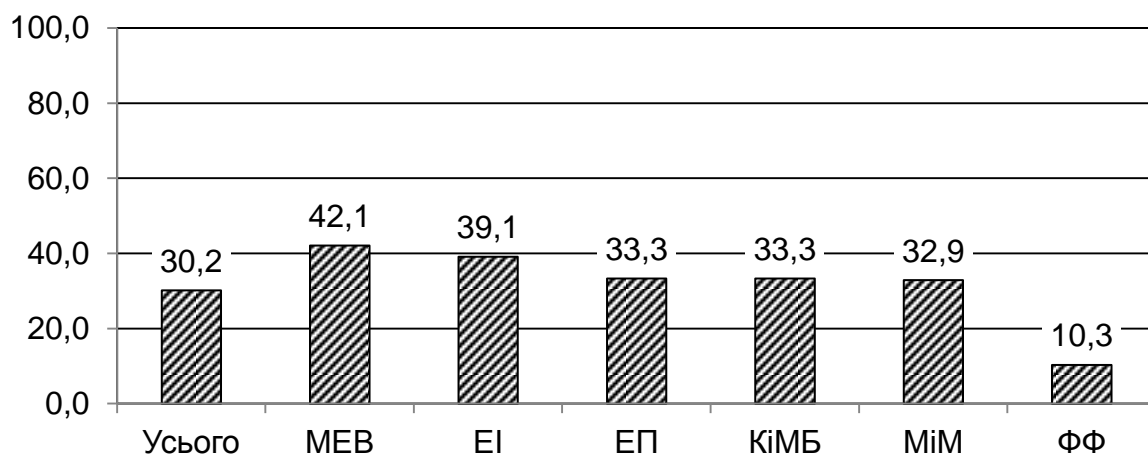


Рис. 6.20. Студенти, що не брали участь у науковій роботі, %

Більшість студентів під час навчання вже працювали. Але на МіМ не працювали лише 6,5 %, а на КІМБ – 36,7 %.

За фахом більше працювали студенти ЕІ (47,8 %), менше – студенти КІМБ (10,0 %).

Хоча студенти МіМ більш за всіх працювали, у половини з них (47,8 %) робота не була пов'язана з професійною підготовкою взагалі (рис. 6.21).

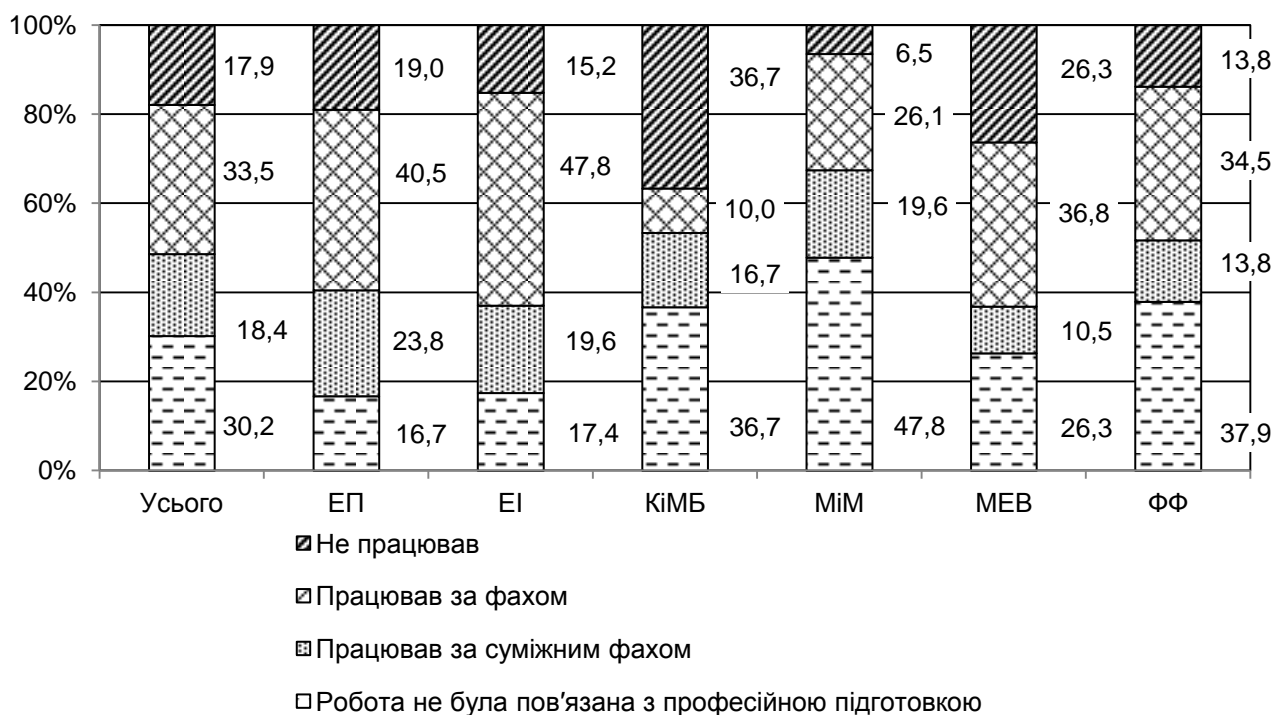


Рис. 6.21. Робота студентів під час навчання, %

Плани після закінчення університету у студентів факультетів більш-менш подібні. Однак були виділені деякі відмінності.

Так, "Працювати за профілем" більше за всіх збираються студенти ЕІ та ФФ (71,7 % та 72,4 %, порівняно з 55 % – 60 % на інших факультетах). "Змінювати власний профіль" більше за всіх бажають студенти КіМБ (26,7 %), менш за всіх – ЕІ (6,5 %). "Додаткову освіту за профілем" більше за всіх бажають отримати студенти МіМ (21,7 %, на інших факультетах, 3 – 13 %).

Уявлення про власну професію у студентів залежить від того, чи мали вони досвіду роботи. Так більше половини студентів ЕІ (52,1 %) чітко розуміють, чим будуть займатися у майбутньому. Серед студентів КіМБ та МіМ таких лише 20,0 % та 23,9 %, відповідно.

Виділилося кілька відмінностей в **мотивах вибору роботи** студентами факультетів.

"Зручний графік роботи" менше важливий для студентів ЕІ (50,0 %), більше – на КіМБ (83,3 %), на інших факультетах – 57 – 72 %.

"Комфортні умови" більш важливі для ЕІ (82,6 %), менш – для МЕВ (52,6 %).

"Можливість отримання не грошових вигід" найбільш важлива для КіМБ (53,3 %), найменш – ФФ (24,1 %), інші – 28 – 48 %.

Серед мотивів, що можуть сприяти якісному виконанню роботи також майже не має відмінностей. Єдине, що значно виділяється – це "Цікаве завдання" для студентів ЕІ (78,3 %, порівняно з іншими факультетами – 43 – 60 %).

Причини отримання вищої освіти майже не розрізняються за факультетами. Виділяється лише бажання "Отримати цікаву професію" (ЕІ – 52,2 %, МЕВ – 52,6 %, інші – 27 – 37 %) та "Можливість отримати хорошу роботу після неї" (КіМБ – 73,3 % та ФФ – 65,5 %, порівняно з іншими 43 – 48 %).

6.5. Відгуки та пропозиції студентів щодо покращення якості освіти в університеті (контент-аналіз)

Студентам було запропоновано відкрите запитання, де вони у вільній формі могли надати пропозиції університету з покращення якості освіти, організації навчальної, наукової діяльності і практичної підготовки для особистісно-професійного росту.

Студенти надали 162 пропозиції або відгуків. Відповіді студентів згруповані в тематичні блоки та підраховані.

"Практична підготовки та працевлаштування". За цим блоком надано найбільшу кількість пропозицій (26,5 %), які стосувались взаємодії з роботодавцями, збільшення кількості практичних занять та стажувань тощо.

На другому місці (20,4 %), **"Загальні позитивні відгуки та побажання"** ("Все добре", "Все чудово", "Усього найкращого").

У блоці **"Якість навчання, викладання"** (збільшення тренінгів, видалення застарілих методик викладання, освоєння нових методів викладання в університеті тощо) виявилось 11,7 % відгуків.

Приблизно стільки ж відгуків (11,1 %) в блоці **"Умови та ресурси"** ("Лавочки в університеті та біля нього", "Покращення роботи Wi-Fi", "Ліцензійні програми для навчання" тощо).

"Організація навчального процесу" (розклад занять) – 9,9 %.

"Ставлення до студентів" – 2,5 %.

"Якість оцінювання" – 1,2 %.

"Зміст освіти, освітні програми" (перегляд програм, актуальність дисциплін) – 1,2 %.

"Інше" – 4,2 %.

Пропозиції студентів магістратури, більшість з яких, закінчували також бакалаврат в ХНЕУ ім. С. Кузнеця, можуть бути дуже корисними в удосконаленні якості освіти в університеті, в роботі факультетів та кафедр.

6.6. Висновки за результатами дослідження

У опитуванні взяли участь 33,1 % студентів першого курсу освітнього рівня "Магістр". Було розглянуто чотири блоки питань:

Результати навчання. Студенти вважають, що навчання у ХНЕУ ім. С. Кузнеця дало їм, в першу чергу, навички: "Самостійно поповнювати знання" (52,8 %) та "Спілкування" (50,9 %). Навчання за вибірковими дисциплінами оцінюються досить високо (у 41,5 % "Повністю справдилися очікування", у 37,7 % – "Частково"). Студенти досить добре володіють англійською мовою (23,6 % студентів "Вільно спілкують на професійну тематику", а 40,1 % – "Вільно спілкуються на побутовому рівні"). Рівень комп'ютерної грамотності (користування ПК, володіння програмами, мережею Інтернет) досить високий. Головним результатом наукової роботи студентів є "Публікація тез та статей" (62,3 %), частка студентів, що не брала участь у науковій роботі – 30,2 %. Серед головних причин відсутності участі у науковій діяльності названо "Відсутність інтересу" (28,3 %).

Робота та плани на майбутнє. Більшість студентів вже працювали під час навчання (82,1 %). Серед них 33,5 % працювали за фахом, а у 30,2 % робота була не пов'язана з професійною підготовкою. Після закінчення університету половина студентів (49,6 %) планує працювати за фахом. Більшість студентів уявляє зміст власної професії, "Слабо уявляють" – 23,4 %. Сферами майбутнього працевлаштування названі: ІТ-сфера, торгівля, фінанси, сфера обслуговування та промисловість.

Ціннісні та мотиваційні ознаки. При виборі місця роботи студенти орієнтуються на заробітну плату, комфортні умови роботи, можливість займатися цікавим ділом, хороший колектив, цікавий зміст роботи, зручний графік роботи, можливість кар'єрного зростання (ці ознаки отримали оцінки 60 – 75 %). Серед факторів, що можуть стимулювати студентів працювати краще названі: "Можливість отримати додатковий дохід" (74,5 %), "Перспектива кар'єрного просування" (71,2 %), "Повага від керівництва та колективу" (60,8 %). Головною метою отримання вищої освіти є можливість отримати хорошу роботу після неї (51,9 %). Найнеобхіднішими для досягнення успіху названі якості особистості: "Комунікабельність" (78,8 %), "Відповідальність" (70,3 %), "Вміння навчатися" (69,8 %) та "Стресостійкість" (68,4 %). Серед цих ознак "Комунікабельність та Стресостійкість" потребують у респондентів додаткового розвитку. Найбільш важливим чинником досягнення успіху виділено "Власне бажання" (84,0 %).

Подальша освіта та саморозвиток. Більшість студентів задоволені освітою (повністю міняти її профіль планують лише 15,6 %). Майже всі студенти займаються, або планують займатися саморозвитком (лише 0,5 % не займаються і не планують). Однак систематично цим займаються лише 26,4 %.

Аналіз результатів дослідження за факультетами показав, що, переважно, відповіді схожі, але є відмінності за окремими питаннями та показниками. Значна різниця у володінні іноземними мовами та комп'ютером. Є також різниця в оцінці навичок, що набули в університеті та в деяких планах в продовженні освіти та працевлаштуванні.

Відгуки та пропозиції студентів. Студенти надали 162 пропозиції щодо покращення якості освіти в університеті. Відповіді були згруповані в тематичні блоки та підраховані.

Найбільшу частку (26,5 %) пропозицій склав блок "Практична підготовка та працевлаштування", які стосувались взаємодії з роботодавцями, збільшення кількості практичних занять та стажувань тощо. Значна

кількість відгуків (20,4 %) були загально позитивного характеру ("Все добре", "Все чудово", "Усього найкращого"). Студентів також хвилюють питання "Якості навчання, викладання", де пропонується оновлення методів та методик викладання і навчання (11,7 %), "Організації навчального процесу", здебільшого графіку / розкладу занять (9,9 %), "Ставлення до студентів", (2,5 %), "Якість оцінювання" (1,2 %), "Зміст освіти, освітні програми": перегляд програм, актуальність дисциплін (1,2 %).

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

Пономаренко Володимир Степанович

Полякова Ганна Анатоліївна

Григор'єва Юлія Сергіївна та ін.

**ЗБІРНИК ДОСЛІДЖЕНЬ
З АКТУАЛЬНИХ ПИТАНЬ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ЯКОСТІ ОСВІТИ У ХНЕУ ІМ. С. КУЗНЕЦЯ
(НА ОСНОВІ ОПИТУВАНЬ СТУДЕНТІВ
УНІВЕРСИТЕТУ ЗА 2017/2018 НАВЧАЛЬНИЙ РІК)**

Наукове видання

За загальною редакцією

д-ра екон. наук, професора В. С. Пономаренка

Відповідальний за видання *Г. А. Полякова*

Відповідальний редактор *М. М. Оленич*

Редактор *О. В. Анацька*

Коректор *О. В. Анацька*

План 2018 р. Поз. № 36-НВ.

Підп. до друку 27.12.2018 р. Формат 60 x 90 1/16. Папір офсетний. Друк цифровий.

Ум. друк. арк. 8,0. Обл.-вид. арк. 10,0. Тираж 30 пр. Зам. № 79.

Видавець і виготовлювач – ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, просп. Науки, 9-А

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру

ДК № 4853 від 20.02.2015 р.